

MC
110.656

**AZ ÁLTALÁNOS FOGYASZTÁSI ÉS
ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETEK
ALAKULÓ KONGRESSZUSA**

1990. április 20-21.

ISBN 963.02.885.3.2.

ÁLTALÁNOS FOGYASZTÁSI ÉS ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETEK
ALAKULÓ KONGRESSZUSA

1990. április 20-21.

MC 110656

1990

Készült a Szövorg Nyomdában, felelős vezető: Bodnár Tamás
1500 példány. Nyt. sz.: 456/90.

ELNÖKI MEGNYITÓ

Tartotta:

HERLICSKA ISTVÁN,

a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa Áfész Választmányának elnöke

Tisztelt Kongresszus!

A fogyasztási szövetkezetek mérföldköhöz érkeztek. Az út, amely idáig vezetett, közel két éve indult, s kezdetben úgy tűnt, hogy az egymástól független kezdeményezések: ahogyan a geometriában a párhuzamosok – csak a végtelenben találkoznak. Az alulról, a szövetkezetektől induló megújulási igény szerencsésen találkozott az országos testületek – az Országos Tanács, Elnökség, az Országos Áfész Választmány – változtatási szándékával.

Engedjék meg, hogy itt elidőzzek és méltassam annak a 85 áfész elnöknek a kezdeményezését, akik 1988. novemberében az áfész elnöki fórumon útjára bocsátották a mozgalom megújulásának vitairatát. De ugyanezzel az elismeréssel kell szólnom a legitim testületek megbízásából egyidejűleg elkészült és „Tanulások és válaszutak a fogyasztási szövetkezeti mozgalomban” címmel közreadott vitaanyag-ról is. Ez a két dokumentum szolgált kiindulási alapul ahhoz a párbeszédhez, amelyből – a tagságot is bekapcsolva – nyílt, őszinte, helyenként szenvedélyes vita, a jövő útjait kereső közös gondolkodás és cselekvés bontakozott ki. A vitákban mintegy 20 ezer szövetkező fejtette ki véleményét. A tagság hozzászólásai visszaigazolták, hogy a külső kényszer és a belső gondok ellenére nincs miért szégyenkezniünk. De a vita azt is megerősítette, hogy a mozgalomnak irányváltásra, tartalmában megújuló szövetkezetekre és általuk önkéntesen létrehozott és fenntartott érdekképviseletekre van szüksége. Bizonyította egyben azt is, hogy az egyre jobban kiteljesedő társadalmi változásoktól óhatatlanul leszakadnak a szövetkezetek, ha nem az eredeti céljuknak megfelelően, alulról építkezően, s működésükben demokratikusan szerveződnek, ha nem a szövetkezés szabadsága, az autonómia, a tagok tulajdonlása képezi a szövetkezés alapértékeit.

A Kongresszus állásfoglalás-tervezete feletti további eszmecsere segítheti a szövetkezés szempontjából alapvető feladatok tisztázását, a teendők helyes kijelölését. Ez és a gondos mindennapi munka vezethet el oda, hogy mai kongresszusunkat, az Áfész-ek I. Kongresszusát az utókor sorsfordulónak minősítse.

Az Áfész-ek I. Kongresszusának történelmi szerepét azonban nemcsak a megvitatásra bocsátott kérdések példázzák, hanem az is, hogy a közös célokban és tennivalókban közvetlenül érintett tagszövetkezetek gyűltek össze tanácskozársra.

A korábban törvényben rögzített kényszertagsággal szemben ma maradéktalanul érvényesülhet az az elv, hogy a szövetkezeti jövőt azok határozzák meg, akik saját elhatározásukkal és döntésükkel csatlakoztak az Áfész-ek Országos Szövetségéhez.

Visszatekintve több mint négy évtizedes történelmünkre, jogos elégedettség-gel nyugtázhatjuk, hogy a földművesszövetkezetek, majd az áfész-ek tevékeny részesei voltak a magyar vidék, a falu fejlődésének. A fogyasztási szövetkezetek falusi gyökerűek. A falvak nélkülözhetetlen intézményeként töltöttek és töltenek be fontos szerepet. Ennek kifejezésére hivatott első kongresszusunk helyének a megválasztása is. A szövetkezetek történetében ugyanis most először tartunk vidéken kongresszust.

Ebből az alkalomból engedjék meg, hogy külön üdvözljem Gödöllő Város Tanácsának jelenlévő képviselőjét, az Agrártudományi Egyetem rektorát. Megköszön-jem segítségüket, amelyet a kongresszus előkészítéséhez és zavartalan lebonyolításá-hoz nyújtottak.

A szövetkezeti mozgalom megújulási készségét és erejét az is jelzi, hogy szakítottunk a korábbi kongresszusok ünnepi külsőségeivel. Ma nincs nagyszámú elnökség, nem hívtunk meg külföldi delegációkat sem. Munka-kongresszust tartunk. Mert ma is, mint a mindennapokban, a munkára kell koncentrálnunk. A kiküldött kongresszusi dokumentumokból, a tanácskozásunkat előkészítő szövetkezeti vitákból érzékelhető, hogy sok a tennivaló. Sok kérdést kell tisztáznunk ahhoz, hogy a fogyasztási szövetkezetek tovább erősödjenek, fejlődjenek, a mozgalmunk – hazánkkal együtt – felzárkózzon Európához.

Ha pedig ez a célunk – és miért lenne más – vagy ha méltóak akarunk maradni a szövetkezeti eszméhez, akkor csak arra kérhetem küldött-társaimat, hogy kongresszusunk egész munkáját a nyílt és a demokratikus vita hassa át.

E gondolatok jegyében nyitom meg tanácskozásunkat. Azt kívánom, kongresszusunk tegye mindenki számára világossá, hogy tagjainkért képesek vagyunk a múlttal való nyílt szembenézésre és van erők tenniakarásunk egy új, korszerű szövetkezeti rendszer kiépítésére. Olyan szövetkezeteket és általuk fenntartott intézmény-rendszert formáljunk meg, amelyekben a cselekvés minden mozzanatá-ban jelen van a nyíltság, az élő és erős önkormányzat, a testületek döntési hatalmá-nak valóságos gyakorlata, s ahol a döntés minden esetben csak és kizárólag az érdekelt tagság joga.

Ha ezeket megvalósítjuk, akkor az itt látható új szövetkezeti jelképek – amelyekről majd döntenünk kell – nemcsak szimbólikusan, de valóságosan, tartalmukban is egy új fogyasztási szövetkezeti rendszer kifejezői, értékének hordo-zói lesznek.

A KONGRESSZUST ELŐKÉSZÍTŐ MUNKABIZOTTSÁG SZÓBELI BESZÁMOLÓJA

Előterjesztette:

DR. SZILVASÁN PÁL,
a SZÖVOSZ főtitkára

Tisztelt Kongresszus! Kedves vendégeink!

A kongresszusi munkabizottság megbízásából előterjesztem a dokumentumokat, mindenekelőtt a kongresszus állásfoglalás-tervezetét és a tájékoztató jelentéseket. Új volt a módszer, ahogyan ezeket előkészítettük. A megyékből delegált szövetkezeti képviselők tevékeny munkája és kritikus szűrője alakította, formálta a betervezéseket. Igyekezünk hasznosítani azoknak a nyílt – sokszor súlyos nézetkülönbségektől sem mentes – vitáknak a legfontosabb tanulságait, amelyek több mint egy éve folynak mozgalmunkban.

Itt ezen a kongresszuson – legalább a fő irányokat tekintve – megegyezésre kellene jutnunk. Meg kell alapoznunk a következő szakaszban a politikai pártokkal, az új kormánnyal folytatott tárgyalásokhoz a szövetkezeti álláspontokat.

A Kongresszus vitája minden bizonnyal számot vet azzal a történelmi változással, ami éppen a közeli napokban bekövetkezett. Egy új, Európába beilleszkedő Magyarország építése kerül napirendre. A rendszerváltást a népakarat eldöntötte. A népben milliós szövetkezeti tagságunk is benne van. A kérdés, amelyre választ kell keresnünk: Nélkülünk, ellenünk vagy velünk képzeletbeli tagságunk a rendszerváltást? A közelmúltban lefolyt részközyűlések, a küldöttgyűlések mind a tömeges részvétel és érdeklődés, mind a józan tárgyszerű vélemények és a tapasztalt bizalom alapján adnak számunkra pozitív jelzéseket.

Mégis itt, most higgadtan, ám nyíltan és világosan beszélve kell múltunkhoz közelíteni. Bátran el kell tudnunk vetni és meghaladni ennek a múltnak a tévedéseit és hibáit, a ránk erőltetettéket éppúgy, mint a sajátjainkat.

Eszköz volt-e a SZÖVOSZ a politika kezében? Ezzel a céllal alakították felülről, így tehát a különböző történelmi szakaszokban más és más intenzitással, és korántsem mindig készségesen, de valójában igen. Sokszor nem nagyon tehetett mást, ha nem akarta a fogyasztási szövetkezeti mozgalom felmorzsolódását és elkülönítését a magyar gazdaságból, beleolvadva egy sokkal jellegtelenebb állami kereskedelembe. Méltányolni kell ugyanakkor azt az időnkénti harcosságot és eredményességet, többször még furfangot is, amellyel a SZÖVOSZ előmozdította a szövetkezetekben elsősorban a gazdasági fejlődést, a piaci térhódítást. A történelmi

tapasztalatok alapján jogos a szövetkezetek elégedetlensége a SZÖVOSZ teljesítményével, munkastílusával és jogos a változást igénylő közakarattal, hogy az áfész-ek markáns, egyértelműen érdekeikben fellépő új országos szövetséget hozzanak létre.

Ki kellett-e szolgálni a szövetkezeteknek a helyi politikai, hatalmi célokat? Sokszor, bizony ki. Hosszú ideig kellett élni az „ellátási felelősség”, a „kötelező felvásárlás” kényszerében és kellett kívülről megrendelt hálózatfejlesztési célokat is teljesíteni. Nem tehettek mást a szövetkezetek, legfeljebb erejüktől tellően, s tagságukat nem mindig erős demokratikus hátvédnek felhasználva – lavírozhattak. Jórészt ebből meg saját gyengeségeinkből is következik, hogy fordulatot kell sürgetnünk a tagsági érdekeltség, a demokrácia és az önkormányzat fejlesztésében.

Nem tagadhatjuk azt sem: kiegyensúlyozottabb lenne ma a társadalom megítélése a szövetkezetekről, ha nagyobb tere lett volna a szerves önfejlődésnek, s nem szötte volna azt át egészségtelenül a felülről szervezett programok, kampányok gyakorlata. Többek között a terület-elhatárolásokra, az egyesülésekre, a közös alapok erőteljes átcsoportosító szerepére, a szövetkezeti vállalatok vagyonának az elidegenedést erősítő kezelésére gondolok.

Végezetül ebben a sorban szólni kívánok egy, az Országos Tanács által egyszer már lezárt kérdéstről. Az 1956-os forradalom szövetkezeti szereplőinek, pontosabban a SZÖVOSZ akkori igazgatósága és forradalmi bizottsága egyes tagjainak politikai rehabilitációjáról van szó. Az Országos Tanács állásfoglalása megtörtént. Én itt most kijelentem: mélyen sajnálom, hogy az érintetteknek, Mészáros Sándornak, Pintér Györgynek, Agonács Gábornak és Vavrik Ferencnek ezt beadványban kérti kellett. Azt is sajnálom, hogy az Országos Tanácsban lefolyt vita és a határozat különböző okok miatt nem lehetett számukra megnyugtató. Javasolom: a Kongresszus ismerje el progresszív szerepüket és kezdeményezésüket, akkori bátor fellépésüket. Az írásban külön betejesztett határozat elfogadásával tegye egyértelművé politikai rehabilitációjukat, kiterjesztve mindazokra, akik a szövetkezeti élet más területein szenvedtek akkor méltánytalanságot, politikai hátrányokat. Amiért nevezettek sikraszálltak; a népellenes politika elítélése, a demokratikus, önkormányzó független szövetkezetek megteremtése, az igaz cél volt. Hogy mennyire, azt mutatja, hogy követeléseik egy része a megvalósulás útján van, más része pedig programunkban most szerepel.

Miért tettem szóvá ilyen élesen és talán egyeseknél érzékenységet is kiváltva ezeket a kérdéseket?

- Mert minden fejlődési fordulat kiinduló alapja tisztázni: mit érdemes védeni és mit kell elvetni, meghaladni.
- Mert meggyőződésem szerint csak a gyenge kényszerű hibáinak takargatására. Az áfész-ek – a fogyasztási szövetkezeti mozgalom pedig hányattatásai és kétségtelen tévedései ellenére a tények erejével bizonyítja: gyökerekkel rendelkező,

élő és széles körben bizalmat élvező mozgalom. Csak ennek tudatában utasíthatjuk vissza azokat a sommás és pejoratív véleményeket, amelyek az áfész-eket ál-szövetkezeteknek, vagy még súlyosabban, sztálinista képződményeknek titulálják.

Mit mondhatunk erre? Tényeket.

- A szövetkezeti áruházak és az ABC áruházak számos faluban, a kisvárosokban a település büszkeségei közé tartoznak.
- Nem vonultak ki az áfész-ek a kistelepülésekről, a tanyákról, amit pedig – ha ál-szövetkezetek lennének –, az utóbbi években jogilag megtehettek volna. Sem „ál-magánkereskedelem”, különösen pedig az igazi magánkereskedelem nem törekszik ezekre a településekre. Az, hogy több mint ezer sorvadó kis aprófalú és több száz tanyasi település nem maradt bolt nélkül – mint ahogy patika, orvos, tanács és iskola nélkül maradt –, sőt, a rekonstrukciós program révén szép üzletekkel rendelkezik, az elvitathatatlanul igazi és nem ál-szövetkezeti magatartást tükröz. Úgy vélem, hangosan kell erről itt beszélni.
- A gazdálkodás az elmúlt években megszokott módon eredményes. Saját erőfeszítések révén gyarapodik a szövetkezeti vagyon. Az áfész-ek nem kitartottjai az állami költségvetésnek.
- Mi mást bizonyít, ha nem a tagság bizalmát, hogy szinte valamennyi áfész szerves és jelentős pénzügyi forrása ma már a tagok vagyoni hozzájárulása, a részjegyek, a célrészjegyek és a tagsági kölcsönök. Több mint 5 és fél milliárd forint ez az összeg 1989-ben.
- Úgy vélem: azt a szeretetet és törődést, amit az áfész-ek az iskolaszövetkezeti mozgalom létrehozásában és sikeres fejlesztésében a pedagógusok segítségével felmutatnak, vagy az amatőr kultúrcsoportok áldozatos támogatását ugyancsak nem lehet „ál-szövetkezeti” címkével ellátni.

Tisztelt Kongresszus!

Jövőnkéről gondolkodva – ma még csak a politikai hatalomra került pártok gazdaságpolitikai elgondolásait ismerve – feltételezésekre építhetünk. Mi látszik bizonyosnak? A következők:

- Általánosan napirendre kerül a tulajdonreform. A magántulajdon-formák a privatizáció és az új vállalkozások kialakulása útján erőteljesen teret fognak hódítani.

- A gazdasági verseny felerősödik. A piacon való igazi megmérettetés folytán a hatékonyság kényszere növekszik.
- Felértékelődik a vállalkozó szellem, a szaktudás, a hozzáértés, a rugalmasság. A vállalkozásokat talán ösztönzőbb adórendszer támogatja majd, hisszük, hogy így lesz.
- A nemzetközi kapcsolatépítés a mainál összehasonlíthatatlanul nagyobb jelentőségűvé válik, az áru- és a technológiai cserében egyaránt.
- Egy valóságos – és nem pusztán hirdetett – struktúraváltás következik ennek pozitív – a jövedelemtermelést fokozó – előnyeivel, és negatív – munkanélküliséget és szociális feszültségeket okozó – hatásaival együtt.
- Az infláció megfékezésére minden bizonnyal nagy erőfeszítéseket tesznek. Látványos eredményekre – a széles tömegek életszínvonalának gyors javulására – azonban nem lehet számítani.
- Reméljük: a belső piac felértékelődik, rangja lesz ezen a piacon minőségnek, s a verseny a vevőkért, nem pedig az eladók kegyeiért fog folyni.

Fel kell tenni a kérdést: ilyen várható gazdasági környezetben szűkül, vagy növekszik a fogyasztási és értékesítési szövetkezés létalapja?

A társadalom oldaláról bizonyosan nem szűkül a szövetkezetek iránti érdeklődés azon egyszerű oknál fogva, hogy a kisemberek erősödő gazdasági, sőt egzisztenciális fenyegetettségnek lesznek kitéve. Nem mindenkiből lett egyéni vállalkozó. A kis egzisztenciák eligazodást, támaszt várnak, érdekeik védelmét igénylik az új piaci viszonyok között, ezért az önszervezésen alapuló önszervezési hajlandóságuk megmarad. Ezen az alapon élnek és fejtik ki eredményes tevékenységüket ma is a nyugat-európai, skandináv és más piacgazdasági országok szövetkezetei.

A politika oldaláról remélhető, hogy az nem lesz ellenséges a demokratikus fogyasztási és értékesítési szövetkezeti formációkkal szemben, így ez sem fogja szűkíteni direkt módon a szövetkezetek létalapját. Úgy gondolom azonban, realitásként el kell fogadni, hogy sem a társadalmi háttér, sem a politika által adott esélyek nem okvetlenül és egyértelműen a mai áfészeknek szólnak. Új kezdeményezésekkel, a fogyasztási és értékesítési szövetkezés új formáival – tehát versenyző szövetkezeti társakkal is – számolni kell. Csak utalok arra, hogy már megjelent a színen a Hangya. Más formációk is várhatók. Javasolom a Kongresszusnak, hogy ebben a kérdésben korrekt, toleráns álláspontja legyen. Nyilvánítsa ki az áfészek egységes akaratát belső demokratikus megújulásukra, elkötelezettségüket a versenyhelyzetben való munkára, arra, hogy – mint azt az állásfoglalás-tervezetben megfogalmaztuk: az

áfész-ek a családok, a háztartások, továbbá az érdekelt kistermelők számára készek megújított és hatékony intézményi kereteket nyújtani.

Ugyanakkor fejtsze ki a Kongresszus, hogy az áfész-ek múltjuk eredményei és a tények alapján:

1. Úgy gondolják, hogy nem kell pejoratív politikai minősítés és fenyegetettség mellett dolgozniok a kiépülő új magyar gazdaságban.
2. Nem kívánnak a politika eszközei lenni, hanem éppen tagságuk sokszínű politikai meggyőződésére tekintettel, a politikától független intézményekként akarnak működni. Minden politikai erővel szívesen építenek viszontkapcsolatot, amely a szövetkezeti gondolatot és fejlődést támogatja.
3. A tulajdonviszonyok fejlesztésében az esélyegyenlőségre építünk. A szövetkezetek már megélték egy hosszú szakaszt, amikor perspektívájuk az állami tulajdonba való belenövés, a velük szemben alkalmazott állami gyakorlat pedig a rendszeres megkülönböztetés és a bürokratikus nyomás volt. Most lehetőséget látnak arra, hogy – mint a magánvállalkozások sajátos megjelenési formái – egyenlő esélyeket kapva – életképességüket bizonyítsák.
4. Javasolják, hogy alkotmányos garanciák épüljenek ki, amelyek biztosítják a szövetkezés szabadságát, azt, hogy a szövetkezetek gazdasági tevékenységét jogilag nem korlátozzák, valamint, hogy a gazdálkodás tiszta eredményével a szövetkezetek szabadon rendelkezhetnek.
5. Szükségesnek tartják, hogy a szövetkezetekről – mint a gazdasági társaságokhoz képest lényegesen eltérő jegyeket viselő társas gazdasági formákról –, önálló új törvény szülessen. Ebben hasznosítsák a fejlett európai országok jogalkotási tapasztalatait is. Kerettörvény lenne kívánatos, amely az állam által előírt szabályokat valóban a legdöntőbb tulajdoni – önkormányzati – esetleg ágazati – kérdésekben rögzíti. Széles teret kívánatos adni az autonómiának az új önkormányzat felépítésében, a hatásköri szabályozásban, a belső vállalkozások, valamint a vagyoni kapcsolatok kialakításában. Rugalmasabb szabályozást igényelnek a kiválás, a szétválás, az átalakulás, valamint az ezekhez kapcsolódó vagyongosztás esetei is. A szövetkezeti érdekképviseltek jogállását, fellelési lehetőségeiket a kormánytól, egyes minisztériumoktól, esetleg az Alkotmánybíróságnál ugyancsak az új törvényben lenne indokolt meghatározni.
Természetesen arra gondolunk, hogy a jelenlegi érdekvédelmi és képviseleti lehetőségek nem szűkülnek, hanem demokratikus formák között érdemibb és hatékonyabbá válnak.

Tisztelt Kongresszus!

A továbbiakban szövetkezeti jövőépítésünk néhány belső vonatkozásáról szólnék a lefolyt széleskörű vita összegezeként is. Ami a gazdaság területét illeti, abban úgy érzem nincs vitánk, hogy a szövetkezetek jövőbeni fejlődését versenyképességük fogja eldönteni. Az ehhez vezető utak megítélésében, már érthetően jelentősek a nézetkülönbségek. A kihívások nagyok lesznek. Az időnek, a gyorsaságnak, a felkészültségnek és az elhatározó képességnek óriási szerepe lesz. A verseny konkrét kategória. Azt minden szövetkezet maga vívja és nyerhet, esetleg el is bukhat.

A szövetségbe tömörült tagszövetkezeteknek – itt most a Kongresszusnak, majd az Országos Tanácsnak – az lehet a célja, hogy az irányvételben segítsen és a közös bölcsesség – egyetértés esetén pedig a közös cselekvés – adjon jobb esélyeket a versenyben. Mit ajánlok figyelembe venni? Azzal a megjegyzéssel, hogy a jelenségek – mint feladatok, már itt vannak előttünk, megoldásuk azonban természetesen hosszabb távú erőfeszítéseket igényel.

Nemcsak az iparban, a kereskedelemben is végbe kell mennie egy technikai-technológiai forradalomnak, amely kiterjed a nagybani áruforgalomra és a kiskereskedelemre egyaránt. Érinti az árubeszerzést, a szállítást és a raktározást, a boltok technikáját, valamint ezek összekapcsolását, az informatikát, az elektronika alkalmazását. Nyugaton is lezajlott, illetve ma is zajlik – a tisztelt küldöttek közül sokan ismerik eredményességét. Az ottani szövetkezetek is a legfejlettebb technika alapján működnek.

Az ilyen széles értelemben vett technikai korszerűsítés létérdek. Úgy gondolom, ha fel akarunk készülni egy jövőbeni kielezett versenyre, az erőforrásokat elsősorban erre kell fordítanunk, még azon az áron is, hogy átmenetileg kevesebb új üzletet létesítsünk.

Nyitott versenygazdaságunk lesz. A mai kemény monopolszervezetek jelentős része felbomlik. Reméljük, gyorsan jönnek létre új kis- és középméretű termelő vállalatok. A termelői kör – és így a termelők árukínálata – diverzifikálódik. Az import liberalizálás előrehalad. Új és új választékok, árubeszerzési források jelennek meg. A szabad árak intézménnyé válnak. Mindez merőben új helyzet, nagy kihívás, amire válasz kell. Ha mi nem tudunk a kereskedelemben vertikálisan építkezni, ha továbbra is csak a megszokott módon kiskereskedelmi árrésben gondolkodunk és tudomásul vesszük, hogy a nagybani piacon az importban mások főlőzik le a hasznot, nem lehetünk versenyképesek. Egyszerűen azért, mert ahhoz a munkához képest, hogy a nagykereskedelemtől veszünk és a fogyasztónak eladunk, magas lesz a rezsink. Ezt, és csakis ezt a tevékenységet minden bizonynyal olcsóbban tudja majd elvégezni a magánkereskedelem.

Új minőségű piaci munkára kell tehát felkészülnünk, amely az árubeszerzés terén nemcsak egy lokális, hanem a nemzeti piacon dolgozik, a termelő vállalatokkal való kapcsolatépítésben, valamint az importban is cselekvőképes. Az ilyen profi munkára alkalmas szövetkezeti kereskedők és kereskedelemszervezők megtalálása

és kiművelése, a nemzetközi tapasztalatok és a gyakorlat megszerzése halaszthatatlan feladatnak tűnik. Nem maradhatunk ki abból a nagy segítség-hullámból, amelyet a nyugat-európai országok – és hozzáteszem, a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége is – megajánlanak a menedzserképzésre, a fejlett módszerek tanulmányozására, a tapasztalat-átadásra.

Sanyarú helyzetben vagyunk persze a nyelvtudás területén. Egy felmérésünk szerint nyugati nyelvekből középfokú – nem felsőfokú – nyelvvizsgával rendelkező és az áfész-eknél dolgozó szakemberek száma nem éri el a huszat. A feladat ebben láthatóan nagyon nagy. Persze itthon is tanulnunk kell. Szükségesnek látszik kezdeményezni egy hatékony oktatási-iskoláztatási rendet. Gyökeresen meg kell újítanunk a vezető-továbbképzést. Vissza kell térni arra a gondolatra, hogy a fogyasztási szövetkezeti mozgalomnak újra legyenek középiskolái, esetleg főiskolát alapítson. Anyagi és szellemi erőt koncentrálván mindent meg kell tennünk, dolgozóink korszerű műveltségének, szaktudásának fokozásáért, s ezzel együtt anyagi és erkölcsi megbecsülésük javításáért. Meggyőződésem, hogy ebben a legteljesebb összhang kialakítható a tagok tulajdonosi törekvései és érdekei, valamint a dolgozók érdekelt-sége között.

Komolyan el kell gondolkodni azon, vajon az áfész-ek egyszerre és általá-nosan képesek-e mindazokban a kereskedelmi szakmákban, amelyeket ma átfognak, erre a magas követelményszintet igénylő megújulásra felkészülni? Valószínű, hogy egy részük igen, én mégis úgy vélem, ki kellene választani azt a kereskedelmi terüle-tet, amire koncentrálnunk, ahová a szellemi és technikai erőforrásokat közvetlenül magunk összpontosítjuk. Ez legcélszerűbben az élelmiszer- és napicikk-kereskede-lem lehetne.

Miért?

- Mert ebben közvetlen tagsági érdek van, a családokkal, a háztartásokkal napi kapcsolat építhető,
- mert a vertikumot itt lennének képesek a legütőképesebben kiépíteni,
- mert ezen a területen vagyunk leginkább versenyképesek az üzlethálózat kiépült-ségét és a szakmai felkészültséget tekintve,
- mert egy európai színvonalú élelmiszer- és napicikk-kereskedelem megszervezése, ahol a szövetkezetek igazán profik és egyben tagérdeket is jól szolgálnak, nagy biztonságot, jövőt és pozitív imézst adnak a mozgalomnak,
- és végül, mert a nemzetközi tapasztalatok Észak- és Nyugat-Európában egyaránt igazolják és követhetővé teszik ezt az irányvételt. Itt kaphatnánk a legtöbb segítséget is az európai szövetkezetek szellemi és kereskedelmi összefogása révén.

Azt jelenti ez, hogy a kereskedelem más szakmáitól, a több lábón állást jelentő más tevékenységektől megszabadulunk? Nem. Azt jelentené, hogy a szövet-kezet közvetlen szervezésben tartja meg az élelmiszer- és napicikk-kereskedelmet, ennek árualaptermelő háttéerét, a többi tevékenységénél pedig előnyt ad a töke-

érdekeltségnek, a társasági formáknak, s itt tulajdonosi pozícióból a tőkehasznosításban válna profivá.

Az állásfoglalás-tervezet III. fejezetének első öt pontjában foglaltakat kívántam az eddigiekben megindokolni. Nagy segítsége lenne a megalakuló Országos Tanács számára, ha a Kongresszus pártolólág fogadná ezeket a javaslatokat.

Tisztelt Küldöttek!

A mezőgazdasági kistermelés szervezése és az értékesítési tevékenység talán a legbizonytalanabb és egy ideig zaklatott területe lesz a szövetkezeteknek. Sajnos kevés kivétellel nem voltunk képesek átütő eredményeket elérni ezen a téren. A föld és a mezőgazdaság jövője minden bizonnyal viták gyűjtőpontjába kerül – már ott is van.

Az állásfoglalás-tervezetben ezért a kistermeléssel kapcsolatban az elért valós értékek megvédését, kistermelő tagjaink ragaszkodásának megbecsülését javasoltuk. Erőinket koncentrálni kellene elsősorban a szakcsoportjainkra és azokra a termékcsoportokra, amelyekkel a szövetkezetek maguk, illetve közös vállalataikkal együtt színvonalasan foglalkozni tudnak a kölcsönös előnyök és érdekelttség, nem pedig valamiféle kívülről megszabott kötelezettség alapján.

Szervezés alatt van kistermelők, szakcsoportok, áfész-ek részvételével egy önálló kistermelői érdekszövetség.

Javasolom, hogy a Kongresszus fogadja megértéssel – és pártolja – alulról induló törekvést. Ajánlja fel bizalmát és készségét a kölcsönösen előnyös együttműködésre.

Végül is azt gondolom, a megválasztott Országos Tanácsnak az új kormány mezőgazdasági programja ismeretében és a meginduló folyamatok alapján átfogóan foglalkozni szükséges majd a mezőgazdasági érdekű áfész tevékenységek kérdéseivel.

Az elmúlt egy évben zajló viták a legtöbb indulatot a tulajdon ügyében váltották ki. Ezen a területen közelítettünk ahhoz a stílushoz, amit politikai vitákban bizony nem minősítettünk európainak. Itt, most a Kongresszuson én a józan érvelő eszmecsere-t javasolom ebben az ügyben is.

Ami a szövetkezeteket illeti, csak rövid megjegyzéseket tennék, kérve az állásfoglalás-tervezet ide vonatkozó részeinek megerősítését.

1. A tulajdonreform elkerülhetetlen – az áfész-eknél is az.
2. Nem reform a mozdulatlanság, s ugyancsak nem az a tagság megtizedelése sem. Kétségtelen, hogy mai tagjaink egy része a mennyiségi fejlődést hajszoló szervezési kampányok során lépett a szövetkezetbe. Ez azonban nem ad alapot arra, hogy most ugyancsak kampányszerűen megszabaduljunk tőlük.
3. A fogyasztók szövetkezetei a világon mindenütt nagy számú tagságot, kisembert fognak át. Ilyen a természetük. Ezek a szövetkezetek céljaikban, önkormányzati

rendszerükben, egész működésükben a fogyasztók-értékesítő tagság érdekeit tűzik zászlajukra és valósítják meg, ezért nem korlátozhatják tevékenységüket, a tagsági viszonyt csupán azokra, akik egyben dolgozói is a szervezeteknek. Úgy érzem, vitáinkban eltúloztuk azokat a konfliktusokat, amelyek a dolgozók és a nem alkalmazott tagok között léteznek.

4. Egyértelművé kell tennünk azt a felfogást, hogy a szervezetet a tagok demokratikus elveken működő tulajdonosi közössége. Arra kell ezért törekedni, hogy a tagság ne külső szemlélőként, hanem tájékozottan és belülről, a történések részeseiként élje meg szervezetete sikereit és kudarcait. Erkölcsileg azonosulni legyen képes szervezetzetével, s emellett anyagilag is érzékelje a fejlődés előnyeit, vagy a gondokat.

Eredményes szervezetekben az ilyen tagsági közösség tulajdonosként erős táplálója lehet majd a szervezetet pénzügyi forrásainak. Fokozatosan kevesebben lesznek azok is, akik megvalósíthatatlan üzletpolitikáért, vagy veszteségeket eredményező fejlesztésekért szállnak síkra.

5. Az tapasztalható, hogy megindult a tagokkal közös gondolkodás és a végrehajtás is, az oszthatatlan vagyon részbeni nevesítésével, üzletrészek juttatásával. A hatályos törvény lehetővé teszi minden szervezetben a saját önkormányzat szuverén döntését. Tegyük igazságot! Emeljük rangra a tulajdonost és a vagyonérdekeltséget. Alapozzuk meg a tagok jövőbeni vagyoni közreműködési készségét is, tőkevonózá téve az áfész-eket.

A fogyasztási szervezeti mozgalom integráns részei a szervezeti vállalatok. Hagyományos és szoros ez a kötődés még akkor is, ha a múltat elégedetlenségek, érdekkellentétek, esetenként konfliktusok is kísérték. Ezeket legtöbbször nem emberi okok, hanem az érdekek kuszasága, az igazi tulajdonos hiánya váltották ki. A vállalatok túlynomó többségében értékes munka folyik, szorgalmas munkával elismerést érdemlően gyarapítják a szervezeti vagyont.

Közös érdekünk, hogy minden intézkedésünk ezt a szorgalmat és áldozatkészséget serkentse, növelését ösztönözze.

A jelentős, mintegy 12 milliárd vállalati vagyon tulajdonosai egyértelműen az áfész-ek. Rendezése ügyében keményen dolgozott, és úgy tűnt, hogy a többség számára elfogadható zárt rendszert dolgozott ki egy demokratikusan megbízott szervezeti vezetőkől álló előkészítő bizottság. Azért tettem erre a hangsúlyt, tisztelt küldöttek, mert mindent a SZÖVOSZ-nak címezzük, minden olyan kérdésben, amikor pedig az önálló, demokratikusan választott testület dönthet.

Javaslatunk, amelyet a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa elfogadott és amely az első szövetkezeti vagyongazdálkodó részvénytársaság megalakításáról szól, kielégíti azt a fontos érdeket, hogy az áfész-ek részvényesként a vagyon valóságos tulajdonosaivá váljanak, és azt is, hogy a vállalatuk szükséges átalakítását és a jövőbeni tökélműveleteket a részvényesek ellenőrzése alatt szakértő intézmény végezze.

Kötelességemnek tartom tájékoztatni a Kongresszust, hogy a kisebbségi vita az OFT határozata után is maradt. A kisebbségi vélemény is érthető. Még az is, hogy a szövetkezetek egy csoportja azonnali pénzhezjutásban gondolkodik. A szövetkezetek feszítő pénzügyi gondjai valóban léteznek, és a gyors pénzhezjutás lehetősége ilyen helyzetben vonzó. Mégis azt javaslom, hogy a Kongresszus a szövetkezeti jövő építés érdekében a beszámolóban már elhangzott indokok alapján az állásfoglalás tervezet szerint határozzunk. Ugyanakkor bízva meg a Vagyonkezelő Rt. Előkészítő Bizottságát és az Áfész Szövetség megválasztandó Elnökségét, hogy a végrehajtás menetében az érdekelt szövetkezetekkel törekedjék józan megegyezésre jutni.

Tisztelt Kongresszus!

A Szövetség alapszabálya külön napirend. Ezért én most csak röviden érintenék néhány kérdést.

Úgy gondolom, a Kongresszus ki fogja mondani a közvetlen és önkéntes tagság alapuló és önálló Áfész Szövetség megalapítását. Ez a Szövetség azzal, hogy minden tagszövetkezet képviselője részese lesz a döntéseknek, igazi erőt fog képviselni.

Hiszem, hogy a Szövetség ezt az erőt a szövetkezeti gazdaság minőségi értékű megjavításáért és a demokratikus megújulásért fogja latba vetni. Ezért – és csakis ezért – érdemes dolgozni, erőfeszítéseket tenni!

Azt is gondolom, hogy a létrehozott modellel az Országos Tanácsban, az Elnökségben és a Felügyelő Bizottságban a szövetkezetek döntési és ellenőrzési hatalma teljessé válik. Semmiképpen sem azonosítható ez a szövetség a jövőben az apparátussal. A testületeknek úgy kell működniük, hogy ez a gyakorlatban is kizárt legyen. Egy felkészült, színvonalas munkára képes apparátus ugyanakkor megérdemli a testületek bizalmát és jó szándékú figyelmét, mert enélkül nem végezhető felszabadult alkotómunka. Ilyen apparátus felállítására kell törekedni.

Jogos igény, hogy a Szövetség fenntartása olcsóbb legyen. Meg kell szabadulnunk minden felesleges, bürokratikus és költséget emésztő formalizmustól. Ugyanakkor nem szabad szűkkeblűséget mutatnunk azoknak az anyagi-technikai és szellemi korszerűsítési feladatoknak a finanszírozásában, amelyek a jövőt alapozzák meg.

Tájékoztatom a tisztelt Kongresszust, hogy a Takarékszövetkezetek Kongresszusa 18-án elfogadta a föderációra vonatkozó javaslatot. Kijelentem, hogy a föderáció megalapításának célja nem a régi SZÖVOSZ átmentése. Én leszek az első, aki az ilyen tendenciák ellen a legkeményebben fellép.

Másodszor, nem fűződik a föderáció létrehozásához semmiféle apparátusi törekvés, mert nem lesz apparátus. A három önálló szövetség önállóságának teljesnek kell lenni. Csak a jövő érdekének a felismerése teheti hatékonná egy-egy meghatározott ügyben az egységes felmérést. Ehhez viszont alkalmas keretet adhat a föderáció.

Tisztelt Küldöttek!

A Kongresszust előkészítő munkabizottság igyekezett megbízatásának eleget tenni. Bennünk a munka során tudatosult, hogy a szervezetkezeti mozgalom sorsfordulójáról van szó. Ezt a fordulatot sikeresen csak úgy tudjuk megvalósítani, ha a mozgalom minden szintén önbizalmunk és egyben cselekvő szándékunk lesz hozzá. Hiszem, hogy a Kongresszus vitája kovásza lesz egy ilyen közös akaratnak.

A KONGRESSZUS MANDÁTUMVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGÁNAK JELENTÉSE

Előterjesztette:

KISS SÁNDOR,
a bizottság elnöke

Tisztelt Kongresszus! Hölgyeim és Uraim!

A tavaszi közgyűlések, illetve küldöttgyűlések során egy kivételével valamennyi áfész napirendre tűzte a fogyasztási, beszerző és értékesítő szövetkezetek I. Kongresszusával kapcsolatos, a „Közös teendőink a megújuló szövetkezeti mozgalomban” című, előkészítő bizottsági irányelvben szereplő és döntést igénylő kérdéseket. Az Áfész-ek Országos Szövetségének megalakításában 277 áfész, illetve kisszövetkezet közgyűlése nyilvánította ki részvételi szándékát. Két szövetkezet nem kíván az Országos Szövetség tagja lenni és további két szövetkezet közgyűlése meg nem foglalt állást a belépést illetően.

Az említettek alapján megállapítható, hogy a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetségét alapító tagként 279 áfész hozza létre. A 279 áfész elsősorban alakuló kongresszusunkra 641 küldöttet választott. Mint bizonyára emlékeznek rá, a kongresszusunk elején 9 közismert, szövetkezeti múlttal rendelkező személyiséget küldötté nyilvánítottunk. A Mandátumvizsgáló Bizottság feladatának megfelelően megvizsgálta a küldöttek megbízására vonatkozó okmányokat, a meghívásuk körülményeit, és végül a megjelenést bizonyító, a küldött igazolvány részét képező és leadott sorszámozott lapokat.

A Mandátumvizsgáló Bizottság a küldöttek összetételéről a következőt jelenti a kongresszusnak: a küldöttek munkahely szerinti megoszlása: szövetkezeti alkalmazott 418 fő, a küldöttek 64,3 %-a; más munkahelyen dolgozó 103 fő, a küldöttek 23,4 %-a; nyugdíjas 80 fő, 12,3 %.

A küldöttek megoszlása a szövetkezetnél betöltött tisztség szerint: elnök 271 fő, a küldöttek 41,7 %-a; igazgatósági tag 122 fő, a küldöttek 18,8 %-a; a Felügyelő Bizottság elnöke vagy tagja 71 fő, a küldöttek 10,9 %-a; intéző bizottsági elnök vagy tag 36 fő, 5,5 %. Szövetkezeti tag 150 fő, a küldöttek 23,1 %-a.

A tavaszi küldöttgyűlést nem rendező egy áfész képviselője meghívottként részt vesz a kongresszusunkon.

A megválasztott küldöttek közül 277 áfész képviselőjében jelen van 631 küldött, a megválasztott küldöttek 97,1 %-a.

Az említettek alapján jelentem: Kongresszusunk határozatképes.

ÁLLÁSFOGLALÁS

az 1956-os népfelkelés SZÖVOSZ-beli eseményeinek tanulságairól

Az 1956-os forradalom és népfelkelés a szövetkezeti mozgalomban is felszínre hozta azokat az erőket, amelyek elítélték a népellenes politikát, csatlakoztak a szabadságot és demokráciát követelő mozgalmakhoz. A szövetkezetek megújítását, a klasszikus szövetkezeti eszmék érvényesítését tűzték ki célul. A SZÖVOSZ-ban megalakult a Forradalmi Bizottság, mely az újjáalakult Igazgatósággal, a szövetkezeti mozgalom haladó gondolkodású erőivel közösen, a sajtó és a rádió útján dekrétumot adott közre. Ez a függetlenség, az önkéntesség és a demokrácia elveire épülő valódi szövetkezeti mozgalom létrehozását kezdeményezte.

A gyors visszarendeződés a SZÖVOSZ-ban is végbement. Az OFT 1957. január végi ülése, az akkori általános politika hatására, határozatban ítélte el a szövetkezetek megújítását és a szövetkezes szabadságát célul tűző dekrétum megjelentetését. A történekeért méltánytalanul és igazságtalanul elsősorban az Igazgatóság vezetőit tették felelőssé, akiket visszahívtak tisztségükből. Az OFT határozatát a IV. kongresszus is megerősítette.

Az élet és a szövetkezés tapasztalatai azt bizonyították, hogy az Igazgatóság és a Forradalmi Bizottság 1956. novemberi dekrétuma a mozgalom számára több vonatkozásban ma is iránymutató dokumentum. Sajnálatos, hogy az Igazgatóság tagjainak és a Forradalmi Bizottság vezetőinek akkori szerepük tisztázásáért és személyes rehabilitációjukért maguknak kellett folyamodniuk az Országos Tanácshoz. Az OFT az említett testületeket, illetőleg az Igazgatóság akkori tagjait – Mészáros Sándort, Pintér Györgyöt, Agonács Gábort, Vas Zoltánt, valamint Vavrik Ferencet, a SZÖVOSZ Forradalmi Bizottságának volt elnökét – szövetkezet-politikai rehabilitációban részesítette. Ez érdekelték azonban ezt – különböző okok miatt – nem fogadták el.

Az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek mostani kongresszusa ezért és tekintettel arra, hogy a IV. Kongresszus is foglalkozott az ügygel, e határozatával egyértelműen megerősíti rehabilitációjukat. Politikai és erkölcsi értelemben kiterjeszti mindazokra, akik a szövetkezeti mozgalomban méltánytalanságot, politikai hátrányt voltak kénytelenek elszenvedni. Úgy értékeli, hogy az Igazgatóság és a Forradalmi Bizottság tevékenysége igaz ügyet szolgált, a szövetkezeti mozgalom megújítására irányult. A kongresszus elismeri bátor fellépésüket, érdemeiket. Törekvéseik megvalósításához most teremtődtek reális feltételek, amellyel mozgalunk élni is akar.

Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetek
Kongresszusa

A Kongresszus szótöbbséggel hozott határozattal az állásfoglalás tervezetet határozatra emelte. Mészáros Sándort, dr. Pintér Györgyöt, Vavrik Ferencet, Agonács Gábort és mindazokat, akik az 1956-os forradalmat követően bármilyen hátrányban részesültek, politikai rehabilitációban részesíti. A rehabilitálásban érintett dr. Pintér György és Vavrik Ferenc szólt a Kongresszushoz.

DR. PINTÉR GYÖRGY

Tisztelt Kongresszus, Hölgyeim és Uraim!

Örömmel töltött el, amikor megérkeztem, hogy nagyon sok régi kedves ismerős arcot fedeztem fel Önök között. Örültem, mert ezzel úgy érzem; hogy nem öregedtem meg olyan nagyon.

Amikor Önök megkapták ezt a külön lapot, amelyet most elfogadtak, annak az az előzménye, hogy korábban mi levélben fordultunk a Kongresszushoz. Ehhez a határozati javaslatához, amelyet határozatra emeltek, az az egyetlen megjegyzésem, hogy mi annak idején nem fogadtuk el az OFT határozatát. Méltatlan körülmények között történt a határozathozatal, amelyen tulajdonképpen már nem is vettünk részt. Most ezt Szilvasán főtitkár úr nagyon korrekt módon készítette elő, amelyért köszönetet mondok. Önök tehát ma hatályon kívül helyezték ezt a három évtizede született, a visszaállított diktatúra sugallta diktatúrát. Ez azt jelenti, hogy a határozatban említettek nem követtek el politikai bűnt, sem nem tévedtek, és a dekrétumot, amelyet megalkottak, majd nyilvánosságra hoztak, a szövetkezeti mozgalom ma már nyíltan vállalja. Ma tehát már kiinduló pont lehet ez a dekrétum, ahhoz a reformhoz, amelyet három évtizeddel később ugyan, de a szövetkezeti mozgalom autonómiája és demokratikus fejlődése érdekében meg kell valósítani. Köszönet illethetné a kongresszust azon személyek részéről is, akik annak idején aktívan és lelkesen vettek részt a bűnöskeresésben. Köszönet azért, hogy helyettük Önök, a Kongresszus hozta meg az igazságtevő határozatot. Ez talán alkalmat ad mindazoknak, akiket illet, hogy elgondolkodjanak a történekekről és könnyíthessenek lelkiismeretükön.

A dekrétumot, amely legfőbb bűneink közé tartozott, mi vállaljuk, soha sem tagadtuk meg sem kérésre, sem felszólításra. Ez a dekrétum tehát ma is aktuális, három évtized alatt azonban vesztett jelentőségéből és igazán a diktatúra legjobb leckéje. Hogy ebből mit és hogyan hasznosít a szövetkezeti mozgalom, az a tagság által demokratikusan megválasztandó új vezetőkön múlik. Tanuljon és okuljon a történelemből, ne hagyja magát többé szép, de hamis jelektől megtéveszteni. Mi sajnos mindezeideig hittünk a politikai szép jövőt vázoló ígéreteinek. Ezt a hitünket az ötvenes években megbíztatták, majd később ez a hitünk szertefoszlott. Reméljük, hogy soha többé nem lesz támogatója olyan politikai szervezetnek, amely maga vagy idegen erőkre támaszkodva építi fel a gazdaságot szétziláló, a morális értékeket elvesztő diktatúráját.

Rövidre tervezett felszólalásomnak nem célja, hogy a három évtized alatt történekről részletesen szóljak, bár ez sem lenne érdektelen, sem az, hogy bűnöket vagy bűnösöket emlegessek. Meggyőződésem, hogy most a jövő építése és nem a bűnbak keresése vagy a megtorlás a mi feladatunk.

A mi generációnk jelentős része is ilyen vagy olyan módon áldozata volt a moszkvai vezérlés hazai diktatúrájának, annak a diktatúrájának, amely melegágyat biztosított a kontraszelekciónak, és teljesen kizárta a hatalom feletti társadalmi ellenőrzést.

A tiszta erkölcsű politikai közélet megteremtésében a többmillió szövetkezeti mozgalom demokratizmusának a kibontakoztatásával is segíteni kell.

Ehhez meg kell valósítani, hogy a szövetkezeti mozgalom a pártoktól és az államtól független szervezet legyen. Nem a politikától kell függetlennek lenni. A pártoktól kell függetlennek lenni, hogy a szövetkezeti testületek tagjait és vezetőit egyik párt se erőltethesse a tagságra, mint a múltban általában az egy-párt. A szövetkezetek vezetőit a tagok belátásuk szerint válasszák meg. A vezető testületek alulról építkezzenek és úgy válasszanak tisztségviselőket.

Kivételt talán egyesek, mint például Szilvasán Pál főtitkárhelyettes képez, aki egész pályafutásától kezdve a szövetkezeti mozgalomból került a főtítkári székbe. Nem akarom az érintett személyeket megbántani, többek közülük már nem is élnek és egyeseket emberileg és szakmailag is nagyra becsülünk és nagyra is becsültünk. A diktatúra által létrehozott mechanizmus az, amiben a demokrácia megcsúfolását látom.

Történelmünkben még soha nem volt hazánkknak ekkora esélye a szabadságra, a társadalmi kibontakozásra, a gazdaság fellendítésére, mint ma. A leendő három kormányzópárt gazdasági programja a föld kérdésében sok esetben közel azonos álláspontot tartalmaz. Gyakran hallani tőlük a privatizációs programot, azt, hogy a gazdaság fellendítése jelentős mértékben a piachozvaló rugalmas alkalmazkodáson múlik, valamint a versenyt élénkítő, a nyereség szempontjából a legközvetlenebb érdekeltsgű vállalkozások működésén múlik. Ezeket a vállalkozásokat leginkább egyéni vállalkozók, vagy magántársaságok hozzák létre.

Nem sokat hallani viszont a fogyasztási szövetkezetekről és egyáltalán a szövetkezetekről mint kis- és középvállalkozásokról. Pedig a klasszikus szövetkezés, az autonóm szövetkezet az egyik legdemokratikusabb vállalkozási forma, ezért a vállalkozást a demokratikus esélyegyenlőség teljes mértékben megilleti. Nem véletlen, hogy a nyugati fejlett államokban igen szélesre nyílt a társadalomban a szövetkezetek előtt a gazdaság kapuja. E kapu kinyitásához az Önök által létrehozandó szövetségnek olyan politikai súllyal és tekintéllyel kell rendelkeznie, amellyel a mindenkori kormánynak számolnia kell. Politikailag erőtlen szövetség nem tud gazdasági esélyegyenlőséget a tagszövetkezetek számára kiharcolni. Az is igaz, hogy a szövetség tekintélyét a tagszövetkezetek, illetve a környezetükben elért eredményei alapozhatják meg. Ebből a szempontból már most sincs egyáltalán szegyenkezni valónk. Az eredmények azonban növelhetőek, ha a szövetség hagyja kibontakozni a szövetkezetek önfejlődését.

A fogyasztási szövetkezetek jelentős reformok előtt állnak. Ehhez szükséges, hogy kapják vissza azt a jussukat, amelyet a diktatúra elvett, csak ezután indulhat el a gazdaság reformja, amelynek alapján a szövetkezetek társadalmi hasznossága a tagok érdekeinek képviselőitén keresztül érvényesülhet.

Kívánom a magyar szövetkezeteknek, hogy ez a nagyjelentőségű célkitűzés mielőbb teljesüljön. Ehhez sok sikert és a mozgalom valamennyi dolgozójának, tagjának jó egészséget kívánok.

VAVRIK FERENC

Tisztelt Kogresszus! Hölgyeim és Uraim!

Jóleső érzéssel hallgattam hosszú évtizedek után a beszámolókat azt a részét, amely az 1956-os eseményekkel foglalkozott, azokat értékelte. Azóta több, mint 30 év telt el. Ezért úgy gondolom, ha rendkívül röviden is, de a múlt becsületes lezárása érdekében, a történetek egy-egy mozzanatát felemlítve érdemes néhány összefoglaló, politikai jellegű megállapítást tenni.

Tudni kell, hogy a SZÖVOSZ Forradalmi Bizottsága megalakulását az október 23-ai felvonulás, a Parlament előtt lévő százezres tömegtüntetés, valamint az október 25-ei véresen végződő tüntetés előzte meg. Ezekben a SZÖVOSZ részéről többen személyesen résztvettünk és ennek során halt meg Sörtély János, a SZÖVOSZ akkori osztályvezetője is. Az események szinte sokkoló hatására jutottunk arra az elhatározásra, hogy a sztalinista múlttal való teljes szembenállás jegyében haladéktalanul létrehozzuk a SZÖVOSZ Forradalmi Bizottságát. Utólag is megállapítható, hogy a Forradalmi Bizottság megalakítása, sajnálatosan rövid működése akkor politikai tett volt, teljes egyértelmű kiállás az 56-os forradalom mellett.

Az emlékezésből nem maradhat ki, hogy a Forradalmi Bizottság munkájához – amely akkor a SZÖVOSZ politikai vezetését jelentette – teljes mértékben csatlakozott a SZÖVOSZ Igazgatóságának néhány forradalmi szellemű egyénisége. Mészáros Sándor, Pintér György és Agonács Gábor. A Bizottság e néhány személy együttes munkásságát, azok elvi összefoglalását, amelynek középpontjában a demokratikus változtatások szándéka állt, az ismert dekrétum tartalmazza. Hangsúlyozni kell, hogy a Forradalmi Bizottság és vele együtt a SZÖVOSZ méltó részese volt az akkori októberi, novemberi napok történelmi eseményeinek. Úgy gondolom, még hátra van ennek az időszaknak tárgyilagos, igaz, tudományos szintű elemzése, értékelése, de remélem, hogy nyugodtabb időszakban majd erre is sor kerül és talán egyben méltó megerősítést kap.

A múltra emlékezve és a jelenben élve – itt e Kongresszuson – természetesen adódik az a kérdés, hogy a jelenlévő úgynevezett békés forradalomból – ami végsősoron mégis a magyar társadalom gyökeres politikai, társadalmi átalakulását fogja eredményezni – a SZÖVOSZ, annak felső vezetése felismerte-e a társadalmi

és politikai változások történelmi jelentőségét, véglegesen megtörtént-e az elhatárolás a lenini szervezetési elvektől és ideológiától; nemcsak elfogadja-e a jelent, hanem valóban teljes erővel harcol-e az új demokratikus Magyarország megteremtéséért?

A beszámolót hallgatva, elolvassa Kongresszus anyagait, úgy gondolom, hogy ezek után a Kongresszus, illetve az általa választott felső vezetés szándékától, elhatározásától függ, hogy a változások milyen mértékben, milyen módon és milyen ütemben valósulnak meg. Nem kívánok ezzel foglalkozni, benne lesz majd a jövő későbbi igaz történetében.

A rehabilitációról annyit: teljes mértékben egyetértek a Szilvasán Pál beszámolójában elhangzottakkal. Nem sokan élnek már abból az időből, de mégis úgy gondolom, ez az erkölcsi elégtétel mindenkinek kijár, aki 56-ban a forradalom mellett állt.

Végezetül sok sikert kívánok a Kongresszusnak és az általa választott vezető testület munkájához. Köszönöm.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second paragraph of faint, illegible text.

Third paragraph of faint, illegible text.

Fourth paragraph of faint, illegible text.

Fifth paragraph of faint, illegible text.

Sixth paragraph of faint, illegible text.

Seventh paragraph of faint, illegible text.

Eighth paragraph of faint, illegible text.

Ninth paragraph of faint, illegible text.

Tenth paragraph of faint, illegible text.

A KONGRESSZUS VITÁJÁBAN ELHANGZOTT HOZZÁSZÓLÁSOK

KAPOSI TIBOR,

a Veszprém és Vidéke Áfész elnöke

Megyénk 28 fős küldöttsége nevében kiemelt hangsúlyt adtunk és adunk a kongresszusi felkészülés jegyében munkánk során abbéli hitünknek és reményünknek, hogy a szövetzeti mozgalom reformját alapvetően meghatározó töltést kapunk e kétnapos tanácskozáson. Ennek az elvárásnak a jegyében úgy igaziból rendező elveket várunk és állítunk és nagy lelkesedéssel érkeztünk erre a Kongresszusra.

Amit mondani akarok, az említett elvárások jegyében, azokhoz a rész-közgyűlési vitákhoz, kiemelt gondolatkörökhöz tartoznak, s ha ezeket megfogadjuk és megvalósítjuk, talán jövőnk sikerét is jelentik, jelenthetik. 69.000 fős megyei tagságunk sokszor szélsőséges, kritikus, de többségében elismerő véleménnyel és elvárással szól munkánkról. Kiemelten várja továbbra is tőlünk a megoldást az úttörő, a megújuló, a mecénás szerepet és én ezt a következő három gazdálkodási körben fogalmaztam meg: milyen lesz az elkövetkező években középtávon dolgozóink, tagjaink érdekeltsége, tulajdonosi kötődése szervezetünkhez és érdekvédelme; meg tudunk-e újulni, meg tudnak-e újulni áfész-eink, gazdasági egységeink a kibontakozó piacgazdálkodásban és elkerülhetők-e a már erősödő válságjelenségek, ha igen, milyen módszerekkel. Lesz-e erőnk a megújulás mellett olyan értékesítési és ebben rétegpolitikát folytatni, amely az emberi kapcsolatokat is, a mozgalom láncszemének erősödését is fokozza, és nem felbomlását, hanem tovább erősödését szolgálja.

Mi tehát ilyen kérdéseket, feladatmeghatározásokat kaptunk tagjainktól, annak elismerésével és minden tömjénezés nélkül eredményeinket tudomásul vették – amelyek talán országosan a hatékonyságban, volumenben, dinamikában mérhetők. Mindenek előtt olyan bérpolitikával és ehhez olyan feladatmeghatározással, ösztönzőrendszerrel szeretnék élni, amely jól kihasználja azt a kormányzinten kivívott 20 %-os liberalizált bérfeljesztési lehetőséget, amelyet a SZÖVOSZ vezetése segítségével dolgozóink megkaptak. Mi ezt nagyra értékeljük és ebben a tevékenységünkben ezt a munkát nem kell külön méltatni, nagy elismerést váltott ki úgy hiszem, országos szinten is.

Igényeljük a kormány szintű képviseletet az érdekképviseletektől, nemzetközi kapcsolatok felvételéhez a menedzselést, segítséget, igényeljük úgy a gazdaság, mint dolgozóink, vezetőink érdekvédelmét is, amelyet úgy érzem, a kiküldött Alapszabály-tervezet markánsan megfogalmazott.

Javasoljuk a Gazdasági Kamarában országos szinten egy olyan áfész tagozat létrehozását, amely hasonló jogokat és érdekeket vindikál számunkra is, mint például az agrár-ágazatban az Agrárkamara. Meggyőződésem – és gazdasági szem-

léletbeli dolgokról szeretnék beszélni —, hogy gigantomániás nyereség-hajhászó célkitűzéseinket is revidálni kell. Nekünk az adózatlan nyereségből, az árrésből minél több vásári kedvezményt, ingyenes szolgáltatást, bérfejlesztési lehetőséget kell kitermelni tagjainknak, dolgozóinknak. Ez épüljön bele értékesítési politikánkba, a cél és az érdekeltég dialektikája alapján.

Mi Veszprémben szigorúan az önkéntesség jegyében tervezzük az alaprész-emelést, amely ma már 1000 Ft-os nagyságrendet jelent, vagy még az üzletrészek nevesítése előtt azokat a vállalkozási vagyonszerzéseket, amelyek erőteljes mértékben, 50 milliós nagyságrendben növelték az áfész tagi vagyont. A következő hónapokban a nemrég létrehozott, intéző bizottsági körzetenként működtetett 11 áfész klubunkban vitára bocsátjuk a vagyonnevesítést. Úgy érzem, nem késlekedhetünk. Nálunk módszerként — és ez természetesen minden szervezetnél más és más — 30-40 % körüli vagyonnevesítést tervezünk. Egyszerű, mérhető szempontok alapján minden tag kapjon ingyenes üzletrészt és lineárisan részesedjen évenként a megtermelt tiszta vagyon alapján, de legalább a nevesített vagyon mellett a saját üzletrészt is 40-50 %-os tőkefeltöltési hányaddal tudjuk csak elképzelni, hogy ez oldja meg likviditási gondjainkat — és úgy hiszem, hogy ez nagyon sok szervezetnél jelentkezik — és váltsa ki vagy segítse a ma már uszorakamatnak minősülő banki hitelkamatok egy részét.

Ami a gazdálkodás szerkezetváltását illeti, azok részelemeit és az említett érdekeltég rendszerét én vállalkozás-centrikusan tudom elképzelni. Nálunk az új érdekeltégi rendszerben működő egységek az egész tevékenység 90 %-át és a nyereség 92 %-át adták az elmúlt évi 50 milliós nyereség hozamai alapján. Ezekben kívánt ma már a szerződéses és a jövedelemérdekeltégű rendszereket tovább kell növelni a bérletes egységek számát. Az új formáknál a teljes bolti önállóságra gondolunk, így például nagyon sok helyen megadtuk a feltételek birtokában az önálló árkialakítás jogát is. Óvni kell ezen új formákkal és a még meglévő hagyományos rendszerekben működő boltoknál az érdekeltégi premizálással, mozgóbérezéssel azt az áfész vagyont, amelyet az új vagyoni leltári felelősség megváltozott szabályai napjainkban nagy veszélybe sodortak.

Tagjaink ma még idegenkednek a Kft-től, meg kell őket érteni, ezért az új társasági formákat fokozottan, fokozatosan és háttér szolgáltató szférákban kívánjuk elsősorban bevezetni, mint például a gépi adatfeldolgozásban, a nyomdaipari tevékenységben, vagy a külkereskedelmi árubeszerzésben természetesen szerény mértékű, de értékelhető külföldi tőkével.

Ebben el tudnánk képzelni olyan megyei vagy más regionális integrációt, amely a meggyengült nagykereskedelmi pozíciókat növelhetné, és nagy összefogásra van szükségük a szervezeteknek a közös pénzek ügyében és ez az összefogás fejezze ki azt a kooperációt, amelyben az új image-unkat elfogadtuk és amely tartalomként megjelenik.

Szeretnék röviden szólni Önöknek arról a mozgalomról, amely a Kereskedők a Nyugdíjasokért védnökség jegyében ma már országos méretűvé vált. Szinte minden küldöttgyűlésen szívet melengető felajánlások születtek idős, nyugdíjas embertársaink megsegítésére. A Veszprém megyei példához 9 megyében csatlakoztak a mozgalomhoz, természetesen önállóan, ki-ki a saját lehetőségei, anyagi helyzete alapján és függvényében.

A mi megyei alapítványunk, vagyunk ma már két hónapos eredményt értékelve 14 millió forint. Ebből ugyanis olyan hűsvéti vásárokat tudtunk szervezni, megyei szinten a tanácsi kereskedelemmel karöltve és szinkronban, amelyek nagyon sok családnál segítettek a bevásárlás amúgyis nehéz gondjaiban.

E mozgalmat szeretnénk továbbfejleszteni. Ezúton is megköszönöm tisztelt kollégáimnak, testvér szövetkezeteinknek, szállítóinknak, az élelmiszertermelő partnereinknek, termelőszövetkezeteinknek a felajánlást, a csatlakozást, és köszönöm a koordinációt az érdekelt érdekképviselői szervektől.

Kérem Önöket, hogy elsősorban a hátrányos helyzetben lévő falun élő embereink megsegítésére továbbra is vállaljunk patronálót, ha szabad mondani egy kicsit mecénás feladatokat is, mert ezek ugyan társadalmi kötelezettségek, de patronálásukkal sajátos módon növeljük a helyi önkormányzatban betöltött, vagy jövőben erősítendő szerepünket, a szövetkezeti mozgalom humáncentrikus jegyeit, amelyről eddig is tanúbizonyságot adtunk; és szövetkezeti mozgalmunk presztízstét.

DR. GELENCSÉR ANTAL,
a keszthelyi „Georgikon” Áfész elnöke

A magyar gazdaságban napjainkban politikai változásokon alapuló nagy átalakulási folyamat kezdődött el. Történelmi szelek söpörtek végig hazánk tájain az elmúlt néhány hónap alatt. Öröknek hitt tabuk dőltek össze, igaznak hitt, hirdett tanokról derültek ki, hogy tévedések, áltudományok.

Megindultunk a demokratizálódás útján, ez az út minden bizonnyal nagyon nehéz lesz, mivel cipelnünk kell az utóbbi 4 évtized gondját, terhét, az adósságtömeget, az anyagi és erkölcsi csődöt, a kontraszelekció következményeit. Történelmi helyzetben vannak maguk a fogyasztási szövetkezetek is. Több helyen indulatosan érvelve, kívülről, meggyőző bizonyítékok nélkül támadják gazdálkodási, elosztási módszereinket, egyesek még létünket is kétségbe vonják. Elfelejtik vagy nem is tudják, hogy a fogyasztási szövetkezetek alkalmazkodó képességükkel, rugalmasságukkal hosszú időn át példaként szolgáltak a gazdasági élet más szektoraiba tartozó szereplői számára is. Úgy véljük, ezen képességeinket máig is megőriztük. Most is képesek vagyunk tagságunkkal és tagságunk érdekében felvállalni az új kor új követelményeinek megoldását. Ezt bizonyítják azok a tények is, hogy amíg kívülről vitatkoznak hogylétünkről, addig struktúránk javításán, a tulajdonlás változtatásán,

a falusi lakosság életkörülményeinek javításán dolgozunk. A hangsúly az előretökélésen van, de az élet rohanó korunkban is sokszor bizonyítja, nem árt néha egy pillantást vetni visszafelé múltunkra és a megtett útra.

Valaly a történelmi mérleget megvonta a mozgalom. Régi bölcs mondás az is, hogy a jövőt kevés előre látni, lehetővé is kell azt tenni. Sajnos a reformról sokat, talán a kelleténél is többet beszélünk, mozgalmunk megújulási kontúrjai ki is rajzolódtak, de a gyakorlatban lassú az előrehaladás, mert még mindig nincs igazi gazdaságpolitikája az országnak, az alakuló, szerveződő piacgazdaság hiánya szembetűnő, a termelés, a vagyónérdekltség, a tulajdonkezelés kérdései kevésbé tisztázottak. A lehetőségeket nagyban befolyásolja a népgazdaság pénzügyileg tragikus állapota. Ezért ajánlatos mindenkinek a realitásokból kiindulni, józan nyitottságot, megfelelő toleranciát és nagyfokú felelősségérzetet tanúsítani most a vitáink során.

Engem Zalából azzal indítottak utamra, hogy ne verjük itt most szét a mozgalmat, hanem lehetőleg teremtünk egységet a jövőnk érdekében. Az elmúlt hónapokban az ország visszahangzott a tulajdonos keresésétől. Mozgalmunkban a tulajdonos megvan, a tulajdonhoz való viszonyát kellene korszerűsíteni, élővé és hatékonytá tenni érdekltségünket.

Bár a római jog is kimondta, hogy a tulajdonosnak joga van tulajdonát birtokolni, rendelkezni vele, és gyümölcset leszedni. Ha komolyan vesszük, márpedig komolyan kell vennünk a tulajdonosi reformot, ezeket a viszonyokat a szövetkezetekben is meg kell teremtenünk.

Többen vallják, hogy a tulajdonreform a gazdasági reform egyik leglényegesebb és legtöbbit ígérő eleme, ha jól valósul meg és félelmetesen aggasztó, ha rosszul.

Az osztalék ügyében legnagyobb problémának a szövetkezetek jelenlegi jövedelmi helyzetéből adódó forrásteremtések kérdését tartom. A kiskereskedelemben a többi népgazdasági ághoz képest alacsony a jövedelmezőség és nem akkumulálódik akkora nyereség, hogy a bővített újratermelés a struktúraváltás és a hálózat korszerűsítése a minőségi kereskedelem irányába hatna. Az alacsony jövedelmentermelő képesség elbizonytalanítja a kibontakozás, a megújulás esélyét.

A tényleges reform érdekében új gazdaságpolitikára és irányítási, adózási, elvonási rendszerre lenne szükség. A szövetkezetek olyan autonómiára vágnak, ahol a termelési tényezőkkel szabadon rendelkezhetnek. A gazdasági folyamatokat továbbra is bürokratikusán irányítják, az egyenlő esélyt biztosító normatív szabályozás még messze nem érvényesül. A piacról, a piacgazdaságról is furcsa elképzelések látnak napvilágot.

A kereskedelem új korszakhoz érkezett. Jövőjét tehát a piacgazdaság követelményei között kell felvázolni. Az egységes piacon a szövetkezeteknek is azonos követelmények között kell versenyezniük a minőség, a választék, valamint az árak és ráfordítások területén. Jelenlegi piaci kilátásaink aggasztóak. 1952 óta 1988, majd 1989 volt a háború utáni magyar gazdaságban az az év, amikor a lakosság

fogyasztása összességében és egy főre számítva egyaránt visszaesett. Jelentősen csökkenő reálbérek és magas inflációs ráta, valamint az árnindexek eltérései anomáliákat, aránytalanságot, és perspektívatlanságot jelentenek.

Ma már a szövetkezetek alkalmazkodóképessége nagyon nyitott kérdés, amit a belső tényezőkön és szándékukon kívül egy sor külső körülmény determinál. Mivel létesítményeink a hálózat, a műszaki felszereltség sok helyen korszerűtlen a több évig tartó rekonstrukciós programunk és nagy erőfeszítéseink ellenére is.

A kereskedelem emberi oldalát megítélve úgyszintén hasonló a helyzet. A dolgozók fele szakképzetlen, presztízse alacsony, társadalmilag növekvő igényeknek, a jelentkező versenyszituációnak mind kisebb mértékben felelnek meg. Ne csodálkozzunk rajta, ez a következmény a több évtizede jellemző erkölcsi és anyagi megbecsülésünk eredménye. A kiskereskedelem az elmúlt években kialakult bérarányokban 1989-ben sem következett komolyabb változás. A lemaradás 1987-ben 17 %, 1989-ben 13 % volt. Változatlanul a kereskedelem a legalacsonyabbak a keresetek. Különösen szembetűnő ez a vegyes tevékenységi kereskedelem, ahol az átlagbérek 25,8 %-kal, az átlagkeresetek 25,5 %-kal alacsonyabbak az anyagi ágazatok átlagánál.

A probléma súlya jelzi, hogy itt dolgozik a szövetkezeti kereskedelem közel fele, sok szövetkezetnél még a minimum bérek biztosítása is gondot okoz. Ilyen körülmények között minőségi kereskedelmet csinálni, szakember utánpótlásról beszélni utópisztikus. Tudomásul kell vetetni, hogy tagjaink megfelelő szintű ellátása, a szövetkezeti vagyon hatékony működtetése, a kockázatvállalás növelése, a kereskedelemben meglévő felelősségünk kérdése csak szigorúan üzleti és nem csupán érzelmi alapokon lehetséges.

A közgazdasági munka, mint háttér, a szövetkezetek többségében nehéz helyzetbe került 1988-tól az új szabályozás és adórendszer bevezetésével, ami rengeteg pénzbe került az áfész-eknek.

A kormány kapkodását nem lehet lereagálni és követni, egyébként is milyen az a kormányzat, amely naponta újabb és újabb terheket ró a gazdálkodók vállára, ugyanakkor hirdeti a reformot és a kibontakozást. Az ígért gazdálkodói mozgástér növelését, a vállalkozói terep szélesítését nem érezzük.

GAÁL IMRE.

a Zsáka és Vidéke Áfész küldötte

A földműves szövetkezeti mozgalom – mint jogelőd – azt gondolom nyugodtan kimondhatjuk, a szövetkezetnek olyan formája, amely nemcsak a központi akarat, az állam sugallata alapján jött létre, legalább annyira önszerveződő mozgalomról van szó, amelyet a tagok szabad akaratukból hoztak létre. Nem rajtunk múlott, hogy a földműves szövetkezeti, majd a fogyasztási és értékesítő

szövetkezeti mozgalomnak a hatalom, a kormány sokszor csak elosztási szerepet szánt. A szövetkezeteket vállalati kategóriába sorolta és a mindenkori közgazdasági szabályozóknak megfelelően igen keményen megadóztatta.

Érdekképviseleti szervünk, a SZÖVOSZ nem tudta kivívni, hogy a szövetkezeti tulajdonnal, mint közös tulajdonnal a szövetkezet szabadon rendelkezzen.

Mozgalmunk ezeket az intézkedéseket eltúrte, kibírta úgy, hogy az ellátási felelősséget nagyrészen magára vállalva folyamatosan fejleszteni tudta hálózatát, és képes volt megújulni. E tekintetben mindig maga mögött tudta és tudhatta, érezhette óriási tömegbázisát, a tagságot is. Az említettek alapján azt gondolom, — és nekünk bihariaknak egybehangzó véleményünk — hogy ennek a mozgalomnak az eltelt 45 éves tevékenységéért egyáltalán nincs szégyenkezni valója.

Nagya értékeljük, hogy a korábbi képviseletünk felosztajta önmagát és figyelembe véve a fenntartó szövetkezeti igényeit, önálló ágazati érdekképviseleként kíván tovább munkálkodni.

Feleslegesnek tartom azt az értékelést, hogy a döntésben a szövetkezetek elvárásai voltak az erősebbek, vagy az érdekképviseletben dolgozók elhatározásai és elképzelései. Itt az a meghatározó, hogy saját magunk határoztunk, hogy saját érdekünkben lépni, változtatni kell. Ebben az alakulóban, változásban lévő gazdaságban, politikai időszakban a mozgalomnak szüksége van egy saját és egy teljes mértékben fenntartói és tagjait képviselő tevékeny érdekképviseletre.

A kiadott vitaanyag felveti, helyesen közreadja a takaré- és lakásszövetkezetekkel való föderációba való lépést is. Ezt támogatjuk, javasolom a tisztelt küldöttársaknak, hogy a föderációt hozzuk létre.

A Felügyelő Bizottság kongresszusi jelentése foglalkozik az egyébként is közérdeklődés középpontjában álló össz-szövetkezeti vagyonnal. Felteszi a kérdést, hogy ki a gazda? Erre a kérdésre röviden, römören csak egy kifejezéssel válaszolhatunk: a szövetkezeti tagok. Ezt a kérdést ebből az álláspontból kell értékelni, és jöllehet, hogy a mai kongresszusnak nem témája, helyesebben napirendként nem szerepel a vagyonkezelés dolga, de mégis szükségesnek tartom megemlíteni az OFT helyes döntését, a Vagyonkezelő Központ létrehozását. Az össz-szövetkezeti vagyon szétforgácsolását a pillanatnyi előnyök reményében értelmetlen és felelőtlen lépésnek minősítjük.

A tagi vagyonvesztést a kapcsolat erősítésre vonatkozóan jelentős lépésnek tartjuk. Ennek az előkészítése most zajlott. Miután az osztalékot a szövetkezetek az adózott nyereségből fizetik, a jelenlegi nyereségkitermelési lehetőségek alapján, az osztalék mértékét illetően pl. a pénzintézetekkel és jól funkcionáló részvénytársaságokkal nem vagyunk versenyképesek.

A felső határig történő kinevesítés és a 10 % fölötti osztalék fizetés felveti annak a lehetőségét, hogy a szövetkezet fejlesztési lehetőségei szűkreszabottak maradnak, hiszen az adózott eredmény jelentősebb része egy átlag teljesítményt nyújtó szövetkezetnél kifizetésre kerül. E tekintetben az új képviseletől azt várjuk,

hogy új, a nyereségadózás, mind az osztalék kifizetési lehetőségek keretében az új kormánytól az ágazat részére engedményeket harcoljon ki.

Az utóbbi hónapokban a választási kampány idején fültnúi lehetünk olyan szélsőséges megnyilatkozásoknak is, hogy a fogyasztási szövetkezeteket is szét kell szedni. Véleményünk megkérdése nélkül rólnunk, a pártok próbáltak döntést hozni. A mi kis szövetkezetünknel ezt a kérdést a küldöttgyűlés egybehangozón azzal zárta le, hogy ne hagyjuk magunkat szétverni, ez a szövetkezet a miénk, a felette való döntés joga is a miénk. E témában megyénk küldöttgyűlései is mind így zárták le ezt a kérdést.

Ami a szövetkezetek politikai állásfoglalását illeti, mi azt javasoljuk, hogy ne kötelezzük el magunkat semmilyen párterőhöz, ugyanakkor támogatunk minden olyan gazdasági, politikai törekvést amellyel az országot ebből a helyzetből ki tudják vezetni és ebben a munkában a szövetkezeteket partnerként elfogadják. Senki ne feledje, hogy a fogyasztási szövetkezetek mögött többmillió bázis áll. Ez a tömegbázis eddig is elsősorban a szövetkezeti érdekek tekintetében, de a gazdasági érdekek megvalósításáért is mozgósítható volt, tehát ezzel a tömegbázissal mindenkinek, mindenkor számolni kell.

Azt gondolom, hogy pár mondatban érinteni kell a privatizálás dolgát is, annál is inkább mert a téma kereskedelmi miniszterünk úgymond „vesszőparipája” is.

A piacgazdálkodás kialakításának, a kereskedés átreformálásának nem vagyunk ellenzői, de mozgalmunkat érintően a privatizálás drasztikus megvalósítását indokolatlanak és veszélyesnek tartjuk. A konkurenciát elfogadjuk, de egyben azt is hangsúlyozzuk, hogy ez ne helyettünk, hanem mellettünk jöjjön létre.

A kistelepülések kereskedelmi tevékenységéről szeretnék egy-két gondolatot szólni, annál is inkább mivel olyan szövetkezet képviselőjében állok itt, ahol – a hat közül – a legnagyobb településnek a lélekszáma sem éri el a 2.500-at. A legkisebb 300, a legnagyobb 2.300. Az alaptevékenységet folytató kereskedelmi egységek egy része ezeken a településeken veszteségesen üzemel. Ennek ellensúlyozására szövetkezetünk is többféleképpen állásra rendezkedett be. Ezzel azt kívántam érzékeltetni, hogy kimondva, kimondatlanul is ezeken a telepeken a mi tevékenységünk még jócskán meg van kötve szociálpolitikai elemekkel. A kistelepülési támogatások az ott jelentkező veszteségeknek csak a minimális részét fedezik, éppen ezért már említett kéréseim mellett azt kérem (taps) a leendő érdekképviselői vezetéstől, hogy a kormánytól kérjen reális mértékű támogatást, hiszen ezeken az apró településeken magánkereskedői igazolványok kiadásáért egyik tanácsnál sem állnak sorba.

A leendő vezetésnek a munkájához jó erőt, egészséget kívánok, mellette sok munkasikert. Küldött-társaimtól azt kérem, hogy miután az átalakulások folyamatosan történnek meg, a vezető apparátusnak biztosítsunk türelmet, adjunk bátorítást, mert szándékaink megvalósításának csak így lesz értelme és mérhető ereje.

BARTUS PÁL,
az Egyesült Jászági Áfész elnöke

Ezen a Kongresszuson ma eldönthetjük, az Áfész Szövetség együtt kíván-e maradni, együtt kíván-e dolgozni, hiszen van esély az együtt végzett munkához. El kell dönteni, hogyan kívánunk dolgozni, el kell döteni, hogy tudjuk-e egymást segíteni és támogatni akkor is, ha ma a követelményeink – éppúgy, mint a magyar gazdaságé – talán többek, mint a korábbi években. A magyar gazdaság és társadalom válsága – büszkén hirdettük, sok évig mondtuk – a mi szféránkban nem jelentkezik. Őszintén meg kell vallanunk, nálunk is évek óta jelentkeznek a válság jelei, hat a fizetésképtelenség, a pénzügyi egyensúly hiánya, az ármozgások követése, az összekuszált fogyasztói szokások, a fogyasztás csökkenése, azt hiszem, mind a válság egy-egy tünete, tehát ezekről kell beszélni és ezekért is kell dolgozni.

Ha az elmúlt éveket tekintem, ezek az évek mégis büszkeséggel tölthetnek el bennünket, hiszen megtettük a magunkét városon és falun egyaránt. Progresszíven igyekeztünk visszaigazolni a gazdasági-társadalmi élet változásait. Jó néhány áfész keserves küzdelemben próbálta ezt a stabil, monolitikus magyar kereskedelmet megváltoztatni.

Úgy érzem, hogy nagy változások előtt vagyunk. Valahogy másképpen gondoltuk a jövőnket. Az eddig megjelent rendelkezésekből úgy tűnik, hogy a vállalkozás élénkítése során a privatizáció az új kormány, az új gazdaságpolitika felénk irányuló alapvető gazdaságpolitikai célja. Megmondom őszintén, nekem nagyon rosszul esett, hogy a szerződéses rendszer, amelyért sok évig harcoltunk, egyik napról a másikra megszűnt, a többi formációk is elvesztették jelentőségüket, és GT-vel, Kft-vel kell dolgozni. Ebben a kormány kíméletlen volt, hiszen nem adott nekünk időt az átállásra, és szinte napok alatt nehéz helyzet elé állított bennünket.

Szeretnék beszélni az újrakezdési hitelről. El kell mondanom, hogy ennek egyetlen feltétele van, hogy valaki állás nélkül legyen. Sokkal inkább szeretnénk a gazdaságpolitikától, a kormánytól, a tárcától, ha átvezetne bennünket jó szándékkal, anyagi és erkölcsi támogatással, mint amilyen jó szándékkal vállaltuk mi az elmúlt negyven év munkáját.

Szeretnénk, ha azok a kereskedők megmaradnának, akik az elmúlt években a legtöbbet tudták nyújtani. Tiszteességgel dolgoztak, és talán ma éppen ezért nincs tőkéjük, képtelenek újból kezdeni. Az, hogy kaptak 400 ezer forintot, nem komoly dolog az ő számukra, hiszen pénzzel dolgozunk, legfeljebb egy jólmenő trafikot tudnák nyitni.

Hasonlóan tudnánk értékelni a vállalkozás fejlesztési alap, helyesebben a hitel konstrukciót, amelynek egyetlen feltétele, hogy a megnyert pénzt a bank tudja adni, ha beruházásra fordítja a vállalkozó, nem pedig forgóeszköz fejlesztésre. Ez önmagában szép dolog, de mi, akik hatalmas területen, az egész országban, nagyon sok faluban és kis községben dolgozunk, ezzel az akcióval vajmi keveset

tudunk kezdeni, hiszen itt már korábban megépült ABC áruházak, kocsmák és éttermek vannak és ha a magánvállalkozó itt újabb étterem, presszó, kis bolt építését kezdi el a következő hetekben, az áfész áruházak és éttermek üresen fognak tátongani. Úgy érzem, hogy a mi szegény országunk nincs olyan helyzetben, hogy ezt a luxust – akár központi vezénnyel – meg tudja engedni magának.

Szeretnék beszélni két apróságról. Az egyik a beszerzés összefogása. Őszintén meg kell mondanom, nem tudunk együtt dolgozni. Hogy miért, az talán külön kongresszus témája lehetne; talán szubjektív, talán regionális szempontok miatt, hiszen nem tartható az az állapot, hogy nem tudunk két SKÁLA áruházat összehozni úgy, hogy közös beszerzést végezzek.

Nagyon bízom benne, hogy a piacgazdaságban a kényszer összehajt bennünket, és kialakul egy olyan együttműködés, amely a beszerzési piacon nem nélkülözhető. Egyezségünk volt az elmúlt években a szövetkezeti nagykereskedelemmel is. Őszintén meg kell mondanom – tisztelet jó néhány kivételnek –, ez nem sikerült igazán. Még ma sem tudom, hogy a megyei közös vállalatokban miért nem alakulhattak ki nagykereskedő vállalatok a mi emblémánk alatt. Talán szakmai tudásunk volt kevés, talán a piac nem sarkallt bennünket, talán nem fedeztük egymást eléggé. Egy történelmi lehetőséget elmulasztottunk.

A SKÁLA integrációja is megújítást kíván, hiszen túlhaladta az idő. Ma semmilyen kapcsolat nincs közöttünk, a monopol cikkek eltűntek, az integrációs törekvések döntően a szakmai tanácskozáson és találkozókön testesülnek meg. Ma ez kevés, de azt is hozzá kell tenni, hogy ez nem alapvetően a SKÁLA dolga, ez valamennyiünk dolga. El kell mondanom, hogy nekünk nagyobb szükségünk lenne egy országosan integrálós SKÁLÁ-ra, mint a SKÁLÁ-nak ránk. Ebben a kérdésben a SKÁLA keresi az utat. Úgy hallottam, néhány áfész szintén foglalkozik ilyen kérdésekkel. Ez közös dolgunk.

Befejezésképpen azt tanácsolom, hogy a következő időszakban munkánk súlyponti kérdésében fektessünk nagyobb hangsúlyt szakmai beszélgetéseinkre, szakmai vitáinkra. szakmánkkal foglalkozzunk többet. Az elmúlt években – amint azt kérték tőlünk – annyit politizáltunk, hogy talán már jobban tudtunk politizálni, mint kereskedni. Jó lenne ezen változtatni, és ezt az arányt a jó kereskedő módjára helyére billenteni.

DR. KISS GYÖRGY,
a Szigetvár és Vidéke Áfész elnöke

Elhangzott a hozzászólásban a deregulációs intézkedések során a szerződésekre és bérletekre vonatkozó jogszabályok hatályon kívül helyezése és az emiatti aggodalom. Baranya megyében és a Szigetvár és Vidéke Áfész-nél nem látjuk ilyen borúsán az ezzel kapcsolatos helyzetünket. Véleményem szerint ugyanis egy csomó

olyan előre meghatározott adminisztratív kööttség szűnt meg az említett jogszabályok hatályon kívül helyezésével, amely adott esetben megkeseríthetné mindennapi munkánkat. Célzok itt a kötelező meghirdetésre. Nem olcsón hirdetnek a megyei lapok, nem is beszélve arról, hogy a szerződéses forma csak arra volt jó bizonyos esetekben, hogy a szerződéses üzemeltetők jövedelmét növeje, saját pénzünkön, szövetkezeti pénzeken vállalkoztak; bizony vannak itt Önök: között is olyan áfész-ek, amelyeknek nagyon sok pénze van kint emiatt. Véleményem szerint jelenleg nincs probléma. A polgári törvénykönyv adta lehetőségeken belül a bérleti program egy megoldás ezzel kapcsolatban, úgyhogy én nagyobb gondot és problémát látok mindenképpen az egyéb intézményekkel kapcsolatos jogszabály hatályon kívül helyezésével, mint az előző két jogszabállyal kapcsolatban.

TÓTH LAJOS,
a Mátraaljai Áfész elnöke

Heves megye szövetkezeti tagsága is élénk figyelemmel kísérte és kíséri szövetkezeti tevékenységünket és segíti is ezt a munkát. Ezt mutatták az év eleji részkozygylések és küldöttgyűlések, ahol a megjelenési arány csaknem 65 %-os volt. Az elmúlt kongresszus óta eltelt idő a kemény próbák sorát hozta a szövetkezeti mozgalom számára. Nagyon hosszú idő telt el addig, amíg megtörtént az egypárt-rendszer felszámolása, és ennek során a hosszú viták sem hoztak még a mai napig sem teljes megnyugvást. A gazdasági bajok, az elszegényedés az embereket türelmetlenné tette, beszűkült a tolerancia, és ezeknek az indulatoknak a nagy többsége – miután szövetkezeteink a falun csaknem egyedüli forgalmazók – a mi pultjainknál csapódott le. Ugyanakkor nem volt a szövetkezeteknek esélyegyenlősége sem, hiszen a vállalkozásokban, az adózásban ugyanúgy kezeltek bennünket, mint más vállalatokat, és felülől diktált rendeletekkel irányították tevékenységünket. Ezen idő alatt viszont a változásokra már készülnünk kellett, fel kellett készülni az új típusú gazdálkodásra és ez nem járt zökkenők nélkül. Át kell alakítani a hagyományos szervezeteket, a megélhetéshez vállalkozni kellett. Nemcsak a hagyományos alaptevékenységeket kellett jószerivel eltartanunk, de eredményt növelő vállalkozásokat is kellett szervezni. Sajnos, hozzá kell tennem, hogy nagyon sok áfész-nál ezek nem jártak eredménnyel.

Az érdekképviselések átalakítását már az elmúlt Kongresszus szorgalmazta. Megyénkben ez nagyon simán lezajlott, az indulatok, az érdekek egyeztetése mellett az áfész-ek és a szövetség egymást segítve hajtotta végre ezeket a határozatokat.

Egyetértve az állásfoglalás-tervezettel, arra kell törekednünk, hogy tagságunkat közelebb kell hozni a szövetkezeti vezetéshez, érdekeletté kell tenni a szövetkezet további támogatásában is és a rábizott szövetkezeti vagyont úgy kell kezelni, hogy a tagsági ellátáshoz és a szövetkezeti fenntartáshoz szükséges feltételeket a

megtermelt eredményből mindenképpen biztosítani tudjuk. Az eddig létrehozott és gyarapított teljes szövetkezeti vagyon kerüljön a tulajdonosoknak nevesítésre – minden szövetkezetenél – és a jelenleg SZÖVOSZ kezelésében lévő vagyon további felügyeletével és annak kezelésével a létrehozandó első vagyonkezelő részvénytársaságot bízzák meg a szövetkezetek.

Feladat a jelenlegi szövetkezeti szervezetek olyan irányú korszerűsítése, amely képessé teszi a szövetkezeteket az új körülményekhez való alkalmazkodásra, a versenyképesség növelésére. S ha a jövőben a szövetkezetek is sajátos magánvállalkozások lesznek, ezért előtérbe kell helyezni a család-, a háztartás- és a kistermelő-érdekképviseleti munkát.

Fontos, hogy az állam ne csak mint adóalanyt tekintse a szövetkezeteket, hanem ismerje el azokat a tevékenységeket és szolgáltatásokat, amíg helyette a szövetkezeink régen elvégeznek. Itt szeretnék kitérni arra, hogy továbbra is tartsa meg a kistelepülési korszerűsítési támogatást.

Kérem a Tisztelt Kongresszust, hogy a szervezet belső életébe történő minden állami beavatkozást utasítson el, a teljes ellátási feladatot ne engedje érvényesíteni, és az új szövetkezeti törvény adjon biztonságot a szövetkezők részére és szabályozza a szövetkezetek és az állam viszonyát. A kormányzat adjon megfelelő biztosítékot arra, hogy a tagság és a dolgozók által megtermelt értéktöbblet a termelés helyén hasznosuljon. Szövetkezeinknek a klasszikus szövetkezeti formát kell továbbvinni, s ebben a szövetkezeti jegyek domborodjanak ki. A tagság érdekeinek feltétlen figyelembe vétele és képviselete kapjon hangsúlyt a gyakorlatban is! A szövetkezetek sajátos helyzete a kistelepüléseken feltétlen biztosíték a jövőben arra, hogy az oda visszatérő helyi önkormányzatok egyedüli partnerei lehetünk a gazdasági, kulturális, oktatási és egyéb területeken is.

Tudjuk, hogy az új földtörvény a termelőszövetkezetek bizonyos átalakítását is magával hozza. Így megnő a mezőgazdasági kistermelők termelésének koordinálási igénye, a megtermelt áru értékesítésének lehetősége. Az új országos és megyei érdekképviseleteknek egymást segítve, a szövetkezeti érdekeket képviselve kell szolgáltatást nyújtani. A más ágazatokkal való föderáció a klasszikus szövetkezeti mozgalom belső egységét kell hogy erősítse, és az ágazati érdekképviseletek ennek feltétlen támogatói és segítői kell legyenek a jövőben.

Ebben a mai helyzetben csak úgy tudjuk fenntartani szövetkezeti mozgalmunkat, ha a tagság feltétlenül támogat bennünket, mégpedig ez a tagság akkor fog kiállni mellettünk, ha mi az ő érdekeit fogjuk képviselni és tudjuk szolgálni is. Így az alulról szervezett szövetkezeti mozgalom a külső támadásoktól is meg tudja védeni önmagát. Tehát nem felülről kell várni azt, hogy megvédjenek bennünket! Ha a tagság, a szövetkezetek és a szövetség egymás segítségét tartja szem előtt, akkor leszünk életképesek.

Végül kérem a Tisztelt Kongresszust, hogy mindenképpen tegyen hitet amellett, hogy a fogyasztási szövetkezetek minden olyan erőt, kezdeményezést támogatnak az országban és munkájukat segítik, amelyek a demokrácia megeremésítését és gazdaságunk jobbítását segítik elő.

Az újjáalakuló állami vezetés pedig ismerje el tevékenységünket, és határozott intézkedéseivel nyerve el a nép bizalmát és támogatását. Úgy érzem, akkor szövetkezeti mozgalmunk a jövőben is eredményesen tudja szolgálni a tagság érdekeit.

SALTZER KORNÉL,
a Budakörnyéki Áfész Érd Áruházának igazgatója

Én azzal a tudattal jöttem ide Önök elé, hogy itt az idő és a lehetőség mindannyiunk előtt, hogy a kezünkbe vegyük a sorsunkat. Ilyen többet nem lesz! A politika és a gazdaság vihára – ha most nem jól döntünk – elsodor bennünket.

Az előterjesztett és Önöknél is megtalálható anyagokból én a legjobb anyagnak a Felügyelő Bizottság által összeállított nagyon korrekt hangvételű, önkritikus, problémákat, hiányosságokat feltáró anyagot tartom alapnak, ezen a bázison lehetne tovább építkoznünk. Tulajdonképpen mindazt a gondolatot tartalmazza, amire nekünk most fel kell készülnünk, amiben döntenünk kell, így a közös vagyon sorsa, így az áfész jövőjének a sorsa, az oktatás sorsa, a föderáció és az alapszabályra vonatkozó témák.

Az előterjesztett alapszabállyal kapcsolatban – most az elsöre gondolkodom, nem a budapestiekére, mert immár most kettő is van – a Pest megyei küldöttek döntő többsége javasolja a külön elnök és külön főtitkár tisztség betöltését, hogy az apparátus élén külön főtitkár álljon, és valamennyire a profizmus, főállású elnök felé tendálást szeretnénk elérni.

Az Országos Szövetségbe való kooptálással, ami az anyagban megtalálható, nem értünk egyet, nem javasoljuk ezt, amennyiben ez fennmaradna, így tanácskozási jogot javasolnánk a kooptált tagoknak.

Az van az alapszabályban, hogy az Országos Tanács dönthet valamennyi kérdésben. Mi ezt megfontolás tárgyává tennénk, és vagy konkretizáljuk az alapszabályban hogy mely kérdésekben, vagy azt írjuk le alapszabályként, hogy ne döntsön a szövetkezetek helyett az Országos Tanács, különösen ne a tagokat érintő kérdésekben. Teljesen eltérő vagyonmegosztások és vagyon nevesítések lesznek a szövetkezeteknél, meg már vannak most is, ebbe felülről – véleményem szerint – nem egészséges beleszólni.

Javasolom a tisztségviselők rotációs rendszerében az öt év helyett a három éves, maximum három éves rendszert rögzíteni.

A vagyonról néhány szót. Tizenkét milliárdos vagyon racionális mozgására van szó. Ezek a vagyonok döntő részben eszközökben testesülnek meg. Ezeket az eszközöket nem lehet igazságosan felosztani 200-nál több szövetkezet között, ezért én is azt támogatom, hogy egy vagyonkezelő szervezet kezelje ezt, és ennek a kezelésnek a részleteit szakemberek dolgozzák ki. A lényeg az, hogy ez a vagyon a szövetkezeteké maradjon. A szövetkezeteknek kell eldönteni, hogy ennek a vagyonkezelőnek milyen jogosítványokat adnak a kezébe. Ezt a szövetkezeti vezetők és küldöttek véleményem szerint el is tudják dönteni. Lényeges, hogy ez az áfész vagyont ne lehessen szétrobbantani. Bizonyára Önök is tudják – nem akarok belemenni a politikába –, hogy vannak ilyen törekvések minden egyes területen. Megvan a lehetőségünk megtartani a vagyonunkat, ne veszítsük el.

A föderáció kérdésével is szeretnék foglalkozni. Nem tartjuk racionálisnak. Azt is elmondom, hogy véleményünk szerint miért. Ha létrehozunk egy bizottságot, még ha azt is mondjuk, hogy nincs apparátus, ott még székház is lesz előbb-utóbb, nem ezért nem javaslom – tehát nem személyes okokból és nem ilyen okokból – hanem azért nem, mert ha mi most bezárkózunk és létrehozunk egy föderációt, akkor amikor több száz ipari, kereskedelmi kisszövetkezet alakult meg és még fog megalakulni, ezeket kirekesztjük. Ma a kisembernek magánvállalkozásba kezdeni azzal a 400 ezer forinttal reálisan csak úgy van lehetősége, hogy szövetkezetet, tehát magánvállalkozások szövetkezetét alakítja meg – ez elől mi ne zárkózzunk el. Ha a jövőben is működni fog az OSZI, nem támogatjuk, hogy legyen föderáció.

Nagyon szomorúan olvastam a Felügyelő Bizottság jelentésében azt, és ez valahol a jövőképünket mutatja, hogy 1,2 % a diplomások aránya a szövetkezeti mozgalomban, hogy 20 embernek van papírja arról, hogy nyelveket beszél – nyilván ennél többen beszélnek azért –, de a jövőnk ez mutatja. Ma világosan látni kell, hogy bármelyik itt ülő kollegát, vagy áfész elnököt, vagy küldöttet egy jól menő magánvállalkozás, nem mondom meg, hogy miért, de anyagilag el tud csábítani. Tehát mindenki a mozgalomba vetett hitért is dolgozik. Ahhoz, hogy mi az áfész-eket vonzóvá tegyük a fiatalok előtt, két dolgot kell tenni. Az első az oktatás, a másik az anyagi érdekeltség megteremtése sokkal jobban, mint ahogy eddig csináltuk. Javaslom valamiféle főiskola, vagy egyetemi rész felállítását. Javaslom tehát a tisztelt kongresszusnak, hogy ebben foglaljunk állást és támogassuk, vagy hozunk létre valamilyen alapot az oktatás részére.

NAGY ZOLTÁN,
a Füzesabony és Vidéke Áfész elnöke

Szeretném, ha nagyon markánsan megfogalmaznánk az állásfoglalás-tervezetben, hogy a fogyasztási szövetkezetek természetes személyek által alkotott magánvállalkozások, hogy a szövetkezeti tulajdon magántulajdonnak minősüljön.

Ennek nagyon lényeges következményei lesznek, úgy gondolom, az elkövetkezőkben.

Az itt előttem hozzászólók vitatkoztak azon, hogy a szervezeteknek korábban is nyújtott támogatás lényegében támogatás volt-e, vagy gesztus, és egyáltalában folyamadjunk-e a leendő kormányzathoz támogatásért. Heves megye körülbelül 50 millió forintot kapott az elmúlt hat évben kistelepülések rekonstrukciójára, és én a forrást nem mondanám egészen pontosan, hogy honnan és mennyit. Ez az 50 millió forint nem éri el annak az összegnek a 3-4 %-át, amit mi Heves megyei szervezetek a költségvetésbe befizettünk.

Kaptunk egy alapszabály ellenjavaslatot. Ha megkérhetném a szerzőket, hogy három mondatban a lényeges különbségeket vázolják itt majd a későbbiekben, hogy közelebb kerüljünk a döntéshez a vita során.

KECSKÉS ISTVÁN,

a kecskeméti Univer Áfész küldötte

Helvécian élek és magángazdálkodóként dolgozom. Gondosan és többször átolvastam a számunkra előre kiküldött írásos anyagot, mely új szervezet létrehozását célozza meg. A szervezet neve Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetsége lenne. Sajnos az anyagot az áfész testületeivel és tagságával nem volt időm gondosan megbeszélni, áttanulmányozni, mert a kongresszus szervező bizottsága, úgy tűnik, nem tartotta indokoltnak, és ezért nem biztosított ehhez elég időt.

Meg kell hogy mondjam, a leírt anyag nagy részével szemben fenntartásaim vannak. Érzésem szerint mind az alapszabály, mind az állásfoglalás tervezet az elmúlt időszak irányítási, illetve érdekvédelmi rendszerét konzerválja. Nem látom ugyanis biztosítottnak, hogy egy olyan föderáció, amelynek tagsága igen széleskörű, mindenkor minden résztvevő tagozat érdekeit azonos arányban tudná szolgálni. Egy áfész gondjai és lehetőségei általában különböznek egy lakásszövetkezet gondjaitól és lehetőségeitől. Ezért a magam részéről nem támogatom a föderációs érdekvédelmet, önálló általános fogyasztási szövetkezeti szakmai képviselőket igénylünk és támogatunk. El kell hogy mondjam, bár itt igen rövid idő volt a budapesti alapszabály megismerésében, sok területen egyetértünk ezzel.

Kifogásolom a tagsági díj, illetve a fenntartási költségek elosztásának tervezetét is, mert az alapszabály szerint a tagság önkéntes, ennek alapján alanyi jogon javasolom évente a támogatási mérték nagyságát egységesen meghatározni, minden más alapon történő tagdíjfizetést a magam részéről nem tudok támogatni.

Véleményem szerint kifogásolhatók az országos elnökség működési tervezete 4. oldalának második és harmadik bekezdésében leírtak is, amely szerint a kilépő tag addigi befizetéseire vagy más vagyoni térítésre nem tarthat igényt. Esetleg a szövetség megszűnése esetén kaphatná ezt vissza a leírtak alapján.

Ami ennél is veszélyesebb szerintem, hogy itt írja le: a minősített többséggel kizárható az a tagszervezet, amely tartósan a közös elhatározásokkal ellentétes magatartást tanúsít.

Véleményem szerint az idő kissé túlhaladta a tervezet azon céljait, amelyek szerint az Országos Szövetség támogatná a szervezetekben működő sport és művelődési csoportok fejlődését, munkájuk népszerűsítését. Úgy gondolom, hogy a későbbiek folyamán ez a folyamat egyszerűen a helyi önkormányzatok, illetve az őket körülvevő gazdasági szervezetekre és egységekre tartozik.

Úgy érzem, hogy az Általános Fogyasztási Szervezetek Országos Szövetsége Alapszabály-tervezetében leírt célok eléréséhez a jól gazdálkodó szervezetek jelenleg is megfelelő szakember gárdával rendelkeznek. Szerintem az itt leírt célok eléréséhez talán nem szükséges semmilyen országos szervezet segítsége. Egy jó szakember gárda ezt elérhetővé teszi, mondhatnám úgy is, hogy felnőttkorúrá váltak a szervezetek.

Szeretném még elmondani azon személyes véleményemet, amely szerint egy igen sok egységből összetevődő szervezet éppen a sok rész miatt, különböző érdekei miatt, nem tudná rugalmasan követni a világgazdaság igen változó követelményeit. Ezt már csak mellékesen jegyzem meg, hogy nagyon félek attól, hogy a szövetség berkein belül igen sok íróasztal marad meg, amelynek már régen el kellett volna tűnnie a magyar gazdaságból.

Végezetül elmondanám: szomorúan tapasztalom – a közreadott kongresszusi anyagból, és ezt igazolja az OFT utolsó üléséről közzétett újsághír is –, hogy az érdekképviselőlet megkerülő és nem kíván foglalkozni a szervezeti vagyonnal. A vidék szövetségeinek holnapját meghatározó vagyonrendezést nem lehet elnapolni. Enélkül nem lehet előrelépni. Tagságunk ahhoz ragaszkodik, hogy az általa az évek során felhalmozott vagyonból részesüljön és önmaga dönthessen ennek sorsáról.

RAUTH JÁNOS,
a Paks és Vidéke Áfész elnöke

Egy délelőtti szavazással kapcsolatban van gondom és ezért kértem szót. Az emblémára való szavazással kapcsolatban van problémám. Úgy érzem, hogy a levezető elnök úr hibát követett el, amikor nem kérdezte meg azt, hogy a két emblémán kívül van-e valakinek más javaslata is. És hogy ez így van, azt egyértelműen bizonyítja a nagyszámú tartózkodás, akik sem erre, sem arra nem szavaztak. Tisztességesebb dolog lett volna megkérdezni, van-e valakinek más véleménye és azt először megszavaztatni, hogy elfogadják-e egyáltalán ezt a kettőt, vagy nem. Meggyőződéseim, hogy akkor lényegesen több lett volna a nem szavazat. Senki nem mutatta be, mit is akarnak ezzel a két emblémával ábrázolni. Ha ez kikerül a tagok

közé, meg fogják kérdezni, hogy mi ez, mit akartok ezekkel, mit jelentenek ezek az emblémák. Az utóbbi időben minden arról beszélünk, hogy az alulról jövő kezdeményezést kellene támogatni, akkor itt is meg lehetett volna kérdezni a tagokat, mi a véleményetek, vagy legalább itt most ideállt volna valaki, aki ezeket idetette: emberek ezért meg ezért lett ez a két embléma idetéve. De erre nem került sor! Javasolnom kell, hogy rendeljenek el újabb szavazást ebben az ügyben és először kérdezzék meg azt, hogy egyáltalán elfogadja-e a küldött társaság ezt a két emblémát vagy nem. És azután lehet dönteni.

FRÁTER IVÁN,

a Komádi és Vidéke Áfész Felügyelő Bizottság elnöke

A szövetkezeti mozgalom az ellátó tevékenység mellett a települések fontos egységei, a részközgyűlések a tagság, de ugyanakkor a lakosság vitafórumává vált. Pedig az a jelentőségében nem teljesen helyén kezelt fórum, vitalehetőség az emberi kapcsolatok bővítésére, vélemények cseréjére, a település nemcsak ellátásbeli gondjaival való szótálcásra, eszmecserére. Élő kapcsolata van szövetkezetünknek tagságunkkal, nemcsak a gazdasági életben, de a vásárlás területén, különböző hitelakciók és kedvezményes vásárlások területén, hanem a részjegy, a célrészjegy, a tagsági kölcsönök területén is.

A tagság az erő. Csak olyan szövetkezet tud feladatának teljesen megfelelni, amely tevékenységében a tagsági kapcsolatok kiépítésével maga mögött érezheti a teljes tagságot. A szövetkezetre hárul nemcsak a piacgazdasághoz való igazodás, hanem a tagok érdekeinek a szolgálata, ami nem egy utolsó dolog. Ezt tartjuk fontosnak a mi szövetkezetünkben is.

A szövetkezeti mozgalom megújítása ne a névváltásban és szervezeti változásban fejeződjék csak ki, hanem abban a felismerésben, hogy az új szabadabb életet követelő igényesebb emberi közegben és más, erős, folyamatosan változó gazdasági környezetben kell tevékenységet folytatniuk a szövetkezeteknek. Ha ez a felismerés közelebb hozza a fogyasztási szövetkezeteket a piacgazdasághoz, akkor a további létjogosultság nem kérdőjelezhető meg.

Az áfész-ekben működő felügyelő bizottságok mozgalmat segítő munkája a tagsági tulajdonosi érdekek érvényre juttatásának fontos testülete. Mint gyakorló felügyelő bizottsági elnök elmondhatom, hogy nem akar és nem akart a felügyelő bizottság gazdasági ügyeket intéző bizottsággá válni, beleszólni az irányításba, de akarta és akarja a tagság érdekeit képviselni, a tevékenységet véleményezni úgy, hogy az a közös érdeket és az eredményes gazdálkodást ötvözze össze.

A véleményekhez és javaslatokhoz egy gondolatot. Én magam is aktív részese és vizsgálója vagyok a gazdasági életnek, annak alakulásának, de javaslatot vagy másoktól végrehajtani elvárt dolgokat úgy javasolom, mintha azt magamnak kellene

végrehajtani, hiszen nem lehet kibicként hozzászólni a fogyasztási szövetkezeti mozgalomhoz és a javaslat végrehajtásának erőfeszítéseit csak kívülről figyelni.

Ma építeni, újat alkotni jöttünk és úgy érzem, hogy az előterjesztett dokumentumokból adódó feladatok végrehajthatók, reálisak.

A két alapszabály-tervezetet áttanulmányozva azt mondanám, hogy mind a két javaslat tartalmaz jó alternatívákat. A szerkesztő bizottság keresse meg a kettőnek a jó oldalát és terjesszen elő egy újat.

Felvetődött a mai napon, hogy nem bűnbakokat és bűnösöket kell keresni. Ezzel teljes mértékben egyetértek. Ma valóban a fogyasztási szövetkezeti mozgalom megújulását szolgáljuk, de nem átmentő tanácskozást folytatunk. A határozatok meghozatala tükrözze azt a törekvést, aminek révén mozgalmunk aktív részesevé válik a jobb, szabadabb jövő építésének.

PELYVÁS DELILA,

a Mátészalka és Vidéke Áfész küldötte

Számomra a legnagyobb megtiszteltetés, hogy a Mátészalka és Vidéke Áfész küldöttként részt vehetek az Áfész Kongresszuson és képviselhetem a szövetkezetünkhez tartozó tíz iskolaszövetkezeti csoport közel 600 tagját. Szűkebb otthonom a Mátészalkai Gépészeti Szakközépiskola, ahol 1978 óta eredményesen működik az iskolaszövetkezeti csoport. E csoportnak vagyok intézőbizottsági tagja, közel két éve.

Bár még nagyon fiatal vagyok és nagyon kevés élettapasztalattal rendelkezem, mégis nagy várakozással készültem a kongresszusra és figyelem annak munkáját. Ennek oka pedig az, hogy a gazdasági élet változásai mellett a szövetkezeti mozgalomban is változások következnek be, ami kihat az iskolaszövetkezetek életére is, kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásolva jövőnket. Igaz, hogy a határozattervezetben egy mondat erejéig utalás történt arra, hogy iskolaszövetkezetekre a jövőben is szükség lesz, de valahogy ez a mondat nem tud teljesen megnyugtatni. Elődeink, szövetkezeti vezetőink, az iskolaszövetkezet ügye mellett kiálló és segítő tanáraink együttes, fáradtságos munkája hozta meg az eredményt, hogy nemcsak a megyében, hanem az ország területén is széles körben népszerűvé vált az iskolaszövetkezeti mozgalom. Mi, diákok, fiatalok pedig jól érezzük magunkat ebben, aktívan cselekszünk és izgulunk a jobb eredményekért, a nagyobb nyereség eléréséért és közösen döntünk annak felhasználásáról. Érezzük, akarjuk érvényesülését, a felnőttekhez hasonlóan gyakoroljuk szövetkezeti demokráciánkat.

Jóleső érzés, amikor az idősebbek partnerként, egyenrangú társként kezelnek és segítenek bennünket. A forgalmazási és termelési munka mellett a különböző kulturális és sport rendezvények, vetélkedők, egymás közötti versengések, nyári táborozás és tapasztalatcserek teszik színesebbé, élményszerűbbé tevékenységünket.

Végzett diáktársaink – egyben iskolaszövetkezeti tagok – többször visszajárnak rendezvényeinkre és jóleső érzés, amikor felnőttként találkozhatunk velük, mint szövetkezeti alkalmazottakkal. Az elmúlt öt évben például a Mátészalkai Áfész-nél iskolaszövetkezeti csoportból közel 90 fő helyezkedett el a kereskedelmi szakmában.

Tisztelt Küldött-társak!

Ha nem is olyan mértékben, mint a felnőttek, de mi is érezzük, hogy a megélhetés, a talponmaradás egyre nehezebb. Az áfész nagyon sokat tett, hogy jól működő iskolaszövetkezeti csoportjai legyenek.

Az erkölcsi támogatás mellett csoportjaink évente közel 700.000 forintos anyagi támogatásban részesülnek. Az anyagi támogatás mellett más forrásokból is kívánjuk növelni bevételeinket. Ennek ellenére egy-egy kirándulás, tapasztalatcsere szervezésénél mégis gondban vagyunk, amikor például a busz költségeit kell kifizetni, ezért helyesnek tartanánk, ha az illetékesek ilyen esetekben nagyobb kedvezményeket tudnának nyújtani az iskolaszövetkezeteknek.

Hozzászólásomban nem részleteztem saját csoportom eredményes munkáját, mivel ha itt lennének a többi iskolaszövetkezet képviselői, bizonyára ők is szép eredményekről tudnának beszámolni. Az említett példákat is azért mondtam el, hogy bebizonyítsam, iskolaszövetkezeteink működési feltételei biztosítottak. Az évek során fokozatosan kialakult sokrétű tevékenységet biztosító versenyekre, elismerési formákra, pályázatokra, továbbképzésekre, ismereteink kicserélésére és szélesítésére, táborozásokra továbbra is szükség van. Mint utánpótlási bázis, iskolaszövetkezeteink beváltják a hozzájuk fűzött reményeket, a támogatások hosszú távon megtérülnek. Az iskolaszövetkezeti munka nem megy a tanulás rovására, sőt a jobb tanulmányi eredmény elérését szolgálja.

Kérjük, hogy a szakemberek pénzügyileg is találják meg azokat a lehetőségeket, formákat, amelyek a fenntartó szervek ezirányú munkáját kedvezőbbé teszik. Mi iskolaszövetkezeti tagok, az áfész keretében jól érezzük magunkat.

Társaim nevében is kérem a Tisztelt Kongresszust, hogy mint édes gyermeket, továbbra is támogasson bennünket, és segítsen céljaink elérésében. Mit tudunk cserébe adni? Lelkes, becsületes munkát, optimista gyermeknevelést, hálát és köszönetet itt ülő felnőtt küldött társainknak és mindazoknak, akik a nehéz gazdasági körülmények ellenére is hozzájárultak, és hozzájárulnak az iskolaszövetkezés nemes és szép ügyéhez.

DR. KOVÁCSIK ERZSÉBET,
a Galga Áfész-Tura küldötte

Az előterjesztés 8. pontjában meghatároztuk, hogy mi az áfész vagyona. Itt kénytelen vagyok jogászokdni. Kérem szépen az, hogy kinek mi a vagyona, annak az a lényege, honnan ered? Ha az áfész vagyont is így tekintjük, akkor az az álláspont, hogy az áfész vagyona a tagság részjegyeiből és az összes többi a munkából tevődik össze.

Ez nagyon szépen hangzik, csak nem igaz. 1946-ban az államosítást megelőzően az első földművesszövetkezetek alakulásakor a tagok 50 forinttal, meg a bevitt bolttal, annak a helyreállításával, meg az áruval hozták létre. 1947-ben kezdődött a következő államosítás, államosították a kisboltokat, átadták a földművesszövetkezetnek. A boltokat az államtól kaptuk meg, nem a tagoktól. A harmadik, az 1948-as államosítás időszaka volt, mindazt ami egyébként helyi ellátást jelentett, az államhoz került. Kérem, én ezt nem emlékből mondom, hanem jogszabályból.

Volt az 50 forintos vagyon, a tag végzett társadalmi munkát, a tagnak osztottunk, azt amit megengedett a jogszabály, és ha elfogadjuk, hogy mit engedett meg a jogszabály és történetesen nem osztottuk ki az osztalékot meg a kamatot, akkor ez az összeg ma körülbelül 2.100 forint, az 50 forint után. Napjainkban eljutottunk az 500 forintig. Ha úgy tekintjük, hogy semmit sem tett és otthagya a vásárlási visszatérítést, az 5000 forint körüli összeg. Ha azonban úgy tekintjük, hogy akkor bevitte és végzett társadalmi munkát, és mi nem osztottunk neki, abban az esetben az egyes tagok vagyona nem 5000 forint, hanem lényegesen több. Igaz, a vagyonnövekmény érdekében célszerű, ha ezt kiegészítik és ezt kellene nekünk a gazdálkodáshoz, csak éppen nem biztos, hogy a tag ott marad, és nem biztos, hogy otthagya. De nekünk az kell, hogy otthagya és ez a tag érdeke is.

A tagnak megvan a joga arra, hogy megmagyarázzuk: van 10.000 forint üzletrészed, nem adok neked iksz százalékot, de biztosítom az ellátásod, és ha ez nem oszthatatlan szövetkezeti vagyon, hanem az övé is, akkor be fogja hozni és mégis őt fogom vele ellátni.

Az állami juttatásból, az államosításból eredő vagyont ne osszuk fel, ne adjuk oda a tagságnak, hiszen az egységben van az erőnk. Abban a pillanatban, ha ezt a vagyont kiadjuk jobbra-balra, és ha valaki nem jól gazdálkodik, nem fogja tudni visszahozni.

Kénytelen vagyok ellentmondani annak, ami az alapszabályban és a határozatban van, miszerint annak osztunk, aki belép a szövetségbe. Kérem, egységesen hoztuk létre, mindenki létrehozta, az is aki nem lépett be, minek után ez egységes szövetkezeti vagyon. Amikor 274-en beléptünk, nem jelentettük ki, hogy a többieknek nem adunk, ők is létrehozták. A vagyon mindenkié. Javaslom, hogy ezeket a szempontokat a szerkesztőbizottság vegye figyelembe.

Az alapszabály egy működési szabályzat. Általánosan kifejezetten tartalmi elemeket nem tartalmaz. Tartalmaz azonban két pontot, nevezetesen a 2. oldal végén azt mondja, hogy a tagszövetkezetek érdekében minden kérdésben dönthet a szövetség. A szövetség érdekképviseleti szerv, tehát az én álláspontom szerint kötelező erővel sohasem dönthet, se akkor, se most, se semmikor.

Az alapszabály következő oldalán lévő felsorolásban szerepel, miben dönthet a szövetség, és mi a hatásköre. Van egy olyan, hogy a kizárás, a kilépés tekintetében dönthet. Ha egy tag belépett, ott van a vagyona, és a vagyonával dönt, azt nem zárhatom ki, mert a vagyona is ott van. Kimondhatom, hogy amennyiben hozzájárulást nem fizet, automatice megszűnik a tagság, elszámol veled, de kizárni miért zárnám ki. Mit tehetek azzal, aki odahozza a vagyonát? Ő megteheti, hogy kilép.

Kimondhatjuk, hogyha nem fizeti a hozzájárulást, akkor a vagyon kifizetése mellett automatikusan megszűnik a tagság, de ez nem kizárás, ez nem retorzió. Retorziót nem alkalmazhatunk a szövetségi tagokkal szemben sem, akiknek ott van a vagyonuk, nem jelenthetem hogy kizárom, amíg ott van a vagyona. De a szövetségről, sem az áfész-ről, mint olyanról sem, minek után ő is létrehozta, akkor ő saját magát fogja kizárni? Ez nonszensz.

Erre figyelemmel javasolom, hogy a szerkesztőbizottság az alapszabálynak ezt a pontját vizsgálja felül.

SZALAI LAJOS,
a Szentlőrinc és Vidéke Áfész küldötte

Megmondom őszintén, még mindig az erdélyi kisfiú előadásának hatása alatt vagyok és talán ez a hatás annak is magyarázható, hogy magam is ilyen csillogó szemű, minden tenni akaró, csupaszívú gyerekek köréből érkeztem. Mondanivalómban is elsősorban az iskolaszövetkezetek gondjaival és az iskolaszövetkezeteket irányító felelős vezetők körülményeivel szeretnék foglalkozni Szeretném kifejezni abbéli örömünket és megelégedésünket, hogy nap mint nap tapasztaljuk és az elmúlt időszakban is számtalanszor tapasztaltuk annak tanújelét, hogy a magyar szövetségi mozgalom mindig is kitüntetett figyelemmel követte, támogatta és nagy felelősséggel irányította az iskolaszövetkezet intézményét. Az irántunk megnyilvánuló figyelem, segítő gondoskodás azt eredményezte, hogy ma már büszkén elmondhatjuk, az országban több mint 900 jól működő iskolaszövetkezet működik.

Az iskolaszövetkezetek sokrétű tevékenysége azt bizonyítja, hogy tanuló ifjúságunk az értelmes értéktermelő munkára, a társadalmilag hasznos tevékenységre nagyszerűen mozgósítható. Örülünk annak is, hogy a szövetségi mozgalom volt az első, ahol felismerték, az iskolaszövetkezetek mindennapi gyakorlata óriási lehetőséget rejt a szövetségi eszme elterjesztésében, óriási lehetőségeket kínál az öngazgatás, az önkormányzati lehetőségek kialakításában.

Annak már kevésbé örülünk, hogy míg a szövetkezeti mozgalom ilyen nagyszerűen érzi, érti és felkarolja az iskolaszövetkezetek intézményét, addig a pedagógus társadalomnak csak egy nagyon kevés része érzi át, hogy micsoda nagyszerű pedagógiai lehetőségek rejlenek e munka mögött.

Közismert tény, hogy iskolaszövetkezeteink gyakorlata az értéktermelő munka mentén, az értékekkel való felelős gazdálkodás mentén rajzolható fel, ragadható meg. Mindebből az is következik, hogy a pedagógiai többlet, a nevelési többleteredmény ezeken a területeken keresendő. Talán elég ha utalok arra, hogy ez semmi mással nem pótolható munkatársi kapcsolatot alakít ki az iskolaszövetkezet tagjaival, együttműködési készséget hoz létre, a munkaszervezési tapasztalatok óriási bázisát teremti meg egy oktatási intézményen belül, — és akkor még nem szóltam arról az óriási pályorientációs lehetőségekről, amelyek éppen ebben az iskolaszövetkezeti gyakorlatban rejlenek.

Ami a másik területet illeti, a gazdálkodó közösségben milyen pedagógiai többletethz juthat az a pedagógus, aki igazán érti, vállalja az iskolaszövetkezet vezetését, irányítását.

Országos szinten is kimutatható, hogy iskolaszövetkezeteink gazdaságilag is nagyszerű eredményeket produkáltak. Ezek a gazdasági eredmények kis közösségekre lebontva igazán alkalmasak lehetnek arra, hogy felelős gazdálkodási készséget alakítsanak ki az iskolaszövetkezet különböző fórumain. A felelős gazdálkodás kialakításának ez a lehetősége és a tanulói közösségek továbbfejlesztésének anyagi garanciái lehetnek éppen azok a bevételi források, amelyeket az iskolaszövetkezet maga produkál.

Talán nem tűnik szerénytelenségnek, ha a saját gyakorlatomból hozok fel egy példát: ha nálunk nem működött volna immáron 10 esztendeje iskolaszövetkezet, nem mondhatnánk magunkénak a közel négymillió forintot érő gyönyörű ófűi tábort, ahol iskolaszövetkezeti tagjaink közel 200-300 fővel a nyári vakációt nagyon nagyszerű lehetőségek közepette tölthetik el. Úgy gondolom, hogy mindezek a figyelemre méltó szövetkezetpolitikai eredmények, mindazok a pedagógiai lehetőségek megérdemlik azt, hogy a Tisztelt Kongresszus figyelmébe ajánljam a következő javaslatomat, melyeket több iskolaszövetkezet vezetőivel, tanárelnökkel megkonzultálva bátorkodok előterjeszteni.

Érdemes lenne azon elgondolkodni, hogy a különböző szinteken — országos szinten, megyei szinten és netán áfész szinten, ahol több iskolaszövetkezet is működik — létre kellene hozni egy nagyon dinamikusan működő szervezeti rendszert. Ez a szervezeti rendszer lehetne egyfajta érdekképviselői szervezet, tehát egy menedzselő szervezet, ahol összegyűjtenék mindazokat a munkavégzési lehetőségeket, amelyeket az iskolaszövetkezeteknek ajánlunk.

KOVÁCS IMRE,
a budapesti PROGADAT Kiszövetkezet elnöke

Remélem, hogy nem mint utolsó mohikán, hanem mint első fecske köszöntöm Önöket. Ezt azért mondom, mert azt hiszem az egyetlen, nevében nem áfész címszót tartalmazó szövetkezet nevében szólok. Kiszövetkezetünk a Budapesti Szövetség keretében vett részt a mozgalom munkájában. A kiadott kongresszusi anyagok között az adatokat és tényeket tartalmazó füzetben a mozgalmi adatok között láttuk azt, hogy bizonyos adatok azonosságot, illetőleg némi csökkenést mutatnak.

Egyetlen egy esetben volt igen dinamikus fejlődés észlelhető, amikor a SZÖVOSZ-hoz tartozó kiszövetkezetek száma kettőről ötre növekedett a vizsgálati időszakban. Én úgy érzem, hogy a százalékban mutatkozó nagyon nagy arányú dinamika a lehetőségekhez képest igen nagy elmaradást takar. Úgy érzem, hogy a kiszövetkezetek, mint az új változási formák egyik leginkább népszerű változata több figyelmet érdemelne a mozgalom részéről és örülök annak, hogy az új alapszabály-tervezetben továbbra is lehetőség van arra, hogy nem kimondottan fogyasztási szövetkezetek tagjai lehetnek az Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetségének. Azt hiszem, az is elképzelhető lenne, hogy az új alapszabály-tervezet bevezető passzusában, amikor azt deklaráljuk, hogy milyen szervezetek tartozhatnak az Országos Szövetséghez, akkor azt a megfogalmazást, hogy a fogyasztási szövetkezetek érdekközösséget felmutató szövetkezetek, talán tovább lehetne tágitani azzal, ha a szövetkezetek helyett a szervezetek szó szerepelne.

Úgy érzem, indoklásképpen felvettem azt, hogy a szövetkezetek részt vesznek olyan új vállalkozások megalakításában - Kft-kben, Betéti Társaságban, részvénytársaságokban -, amelyeknek szakmai érdekképviseletét ez a Szövetség és ez a mozgalom el tudná vállalni és el is tudná látni. Nem tartom valószínűnek, hogy ezt a kört, amelyben a mozgalom eddig tevékenykedett, taglétszámában ne lehetne bővíteni.

Visszatérve arra, hogy a kiszövetkezetekkel kapcsolatban mi az alapszabály tervezetének az álláspontja, el kell mondanom, hogy nem volt igazán szimpatikus a 4. oldalon olvasható passzus, amely szerint az Országos Tanács, a tagszövetkezetek egy-egy küldöttjéből áll, a fogyasztási kiszövetkezetek és kis termelőszövetkezetek megynként egy tanácstagot választanak. Úgy érzem, hogy ez felesleges különbségtétel, hiszen ez a Szövetség tagok szövetsége, szövetkezetek szövetsége, nem szövetségek szövetsége, és nem érzi igazán jogosultnak azt, hogy az egyébként teljes jogú tagokat is behatárolja, hogy megynként választhatnak a kiszövetkezetek egy-egy tagot az Országos Tanácsba.

Szükséges az informatikának és az elektronikának megfelelő helyet találni a szövetkezeti mozgalomban. Lehet, hogy periférikusnak tűnik a dolog, én azonban azt hiszem, hogy nem az. Nem az, amikor arról van szó, hogy a mozgalomnak fej-

lődni kell, vagy bizonyos esetekben helyén kell maradnia, meg kell tartania eddigi respektjét, és azokat az elvárásokat is ki kell elégítenie, amelyeket a tagság a szövetkezetekkel szemben támaszt.

Szét lehet választani a kérdést úgy, hogy szükség van-e szövetkezeti általános informatikára és adatbázisokra és egy-egy szövetkezet sajátos informatikájának a megvalósítására.

Úgy érzem, mindkét kérdés nagyon fontos, bár ezekkel súlyuknak megfelelően ritkán foglalkozunk. Csak egy példát hadd mondjak – gyakorlati kérdésről van szó –: az általános forgalmi adó rendszerében a szövetkezetek kaptak egy olyan kedvezményt, hogy különleges eljárás keretében vallhatják be és fizethetik az általános forgalmi adót. Ennek mindannyian nagyon örültünk, mert úgy éreztük, hogy ez kevesebb munkát okoz a szövetkezetek számára és mégis eleget teszünk a törvény által előírt kötelezettségünknek.

Mi összeállítottunk egy adatbázist, amelynek segítségével kimutattuk, – hogy ha boltonként és szabályos ÁFA-bevallás történik, akkor a szövetkezetek jóval kedvezőbb helyzetbe kerülnek. A gyakorlati életben is kipróbáltuk ezt. Az általunk kifejlesztett programot használva minden pluszmunka nélkül kiderült, hogy egy 1,2 milliárd körüli áfész-nél az év első három hónapjában a különleges eljárással történő ÁFA-befizetési kötelezettséghez képest a boltonkénti bevallást gyakorolva 1,2 millió forint megtakarítást ér el az áfész. Ez egy évben – feltételezve azt, hogy ez a tendencia tovább marad – az áfész nyereségét 4-5 millió forinttal tudja növelni. Minden plusz befektetés nélkül, csak kihasználva azt az elektronikát, ami már ott van az áfész-nél.

Remélem, hogy ilyen számok birtokában sokkal kevésbé lesz kritikus kérdés az, hogy mi és hogyan térül meg az informatika, elektronika alkalmazásával.

Van még egy kérdés, amihez csatlakozni kívánok, ez pedig az oktatás kérdése. Tudom, hogy senki nem lehet próféta a saját hazájában, ezért is kell elmondanom, hogy amikor oktatásról, a szakmai színvonal emeléséről esik szó, elmegyünk bizonyos lehetőségek mellett. Az állami oktatásból a szövetkezeti szférába adataink szerint 1,2 % felsőfokú végzettségű ember kerül. Örülnék annak, ha ez a szám növekedne, ugyanis a közgazdasági egyetem különböző kurzusain oktatjuk azt az elektronikai rendszert, amit elsősorban az áfész-ek használnak.

DR. BARTOS LÁSZLÓNÉ,

a Füzesabony és Vidéke Áfész küldötte

A Füzesabonyi Remenyik Zsigmond Gimnázium és Postaforgalmi Szak-középiskola 106. számú Iskolaszövetkezete 1982. február 4-én alakult meg 44 lelkes iskolaszövetkezeti taggal. Jelenleg 264 szövetkezeti tagunk van, taglétszámunk 100 %-os. Iskolánkban kétféle képzés folyik, gimnáziumi és postaforgalmi szak-

képzés. Tanulóink kb. 80 %-a bejáró. Ezért rendkívül fontos az iskolaszövetkezet működése, hiszen biztosítani tudjuk a tanulók tízóiraival, tejtermékkel, üdítővel, év eleji speciális fűzetsomagokkal, írószerekkel való ellátását mind a nappali, mind levelezős hallgatóink számára. Forgalmunk évről évre emelkedik, tevékenységünk egyre sokszínűbb.

Hozzászólásomban a szövetkezeti munka pedagógiai, nevelői lehetőségét hangsúlyozom, és néhány javaslatot teszek. Az iskolaszövetkezeti munka kapcsán a közös munkavégzés közösségformáló, embert alakító tényezővé vált. A munka becsülete, szeretete, a felelősség mind pozitív tényezői a személyiség alakulásának. A kereskedelmi, szövetkezeti munkával való találkozás befolyásolni tudja a tanulók pályaválasztási elképzeléseit, és ez jó a kereskedelemnek, az áfész-nek és a tanulóknak egyaránt.

Örömmel olvastam az Áfész-ek Országos Szövetsége Alapszabályában, hogy a Szövetség ösztönzi az iskolában folyó szövetkezeti szellemű munkát, az iskolai szövetkezeti csoportok működését és fejlődését. Javasolom ezzel kapcsolatban a szövetkezeti ismeretek tananyagba való beépítését, pl. a társadalmi ismeretek tantárgyba és az osztályfőnöki órák anyagába is kapcsolni.

Javasolom továbbá országos választmány létrehozását, amely összefogja az iskolaszövetkezeti munkát. Igényeljük, hogy szakképzett, korszerű ismeretekkel rendelkező szövetkezeti vezetők adjanak segítséget az iskolaszövetkezeti munkához.

Nagyon hasznosnak tartom, hogy az elmúlt év nyarán is részt vehettek tagjaink szövetkezeti táborban, ismeretekkel, élményekkel gazdagodva tértek haza. Bármilyen gazdasági nehézségek közepette is igényeljük a nyári táborozások megszervezését és finanszírozását.

Tevékenységünket, eredményeinket több helyen is lehetőségünk van bemutatni. Így az évek óta meghirdetett „legjobb iskolaszövetkezeti csoport” pályázatban. Kérjük, hogy a pályázat beadásának határidejénél vegyék figyelembe a tanév rendjét, azaz ne május végén vagy június elején legyen a beadás határideje, hiszen az évvégi hajrá, az érettségi erre az időre esik. Sokkal szerencsésebbnek tartom a szeptemberi időpontot a pályázat beadására. Annál is inkább, mivel a pályázatok elbírálására az év utolsó negyedében kerül sor.

DR. SPILÁK FERENC,
kereskedelmi miniszterhelyettes

A kormány megbízásából és a Kereskedelmi Minisztérium nevében tisztelettel köszöntöm az Áfész-ek I. Kongresszusát. Engedjék meg, hogy ebből a megbízatásomból megköszönjem a szövetkezeti mozgalom kifejtett tevékenységét a lakosság ellátásáért, a szolgáltatási igények kielégítéséért és a kistermelők érdekében végzett tevékenységért. 20 éves szövetkezeti múltam és államigazgatási gyakorlatom

alapján azt tudom mondani, hogy a beterjesztett javaslatok, továbbá Szilvasán új előterjesztése alapját képezhetik annak a folyamatnak, amelyben az áfész mozgalom megújulhat és alkalmazkodni képes a rendszerváltozáshoz, az új kormány reform-folyamatához.

Azt tudom a Kongresszusnak ígérni, hogy az elhangzottakat az új minisztérium új vezetésének és azon keresztül az új kormánynak hasznosításra, megvalósításra továbbítani fogom.

RÁCZ FERENC,
a Szentés és Vidéke Áfész elnöke

A kongresszusi anyagot egy héttel ezelőtt kaptuk meg, s nemigen volt alkalom arra, hogy erről szót váltsunk akár a szövetkezeti testülettel, akár más formában a tagsággal. Az is igaz, hogy a kongresszusi anyag vitája már több mint egy éve elkezdődött a „Válaszutak” c. anyaggal.

Mi, megyei küldöttek mégis vettük a fáradságot, az elmúlt héten tartottunk egy összejövetelt a kongresszus előtt, hogy nagyjából megpróbáljuk kialakítani a megye közös állásfoglalását. Elhangzottak vélemények az előkészítésről, az anyagról – színvonalatlan, kevés konkrétumot tartalmaz –, s valóban mi is a Felügyelő Bizottság anyagát tartjuk a legjobbnak, amely áttekintést ad kicsit az elmúlt időszakról is és a jövő feladatairól is. De mégis azt tartjuk a leglényegesebbnek, hogy ma itt vagyunk.

Vita volt az is, hogy a kongresszus ma időszerű, vagy nem időszerű, később kellett volna, hamarabb kellett volna, hisz valóban ma egy rendszerváltás küszöbét kezdjük átlépni. Az új hatalom részben ismert, a törekvései még kevésbé ismertek azt hiszem, valamennyiünk előtt. Annyi biztos, hogy a történelmi felelősségünk ma ezen a kongresszuson viszont óriási. Érnek vádak bennünket, állítják hogy ez egy álszövetkezet és sztálinista képződmény. Azt hiszem, a legfontosabb feladatunk az ma, hogy kinyilvánítsuk: nem tartjuk magunkat annak és kinyilvánítjuk azt, hogy a múltban is, a meghatározott szűk keretek közötti mozgástérben is alkalmassak voltak ezek a szövetkezetek a feladataiknak az ellátására. Ha ezeket a bürokratikus vonásokat lehántjuk magunkról, úgy érzem, hogy a jövőben még alkalmasabbak leszünk a feladataink ellátására. Igenis bizonyítanunk kell majd tetteinkkel is azt, hogy valódi szövetkezetek vagyunk. Nem tiltakozunk mi a konkurrens új szövetkezeti formák kialakítása ellen, hisz nem is tiltakozhatunk. Azt hiszem, hogy fel kell venni a versenyt ezekkel az ágazatokkal, nem pedig tiltakozni kell.

A másik igen fontos feladatunk az, hogy létrehozzuk, megalakítsuk, és lehetőleg működésre sarkalljunk egy új országos szövetséget. Megítélésünk azt, hogy ma méginkább mint valaha; szükség van egy erős, de valóban a szövetkezetek érdekeit ténylegesen védeni tudó országos szövetségre, érdekképviseleti szervezetre.

Természetesen más alapokon. Olyan szövetségre van szükségünk, amely nem párt vagy pártok érdekeit tolmácsolja, a szervezeteket felé deklarálja akaratát és próbálja végig vinni a szervezetek vonalán, hanem valóban alulról történő kezdeményezések, a szervezetek valódi érdekei és problémái alapján védi a szervezeti érdekeket, amire több területen; úgy gondolom szükségünk lesz a jövőben.

Nagyon fontos lesz, hogy ez a szövetség megfelelő beleszólást kapjon a jogalkotásba. Ehhez természetesen törvényi garanciák is kellene, ami ma még nincs. Hisz itt előttem már jó néhányan elmondták, hogy az elmúlt időszakban egysoros rendeletek, határozatok jelentek meg, amelyek felkészületlenül érték a mozgalmat; gondolom, a leltárhányról szóló rendelet az állami kereskedelmet is.

Nem a privatizáció ellen vagyunk, de meg kell adni a lehetőséget arra is, hogy szervezeti keretek között bármilyen működési formában dolgozó, aki értéket, anyagot kezel, az valamilyen formában feleljen. A szervezeti vagyon elhárításának tartom azt, hogy ma a szakszervezet azzal érvel, hogy több volt eddig a többlet, mint a hiány. Hát igen ám, de miért. De volt valami félsz, hogy akinek hiánya volt, meg kellett fizetnie. Hogyan bizonyítsuk mi azt egy-két vagy egyszemélyes egységnél 100 ezer forintos hiányt elvitt, ő okozta, nem okozta, ha nem vétkes, akkor nem tudjuk bizonyítani, akkor nincs szó a szervezeti vagyon elhárításáról. Jobb jogi érdekvédelmet kérünk!

Szükség lesz – gondolom – a vezetők, a dolgozók és az egyszerű tagok érdekvédelmének az erősítésére is. Tessék elolvasni a most kézbe fogott szervezeti újságot, Új Szervezet-et, ahol különböző pártok nyilatkoznak. Én nem elvtelen érdekvédelmet kérek, hanem azoknak a szervezeti érdekeknek a védelmét kérem, akik szakmai munkájukkal eddig is bizonyították azt, hogy képesek a mozgalom élén dolgozni.

Ez előtt egy évvel megjelent az országos tanács vitaanyaga, ami a szervezeti vagyon nevesítésével váltotta ki a legnagyobb vitákat. Önkritikusan be kell vallanunk, személy szerint nekem is, hogy az első olvasásra és egy jó darabig értetlenül fogadtuk, és ellenérvekkel is. Az eltelt egy év azonban meggyőzött bennünket arról, hogy valóban szükség van a szervezeti vagyon bizonyos értelmű közelítésére a tagsághoz, tehát bizonyos részű vagyonnevesítésre is. Ez egyik módja lehet a tag és a szervezet kapcsolatrendszerének a megújulásában, viszont azt valom – és hozzá kell tennem, hogy 32 éve a mozgalomban dolgozom, szervezeti gyerek vagyok –, hogy ez nem lehet egyedüli üdvözítő módszer a tag és a szervezet kapcsolatában. Tehát meg kell maradnunk szervezetnek, ami több mint a vagyonérdekeltség, ami több mint a tőkeérdekeltség, tehát a szervezetnek esetenként egyes tevékenységünket non profit jelleggel is továbbra is működtetnünk kell a tagság érdekében, a tagság kívánságainak megfelelően.

A szervezeti közös vagyon, az ominózus 12 milliárd forint ügyében hadd mondjam el, hogy mi vagyunk az a tizegynéhány szervezet, amely erre a vagyon-nyilatkozatra, illetve belépési szándékra azt választottuk, hogy nem mondunk

nemet, nem mondunk igent sem, de nem tartjuk időszerűnek. Helyesebben: előkészületlennek tartjuk, elhamarkodottnak tartjuk. Úgy gondoljuk, hogy ha létrejön az új országos szövetség, az Áfész-ek Országos Szövetsége, rendelkezni fog ezzel a vagyonnal, akkor újra kezdjük el ezt tárgyalni. Szűknek tartjuk ezt a 6 tagú előkészítő bizottságot, amely ezt az anyagot előkészítette. Tehát mi nem a vagyonkezelő ellen vagyunk, hanem az ellen vagyunk, hogy a módszer, a vagyonkezelő kialakításának az egész módszere nem volt éppen demokratikus.

VADOS LÁSZLÓ,
az Ásványráró és Vidéke Áfész elnöke

Egy perces hozzászólásokban, javaslatokban elhangzott javaslat, hogy ne beszéljünk a múlttól, ne beszéljünk a máról, ne beszéljünk a vagyonról, ne beszéljünk a támogatás kérésekről, ne olvassunk, hanem mondjuk el. Nincs mindenki hozzászokva 600 ember előtt, a televízió nyilvánossága előtt szabatosan beszélni; ezt az emberi jogot hagyjuk meg az illetőknek – ez a kérésem, a továbbiakban is. Az is elhangzott, hogy csak a jövőről beszéljünk, a tények nélkül, felhívom a figyelmet, hogy a jövőkeltezzel már mellémentünk egypárszor, az illúzió kergetéssel, hogy úgymondjam, kisiklott a vonat. Bármennyire is homokba akarjuk dugni a fejünket, tudomásul kell vennünk, hogy vannak vélemények, amelyek megkérdőjelezzik az áfész-ek, a fogyasztási szövetkezetek létjogosultságát.

Úgy gondolom, hogy a megszüntetést sugalló gondolatokkal egyáltalán nem, csak a megújulást szorgalmazókkal lehet egyetérteni és ezekkel kell egyetértetni. A kettő között pedig óriási a különbség.

A szövetkezeti tagság a saját anyagi erejével finanszírozta és finanszírozza a saját ellátását, az áfész osztalékok, vásárlási kedvezményt fizet tagjainak, nyereséget termel, kényszerűségből nagyon sok helyen átvette, átvállalta az állam ellátó funkcióját, és mindennek eredményül ugyanúgy adózott, mint az állami vagyon kezelője.

Azt hiszem, ez diszkrimináció, kimondhatjuk és ilyennek nem szabad előfordulni a jövőben. Tényleges, valós piacgazdaságban ez azért nem egészen így van. A falvakban, de főleg a kistelepüléseken lévő és működő szövetkezeteknek és szövetkezeti tagságnak még nehezebb volt a helyzete, a helytállás, mint a városokban, vagy akár a frekvenciált idegenforgalmi helyeken. A kistelepülések valós kereslete, így eltartó képessége véges. Csökken a fizetőképes kereslet, a pénzügyi helyzet romlik. Egyetlen gazdálkodó sem engedheti meg magának a túl nagy készletezést, a lassú forgási sebességet. Ezeket a településeket érdekes módon nem keresi a tőke, nem versenyeznek egymással a vállalkozók sem. Ezekben a településeken az áfész-ek egyedül vannak a vártán, de azt hiszem, nem egyedül vagyok, aki azt mondja, hogy várjuk a versenytársakat, hogy azok inspirálásával új ötletek foganjanak meg bennünk is, a versenyemlegesség, szigorúan a versenyemlegesség biztosítása mellett.

Helyünket és szerepünket jelenlegi ismeretek szerint én legalább is így érzem, nagyon nehéz meghatározni a közeli jövő gazdaságában. Az új kormány programját nem ismerjük, nem ismerhetjük, mert az még nem alakult meg. Ami biztosnak látszik, hogy tényleges piacgazdaság fog megvalósulni az összes buktatóival, előnyeivel és hátrányaival. Egyelőre csak bízhatunk, hogy az esélyegyenlőség, a versenyemlegesség, a szövetkezés szabadsága, a demokratikus önkormányzat minden állampolgárnak és vállalkozónak, szövetkeztnek és vállalatnak alkotmányos joga lesz.

Meg kell vallani őszintén, hogy e remények és félelmek egyaránt fellelhetők. Remények a jobbítás érdekében és félelmek a mindenáron való változtatásért, az öncélú változtatásért. Egyben azonban lehet bízni, hogy a piacgazdaság nem nélkülözheti a kereskedelmet, sőt minél fejlettebb a piac, annál fejlettebb a kereskedelem, de ez igaz fordítva is. Remény van arra, hogy a kereskedelem és ezen belül az áfész-ek is nem szükséges rosszként, nemcsak öncélú szervezetként, hanem tényleges szerepének és helyének megfelelően vehetik ki részüket a társadalmi folyamatokból. Ehhez azonban szükséges a tagság igényeinek megfelelő konkrét feladatok végrehajtása, az önrendelkezés, a kisebbségi jogok érvényesülésének biztosítása, együttműködés a területen lévőkkel, s a megfelelő szintű és rangú érdekképviselés.

Az érdekképviselés a jövőben ne az állami politika végrehajtója legyen. Ez egy abszurd helyzet volt akkor, amikor a szövetkezeti fenntartásból nem a szövetkezeti tagság érdeke, hanem az állami akarat volt képviselve a szövetkezeti tagság felé. Az állami akaratnyilvánításnak, végrehajtásnak megvannak a maga törvényes eszközei. A jövőben az érdekképviselés legyen a tagságé, és a szövetkezeti érdekeket képviselje! Erre a feladatra szakmai érdekképviselés lesz csak képes, amely a döntéslétkészítésben részt tud venni. Vegyük már kezünkbe sorsunkat és próbáljunk mi hatással lenni a törvényalkotásra. Erre azért is szükség van, mert a közel 70 párt vagy szervezet közül egy sem vállalta fel konkrétan a szövetkezetek problémáját, de létünket egyik párt, vagy szervezet sem tagadta, illetve kérdőjelezte meg.

Szövetkezeti tagságunk részközgyűlésein foglalkozott az össz-szövetkezeti vagyon kérdéseivel. Általános vélemény, hogy vagyonkezelőre szükség van, de nem egy mindenképpen felett álló, végleges vagyoni társulás formájában, amely az összes vagyont kezelné. Egy óriási ellentmondás van, amelyet dr. Szilvásán Pál mondott, hogy a monopóliumokat az egyik oldalon verjük szét, a másik oldalon pedig hozzuk létre. Ezért az Áfész-ek Győr-Sopron megyei Választmánya az alábbi különvéleménnyel javasolja a szándéknyilatkozat aláírását:

A megyei szövetkezeti közös vállalatokban működő összes szövetkezeti vagyon és annak akumulációja kerüljön a megyében működő áfész-ek tulajdonába. Ezt a vagyonrészt egy kompenzációs ügyletbe kell majd bevonni a megye szövetkezeteire eső országos vállalatok nagyobb részeiből.

Ezt a véleményünket továbbra is fenntartjuk és képviselni fogjuk a döntést hozó fórumokon.

Végezetül engedjék meg, hogy ismertessen küldöttgyűlésünk felhívását. Az ásványrárói áfész 1990. március 9-én megtartott küldöttközgyűlésén felhatalmazott az alábbi felhívás előterjesztésére:

Felhívjuk az újjáalakuló kormányzervek figyelmét, hogy a rendszerváltás időszakában fokozottabb figyelmet fordítsanak a falun, a kistelepüléseken élő és dolgozó állampolgárok életkörülményeinek alakulására. A többszörösen hátrányban lévő kistelepüléseken élő emberek szinte már negyedrangú állampolgárok. A várhatóan és szükségszerűen kialakuló piaci hatások tompítás nélkül tovább rontanak a kistelepülésen lakók ellátását, életkörülményeit, egyáltalán a létüket. Ezek a településeken a versenyhelyzet nagyon sokáig nem fog kialakulni. Az itt élő emberek önjelöltől még a szövetkezés nyújtotta lehetőségekkel élve is a legtöbb esetben csak a társadalmi minimumot tudták biztosítani maguknak. Az áfész-ek nyújtotta szociális kedvezmények, a romló, bizonytalan gazdasági helyzet miatt korlátozott, a vásárlóerő lecsökkent. Ezek a településeken a szövetkezetre áthárította az állam ellátási felelősségét. Támogatás nélkül a kistelepüléseken lakók megfelelő ellátása ma már nem biztosítható. Az állandóan növekvő költségek, az infláció mértéke szinte már megoldhatatlan feladat elé állítja a kistelepüléseken jelenlévő szövetkezeteket.

Kérésünk, és egyben javaslatunk, hogy a piacgazdaság teljes kialakulásáig a kistelepüléseken élők ellátását biztosító kereskedelemtől a kedvezményt ne vonják meg, ne csökkentsék, hanem az infláció mértékével megegyező együttes támogatásban részesítsék. Kérem a Kongresszust, hogy felvetésünket, felhívásunkat támogatásával egészítse ki és fogadja el.

DR. SÁLING JÓZSEF,

a Fogyasztási Szövetkezeti Dolgozók Szakszervezetének titkára

Szeretném megköszönni, hogy mint szakszervezeti tisztségviselőt, meghívtak. Úgy gondolom, hogy ez nem a Titkárság fiókjában felejtett protokoll-listának köszönhető, hanem az együttműködési készség kifejezése, egyfajta baráti gesztus. Úgy gondolom, hogy a tisztesség nem engedi meg számomra a vendégjoggal visszaélve, hogy kifejtsen szakszervezetünk elképzeléseit, céljait, még azt sem tenném, hogy alaposan elemezzem dolgozóink helyzetét, jövedelmi helyzetét, a béreket, a szociálpolitikát, hiszen ezt az anyagok elég jól bemutatják és mint mondtuk, ez egy munkakongresszus, amely a szövetség alapítására hivatott. Ezért csak két dolgot említek meg. Ami a rendszerváltozást és a piacgazdaságot illeti, mi úgy fogalmaztunk, hogy véleményünk szerint ez azt jelenti számunkra, hogy a vas és acél

országából a kereskedők országává kell válnunk. Ehhez nyilvánvalóan össze kell fognia a két szervezetnek, mármint az Áfész-ek Országos Szövetségének és a szakszervezeteknek.

Tudomásul kell venni, hogy a gazdasági pangás időszakában nem járhat mindenki, minden réteg, minden szakma jól. Remélem, hogy a kereskedők mindenképpen jobban járnak, legalábbis relatíve a többi szakmához képest. Ez azt jelenti, hogy az áfész-ek számára egy nagyságrenddel nagyobb árrésre van szükség, a dolgozók részére pedig nagyobb bér, magasabb szociálpolitikai ellátási színvonal, vagyis az európai kereskedelemhez európai árrés-színvonal és európai bér.

Ami a tulajdont illeti, itt elhangzott néhány érvelés a szövetségi tulajdon mellett. Én úgy vélem, hogy ez a tulajdonvita még nem jutott nyugvópontra. A kormány programját, miután még nincs kormány, nem ismerjük, ismerjük a pártokét, de akárcsak elég utalni a Kék Szalag Bizottság jelentésére, vagy programjára, még további vitáink várhatók a tulajdon felett. Véleményem szerint ebben a tulajdon vitában rendkívül aktívnak kell lennünk, jó értelemben, ha úgy tetszik, lobbiznunk kell akár a Parlamentben és mindenütt fel kell lépünk, ahol a tulajdonvita előkerül. Ez közös érdekünk, mert amíg van áfész, amíg van szakszervezeti alapszervezet, addig van biztonságos munka, addig meg tudjuk védeni a szakképzett dolgozókat.

Úgy gondolom, hogy dolgozóink több munkával, nagyobb figyelemmel, nagyobb szorgalommal segítik a jövőben az áfész-ek erősödését, a szövetségi mozgalom fejlesztését. A választási kampányban a szociális védőháló sokasága ellenére úgy gondolom, hogy nem lesz olyan sűrű ez a háló, hogy ne lenne szükség az áfész-ek további szociális gondoskodására. Jó példa volt erre az idei 500 forint, amelyet szinte egyszerre valamennyi helyen megadtak dolgozóinknak, amiért köszönetet kell mondanom.

Végezetül pedig, ha megengedik, három dolgot szeretnék kérni, mint az a mesebeli tengerész. Először egy kis pénzt dolgozóink számára, majd egy nagyobb bérrendezést, amelyre jó alap lehet a 20 %-os adómentes bértömegfejlesztési lehetőség, illetőleg egy kis adóköteles bérfejlesztés. A harmadik dolog pedig amit kérnék, még egy kis bér.

IHÁSZ JÓZSEF,

a Tapolca és Vidéke Áfész küldötte

Mi a kongresszusunkat a mezőgazdaság egyik templomában, fellegráiban tartjuk, ahol világszínvonalon képezik a mezőgazdasági szakembereket, azokat a mezőgazdasági szakembereket, akik még a pártállam időszakában is világraszóló sikereket értek el a magyar mezőgazdaságban. Én azt hiszem, ha más nem – de talán más is – ez eszünkbe kellene hogy juttassa a mi mozgalmunk mezőgazdasági gyökereit. Nagyon kevés szó esett erről ma. Szilvasán Pál főtitkár úr és a miniszter-

helyettes úr egy szóban említette ezt, a mezőgazdasági kistermelés és a fogyasztási szövetkezeti mozgalom kapcsolatát. Azt hiszem, hogy ez többet érdemelne. Én vártam, hogy küldött-társaim is szólnak erről, különösen akkor reménykedtem, amikor egy kistermelő küldött-társam itt állt, ahol most én állok. Sajnos nem beszélt erről. Úgy éreztem, hogy nekem szólnom kell. Szólnom kell azért, mert a fogyasztási szövetkezeti mozgalomból nőtt ki a szakcsoporti mozgalom, az a 2400 szakcsoport, amely eredményesen dolgozott ebben az országban a pártállam idején is, amikor ezek voltak az egyetlen kis szigetek az országban, ahová a mezőgazdasági kistermelő az őt elborító nagyüzemi ár elől kiúszhatott.

Azt hiszem, hogy több megbecsülést érdemelne ez a mozgalom, több szót a fogyasztási szövetkezeti mozgalmon belül. Higgyék el, hogy ebben még megvannak a lehetőségeink és ha ez a mozgalom még tovább távolodik el a mezőgazdaságtól, a vidéktől, ahol a gyökerei most is vannak, bár lazuló talajban, de ott vannak; de ha ezt a lazuló talajt ez a mozgalom elveszti, akkor elveszti a bázisát. A tagságunk többsége most is vidéken él, ott éli az életét. Nagyon téves úton járunk akkor, ha azt hisszük, hogy a fogyasztási szövetkezeti mozgalomból elég a vidéknek az, ha a kereskedelmi tevékenységet jól elvégezzük a falun. Ez nem elég. Mitőlünk megszokta valamikor és most is várja a vidéki kistermelő, hogy adjunk neki termelési biztonságot, hogy felvásároljuk termékét, amit megtermelt, mert még most sem vállalkozik erre olyan színvonalon sem senki, mint a fogyasztási szövetkezet, pedig ott is lenne már mit javítani ezen a vonalon. Kérem, hogy ne feledkezzenek el erről. Én nem követelőzni álltam ide, nem bírálni a dokumentumokat, kérni és figyelmet felhívni. Egy munkabizottság, egy lelkes kis munkabizottság elkezdte szervezni a mi szövetségünket, a szakcsoportok és kistermelők szövetségét. Kérem az itt lévő megyei szövetségek vezetőit, kérem az áfész elnököket, hogy fogadják ezeket a szervezőket segítőkészséggel, támogassák őket, hiszen ha ezt megteszik, akkor ezt a laza talajt tapossuk egy kicsit keményebbre és masszívabban fog állni a szövetkezeti mozgalom.

DR. GYENIS JÁNOS,
a Budakörnyéki Áfész küldötte

Nagyon gondosan áttanulmányoztam a Kongresszusra készült anyagokat és azokban azt tapasztaltam, tisztelet a kivételnek de néhány hozzászólásban is, hogy egyrészt nagyon sok a részletkérdés, amivel most nem érünk rá és nem is kellene foglalkoznunk, másrészt nagyon sok az általánosság, a régi retorika és a politikai szölamok.

Három fő kérdésre szeretném felhívni a figyelmet és azt javaslom a Kongresszusnak, hogy a továbbiakban ezzel a három fő kérdéssel foglalkozzon.

Az a véleményem, hogy a legfontosabb, hogy egy nagyon komoly érdekképviselet, érdekvédelem kell – egy valódi, hatékony érdekképviselet és érdekvédelem, amely valóban független a pártoktól, a kormánytól, az államtól, a hatalomtól és amely meg tudja védeni a szövetszervezeteket és – uram bocsá – a szövetszervezeti vezetőket is. Van erkölcsi alapom arra, hogy ezt mondjam, nem vagyok se szövetszervezeti vezető, se tisztségviselő, teljesen független, egyszerű szövetszervezeti tagként állok itt, egyszerű kutató vagyok egy tudományos intézetben.

Veszély fenyegeti nemcsak a szövetszervezeteket, hanem a szövetszervezeti vezetőket is. Az Új Szövetség című lapban azt nyilatkozta valamelyik párt, hogy „majd aki szakmailag nem alkalmas”. Nemcsak történelemkönyvekben olvastam, emlékeimben él, átéltem három rendszerváltozást, 1945-öt, 1948-at, és többé-kevésbé rendszerváltozás volt 1957 is. Ki fogja megmondani, hogy ki a szakmailag alkalmas és ki nem, hogy fogják ezt eldönteni, hogy fogják ezt lezsűrízni, ki fogja megmondani, hogy nem a pártállam bérence ez, vagy ki állította oda: a tagság akaratából van-e ott?

Sajnos egyszerű szövetszervezeti tag vagyok, de a másfélmillió szövetszervezeti tagságnak egy jelentős része csak formális tag, és azért mondjuk meg, hogy „meztelen ez a király”. Mi a szövetszervezeti tagságtól azért olyan túl sokat most a jelen politikai konstellációban nem várhatunk. Egy erős, határozott érdekképviselet kell. Ezért felhívom a figyelmet, hogy vegyünk nagyon komolyan az alapszabályt, az érdekképviselet szervezeti szabályzatát és főleg azokat a vonásait erősítsük az alapszabálynak, ennek az érdekképviseletnek, amelyik kifelé tudja képviselni az érdekeket. Ne azon vitakozzunk, hogy mennyire vannak alárendelve, milyenek ezek a kapcsolatok, hanem hogy milyen hatékonyan tudja védeni ezeket a szövetszervezeteket, és ezzel a szövetszervezeti vezetőket. Éppen ebből a megfontolásból ezt a föderációs játékot én sem tartom komoly dolognak. Nem kell föderáció! Kell egy áfész, egy takarékos, egy lakásszövetszervezeti kemény érdekképviselet és kell egy nagyon kemény Országos Szövetszervezeti Tanács, – nem kell egy közbeékelte transzmisszió.

Tisztába kell tenni a szövetszervezeti vagyont. Kovacsik Erzsébet doktornő elmondta, hogy a szövetszervezeti vagyon keletkezésében vannak anomáliák. Be kell ismerni, hogy vannak de kell egy olyan komoly vagyonkezelő központ, amelyik olyan komoly szakemberekből, tudományos emberekből áll, akik fel tudják deríteni, hogy mi a legitim szövetszervezeti vagyon és azt tűzzel-vassal meg kell védeni. A vagyonkezelő központnak a felhatalmazást meg kell adnunk, hogy mossa tisztára a szövetszervezeti vagyont. Ami nem legitim, azt valóban nem lehet megvédeni, de ami tisztára mosott, azt védje meg.

Beszélünk tiszta szövetszervezésről – valódi szövetszervezetről. Mi a szövetszervezet? Ez a Kongresszus foglaljon állást abban, hogy mi a fogyasztási szövetszervezet? Nálam van a papír, az egyik szerint „a magánvállalkozás sajátos formája”, a másik szerint „társaság”, a harmadik azt írja: „társadalmi szervezet, vállalat”. Mondjuk meg, hogy mi a szövetszervezet, illetve mi a fogyasztási szövetszervezet! A nép okos gyülekezete

van itt jelen, mondjuk meg, hogy mi a fogyasztási szövetkezet? Mi ebben a gazdálkodó szervezetben, társaságban az a plusz, ami szövetkezetté teszi? Ha nincs benne plusz, akkor nincs létjogosultsága a szövetkezetnek, ha nincs meg benne az a többlet, amely megkülönbözteti mindenféle társaságtól, részvénytársaságtól, KFT-től és egyébétől, akkor nincs létjogosultsága, akkor mondjuk ki: nem kell szövetkezet, alakuljon át minden szövetkezet társasággá, ha nem tudjuk megadni a szövetkezeti pluszt.

Adaptáljuk a klasszikus szövetkezeti elveket, mondjuk meg mi az, ami a fogyasztási szövetkezetekben azokat a sajátos vonásokat jellemzi. Ne általánosságban, ne a régi frazeológiában, hanem abban ami a valóság, amit nyújtani tudunk. Én itt ülve például arra gondoltam, mondhatnánk azt, hogy magántulajdonosok és háztartások szövetkezeti társulása. Ebből ki lehetne indulni, hiszen a háztartás, az is egy gazdasági egység és a fogyasztási szövetkezésnek az is egy alánya. Azok a háztartások társulnak, de ne zárjuk ki a magántulajdonosok társulását a szövetkezésből. Nekem ez a véleményem erről, de a Kongresszusnak is legyen, mondja meg, hogy milyen szövetség kell, mondja meg, hogy mi a szövetkezeti vagyon és mondja meg azt is, hogy mi a szövetkezet. Ha ebben a három kérdésben nem tudunk dönteni, akkor elvesztünk, végünk van, harangokat kell kongatni.

PUCH LÁSZLÓ,
a Bóly és Vidéke Áfész elnöke

Egyik küldött-társunk leminősítette a vagyonkezelő szervezet előkészítő bizottságának munkáját. Utalt arra, hogy a téma időszerűtlen, előkészítetlenül kerültek a kongresszus elé ezek az anyagok. Jelentem a kongresszusnak, hogy közel egy évig folytak az előkészítő tárgyalások, több szinten megfordult ez az anyag, három elnöki értekezlet, az elnöki fórum 70 fős testülete többször foglalkozott az ügygel, több elvi anyag is elkészült, majd tájértekezleteken ismertettük a szövetkezeti vezetőkkel. Amikor az alapelv megszületett: a szövetkezeti vagyonkezelést el kell választani a szövetségi vagyonyüvektől, akkor külső szakértőket, profi cégeket bízunk meg azzal, hogy készítsenek határozat-tervezetet, azt több futamban újra végiggondoltuk. Ezt a szövetkezetek képviselői az elmúlt napokban megkapták, arra tudtak 186-an reflektálni, hogy ezt az ajánlatot elfogadják. Tizenhárman vannak, akik azt mondják, hogy időszerűtlen. Nekik még egyetlen dolgot szeretnék mondani: ez az az idő, amikor a szövetkezeti vagyon elég gyorsan elkezdhet fogyni. Rájöttünk arra, hogy a vagyonőrés és a vagyon további megvédése fontos. Az Új Szövetkezetben ezt részletesen indokoltuk is.

Hogy szűk volt-e a testület? Kilenc tagú bizottság kapott megbízást az Áfész Választmányától. Az Áfész Választmány is foglalkozott ezekkel az ügyekkel, ők harmincan vannak. A kilenc tagú bizottságtól visszakerült az elnökség, a Felügyelő

Bizottság elé az anyag és az Országos Tanácshoz is. Ennél nagyobb nyilvánosságot ennek az ügynek nem lehetett adni.

A vagyongeléssel kapcsolatban, ami felmerült – nem szeretnénk, ha úgy állnának fel, hogy erre nem kaptak tőlünk választ, azzal mélységében nem foglalkoztunk. Elhangzott, hogy egy új monopóliumot hoznánk létre. Egy Vagyonkezelő Központ sohasem lehet monopólium, hisz nem egy tevékenységet végez, nem konkrét a tevékenysége, hanem a vagyongézés, értékpapír piacon való megjelenés, az értékpapírok, a vagyongézés, a vállalati menedzselés a feladata. Semmiképpen nem feladata a termelészervezés. Arra vagy önálló szervezetet hoz létre, vagy társaságot létesít. Tehát ez semmiképpen nem jöhet össze.

A megyei vállalatok lebontását több szakértői testület előtt is megvitatuk. Higgyék el, hogy ma megyénként a szövetkezeti vagyont leosztani fizikai lehetetlenség. Ezen vállalatok értékei jelentősen különböznek és jelentősen különböző vagyongézésnek jutnak egy-egy megye szövetkezeteinek. Ennek egyetlen módját látja az Előkészítő Bizottság. A vállalatokat záros határidőn belül valamilyen gazdasági társasággá kell alakítani, az átalakítást követően az értékpapír-piacon a holding részvények értékesíthetők és az átalakításkor, egy korrekt külső vagyongézés után felvásárolhatók ezek a vállalatok. Akkor bekerülhet egy-egy szűkebb kör tulajdonába egy-egy vállalat, de a többitől ezt meg kell vennie. Az sértené például Baranya érdekét, hogy egy jól működő ZÖLDÉRT vállalatot Győr-Sopronba osszunk szét, vagy egy csongrádit, és nem tudom mit csinálna Szabolcs az 1,2 milliárdos szabolcsi ZÖLDÉRT vagyongézés. Kérem ezt vegyék figyelembe és úgy fogadják el – ahogy az előterjesztésben szerepel –, hogy a Kongresszus ezt zárja le. Nagyon sürgős az ügy, vállalatunk bizonyos értelemben bénák, amíg a vagyongézés nem rendeződnek.

SÁRIK JÁNOSNÉ,
a Ceglédi Áfész elnöke

Valamennyi tegnap felszólalt küldött-társaimnál kevesebb időt töltöttem szövetkezetünknel munkával, ezért vártam meg a tegnapi nap végét, hogy az elhangzott vélemények alapján formálhassam a magamét, és kezdeményezzem a tegnap lezárt vita folytatását.

Véleményem szerint Gyenis János tegnapi záró felszólalása a lényegét tükrözte, ahhoz szeretnék kapcsolódni.

Amikor otthon a szövetkezetnél a „Válaszok...” című előkészítő anyag több variánsát taglaltuk, a felvetett kérdésre nagyon sokszor azt a választ kaptam, tudjuk, így gondoljuk, de majd megmondja a Kongresszus. Erre azt a választ adtam, hogy a fejről a talpára szeretnénk állítani a dolgokat, és az otthonról elvitt gondolatok összegzéseként együtt fogja a Kongresszus kialakítani a véleményt, ezt fogom haza-

hozni és természetesen ezzel fogunk az ország nyilvánossága elé állni – úgy érzem ez eddig teljesen nem sikerült. Kérdésként felmerült, hogy mire való is az áfész? Ezt még nem fogalmaztuk meg, nemcsak az emblémánkat nem tudjuk magyarázni, de a nevünket sem. A nálunk lévő anyagok kétféleképpen fogalmaznak: fogyasztási szövetkezet, fogyasztási és értékesítő szövetkezet – és a majdani szövetség ez utóbbit tükrözi. Ezt is el kellene dönteni, mert nem csupán stilisztika, hogy értékesítő szövetkezeteket, vagy a fogyasztásiakat kívánjuk tömöríteni.

Tisztázandók a belügyeink, a társadalmi változásokhoz való kapcsolódásunk, és a kettőt összekötő kapocs a majdani érdekképviselő. Belügyeink alatt értem a következőket is: a tagság, akibe egyre görcsösebben ragaszkodunk, részben mozdíthatatlan, passzív állomány is, nem lebecsülve természetesen ezt a kategóriát. Tennünk kellene toleránsan az ellen, hogy mindez ne tegye névlegessé az önkormányzat egyes fórumait, például a részközgyűlést. Beszélni kellene a szövetkezeti törvény módosítása előtt erről is.

A magánvállalkozás sajátos formája – fogalmaz alapszabály-tervezetünk. Jó és szép cél, de nemcsak meg kell fogadnunk, hanem nagyon sokat kell tenni azért, hogy így is legyen, mert az a realitás, hogy ma még nem ezek vagyunk.

Belső tulajdonreform, vagyonevesítés: tegnap az egyik felszólaló azt mondta, hogy ne fetisizáljuk – nem fetisizáljuk, de ha nem küszködünk érte, tagjaink számára osztalékra nem termelünk alapot. Ha tagjainkat tulajdonosnak tekintjük, meg kell vívniuk a magunk belső viszályát. A napi ellátás szolgáltatása mellett, amelyet bérleti formában is akarunk átvállalni – ő tőkés lesz, jövedelmet, osztalékot kell biztosítanunk. Mi még a szerződéses üzemeltetést is alig tudjuk elfogadtatni, mert az ellenvélemény az „lám elsütötte az áfész az összes üzletágát”.

El kell azonban ismernünk, hogy kicsiben egy-egy peremvidéken jobban tudják nálunk csinálni a magánzók, Hivatkoznék a SKÁLA legutolsó közgyűlésére. Emlékszünk rá, forradalmat hozott a kereskedelembe, az állóvízben megmozdult valami általuk, általunk, illetve mindazok által, akik a szövetkezeti vagyomból elindították az óriás vállalatot. Hallhattuk a vezérigazgató beszámolóját, amelyből tükröződött, hogy ugyanazokkal a kereskedelmet gyöttrő problémákkal küszködnek, nálunk gyorsabban, rugalmasabban reagálnak a veszteségre. De azt is csodálkozva hallhattuk, hogy fő vagyonszerzési jövedelemforrásuk a befektetés. El tudunk-e ebbe az irányba lépni, csak pár lépést is, a tagjaink ezt elfogadják? Sorsunk gazdaságilag determinált, ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni, ide tartozik. Egy külföldi példát hoznék fel. Az akkor még jól működő megyei föderációnak köszönhetően mi, Pest megyeiek résztvettünk egy NSZK tanulmányúton. Ott tapasztaltuk, hogy a Bajor Szövetség keretén belül egy hatalmas szövetkezeti társaság működik vidéken, ott tudtuk meg, hogy a többezés szövetkezet nagy része hitelszövetkezet. A hitelszövetkezeteken túl jól működő, kistermelést integráló élelmiszerfeldolgozó szövetkezetek működnek, nyolc óriási nagykereskedelmi raktár és a kiskereskedelem az árut biztosítják azoknak az egyedi magánzókknak, akik tudják, akarják és jól csinálják.

Nem lehet szó kivonulásról egy-egy településről, de megoldásként nem beszélünk, pedig kellene róla, hogyan akarunk együttműködni a magyar önkormányzatokkal. Ez természetesen gazdasági, azonos érdekeltségi együttműködés kell legyen, ellentétben a múlttal. Jelentheti például az ingatlanok közös hasznosítását társasági vagy más formában, de azt is – érdekeinket figyelembe véve –, hogy kössünk egyezséget. Az infrastruktúrát talán mértéktartóbban is elég támogatni, de helyette átvállalhatnánk azt, hogy az alacsony jövedelmű nyugdíjasaink, a szegény sorsú tagjaink számára szociális támaszt jelenthessen az áfész, sokkal inkább mint eddig. És ez azt hiszem a társadalmi elismertségünket is növelhetné.

Kapcsolattartásunk az országos és helyi irányítással új kell legyen. Ha jól tudom, nincs képviselőnk a parlamentben. Saját erőnkől ezt a hátrányt valahogy gyorsan le kell küzdeni, talán úgy, hogy nekünk kellene először lépni. Ismertessük meg a minket körülvevőkkel, hogy mit csinál egyáltalán az áfész, főleg azt ismer- tessük, hogy mit akar csinálni.

Az új érdekképviselet egyik nagyon fontos feladatáként javasolom megfogalmazni: láttatni ezt a tevékenységet és annak az önálló akarattal való irányítását. Kezdeményező erő legyen, ez szinte bekezdésenként legyen megfogalmazva az alapszabályban – bármilyen országos szervvel szemben is. Rajtunk is múlik, hogy a leendő miniszterium a helyén kezelje csapatunkat, azt a szövetkezeti mozgalmat, amely helyenként missziót is vállalt, szinte fellengzősség nélkül lehet mondani: az ország, a nép érdekében, nemes ellátási célok érdekében.

Ha a kiadott adatsort figyelmesen áttanulmányoztuk, látnunk kellett, hogy a zöldség kereskedelem oltárán mekkora áldozat született. És biztos hatásvadásznak tűnik, de meg lehetett volna teremteni az egész áfész ágazat számára a jól működő számítástechnikai információs rendszert.

Azt mondja az állásfoglalásunk, hogy az alapoktól kezdjük újra tevékenységünket ennél a történelmi sorsfordulónál. Azt hiszem, ezen kell, hogy segítsen az új érdekképviselet, amely pótolni tudja azokat a hiányosságokat, amelyeket felsorol mind az anyag, mind pedig főtítkárunk szóbeli kiegészítése.

Talán közhelyé lett koptatva az a cél, hogy az európai házhoz akarunk tartozni. Hozzá kellene talán segíteni az áfész-eket ahhoz, hogy hangsúlyozottan korszerű módszerekkel, óriási kereskedelmi hálózattal érvük el azt, amiről mindig mondjuk, hogy ez a mi új értékünk. Ma egy áfész – azt lehet mondani – bilaterális kapcsolatokkal rendelkezik a külhoni partnerek irányában, és egy-egy szál, egy-egy kapcsolat szinte csak véletlenül alakul ki.

Az oktatásról, képzésről kevés szó esett. Azt hiszem, a továbbképzés megreformálásának szükségessége egyöntetű véleményünk. Örülök neki, hogy van iskolaszövetkezetünk, s hogy ők a pénzükből Ausztriába tudnak kirándulni, s meg tudták beszélni a HUMA Áruházzal, hogy tudják őket fogadni és betekinthetnek a technológiájukba. Természetesen nekünk is tenni kell ezért.

Azt is tudom, hogy az előttünk sorakozó feladatokat otthon kell megoldani, úgy ahogy ehhez a velünk együttműködni kívánók otthon csatlakoznak. Ezt viszont feltétlenül új gondolkodással, új erők bevonásával kell tennünk. Én 42 éves vagyok, magam is tudom, hogy nagyon nehéz azon a gondolkodáson, amit belénk neveltek, változtatni. S ehhez azt hiszem, kevés hogy az van az alapszabályban, hogy magánvállalkozások, új formációk akarunk lenni.

DSUPIN PÁL,
a Szendrő és Vidéke Áfész küldötte

Az elsődleges szempont a vagyonnevesítést illetően az, hogy milyen rendező elv alapján történik. A nemzeti vagyon 2 milliárdot meghaladó összegét azért kell felosztani az állampolgárookra, mert ők állították elő – ha kényszerűen is – az adott elosztási viszonyok között, mert érdekeltséget kell teremteni a vagyon megőrzése és gyarapítása céljából. A tulajdonosi tudat ugyanis a meghirdetettekkel ellentétben csak birtoklással alakítható, erősíthető. A szövetkezetek vagyonának felhalmozódása kisebb eltérésekkel azonosan történt; nem vitatható annak a vagyonnak a tagokra történő nevesítése. Arra kell ügyelni, hogy az össznépi nemzeti tulajdonnal ne keveredjen. Meg kell becsülni a szövetkezeti produktumot, ha kell, az egyén érdekeltségének javításával ismerjük el a szükségességét annak is, hogy a kisebb-nagyobb szövetkezetek vallhassák magukénak a vagyont.

Ma nem az a lényeg, hogy az egységnyi vagyonra jutó haszon-arány mennyi – esetleg kicsi –, hanem az, hogy az egyes közösség, illetve tag legyen ténylegesen érdekelt, a szövetkezők hatékonyabban segíthessék szükségleteik kielégítését. Értelmetlen kutatni a vagyon eredetét, az azé, aki jelenleg bírja, legyen azé, aki felvállalja a mozgásban tartás kockázatát. A megvalósulás biztosítéka, hogy ne a hatalmat, hanem a szellemet tüzzük magunk elé.

KISS TIBORNÉ,
a Dunaújvárosi Munkás Áfész elnökhelyettese

Ha erős szövetséget kívánunk, ahhoz nekünk a sarkköveket ki kell tűzni. Már pedig nekünk nemcsak az a feladatunk, hogy a vagyon kérdésében tüzzük ki, vagy erős szövetség szlogenjében tüzzük ki, vagy a személyi kérdésekben, hanem ne járjon úgy az elvárhatóan erős szövetség, hogy ne kapja meg a muníciót, a feladatot, hogy mit várunk tőle!

Az itt elhangzottak alapján nem gondolkodunk egyformán. Ez azt jelenti, hogy nem az a feladatunk, hogy egy egységes mozgalmat szervezzünk. Tegyen eleget a már kialakult szövetkezeti igényeknek és az ezután kialakuló szövetkezeti igé-

nyeknek! Ebben a vonatkozásban én egy kicsit csalódott vagyok, mert ilyen sarköveket a hozzászólók nemigen tettek le a gazdasági munka vonatkozásában. Bár a hozzászólás nagyon jól előkészített volt, taktikus is, politikus is. De úgy gondolom, hogy egy személyben nem is vállalhatta volna fel, hogy ő mondja meg az előre-mutatató irányt. Rengeteget elvett tőlünk az, hogy ma még sokan úgy készültek erre a kongresszusra, hogy túlzottan megszervezték, nehogy szétverjük a Kongresszust. Előre megírt szövegek voltak – ez ugyan nem baj, mert ez egy felelős hozzáállás takar –, hanem esetleg egy kissé szétfolyt attól, ami a jövőképet mutatná meg.

Nekem a hozzászólók közül legjobban az Érdi Áruház igazgatójának hozzászólása tetszett, mert felkért bennünket, hogy vitatkozzunk, pártoljunk meg bizonyos kérdéseket.

Nagyon sarkalatosnak tartom azt a kérdést, hogy a fő irányunk a kereskedelem, erről essék néhány szó. Nem tudjuk – s hadd mondjam a magam nevében, én nem tudom –, hogy az jó-e, amibe ma a politikai és gazdasági környezet belekényszerített, hogy mi kénytelenek vagyunk felvetni a kisvállalkozások magánvállalkozásaiba való csatlakozást – gondolok a bérleti rendszerre –, mert erre kényszerít bennünket a gazdasági körülmény. Mi is ezt tesszük, de nem biztos, hogy ez a jövő! De tesszük, hogy életbe maradjunk. De azért gondolkodnunk kell és nyitottabban kell látnunk, hogy máshol hogyan szerveződnek, s nem a Kárpát-medencére gondolok elsősorban. Nem képesek úgy erős szövetségi mozgalmat szervezni, ha nincs mögöttük erős ipari, vagy nagykereskedelmi bázis. Ki kellene alakítanunk – s ezt adjuk muníciónak az új Szövetségnek, ne a hivatali apparátusnak kizárólag –, hogy gondolkodjunk el, ha mi kb. 3-5 éven belül szeretnénk egy ilyen gazdasági hátteret, hogy részt vehessünk a nemzetközi kereskedelemben, akkor vizsgáljuk meg, van-e bennünk annyi összefogás – ma ugyan még nincs –, hogy anyagi áldozatokat hozni azért, hogy legyen egy ilyen nagykereskedelmi, külkereskedelmi valódi hátterünk!

Tudjuk, hogy ezt a SKÁLA-COOP nem oldotta meg! Tehát egy önálló szervezetet kell építeni és nem egy összefogás alapján lehet a jövőt elkezdni, új életet élni. De ugyanezt gondolom a kiskereskedelmi üzletláncokról. Nem lehet azt mondani, hogy mindenáron be kell csatlakozni és valamennyi üzletében egységes üzemeltetési módot kell alkalmazni! De kell, hogy legyen egy vidéki elképzelésünk a falusi ellátásra, mert ki fognak bennünket szorítani a bejövő nyugati tőkések, mert ők más keretekben gondolkodnak. Vagy például mi lesz a városi hálózattal? Nem a város és a falu elválasztásában gondolkodom, hanem üzleti nagyságrend kategóriában. Más egy városban megteremteni az áruházi kereskedelmet és mást kell megteremteni falun.

Nem tudtuk például elérni, hogy olyan egységes szolgáltatást vigyünk a falusi boltokba, mint például a vény nélkül vásárolható gyógyszerek. Pontosan egy kongresszussal ezelőtt szólunk erről! És ma még mindig nem harcoltuk ki! Hát nem ezek lennének a szolgáltatások? Tűzzünk magunk elé olyan szolgáltatási

célokat, amibe szívvel társulunk és a vállalkozó is társul velünk, hiszen így hosszabb távon egységes képet tudunk kialakítani. Ezt tűzhetjük feladatunk magunk elé.

Szóba került a magántulajdon- vagy társastulajdon-jelleg. Megkaptuk az Új Szövetkezet újságot. Elmondták benne az új győztes pártok, hogy mi a véleményük a fogyasztási szövetkezetekről. Tapasztalhattuk, hogy színes és tarka a kép, amit erről képzelnek. Azon kellene munkálkodnunk, hogy mi magunk is elfogadjuk, hogy valóban színes és tarka legyen ez a kép! Nem képzelhetjük el és nem támaszthatunk olyan igényeket, mint például egy győri áfész, hogy teljesen visszaosztja a vagyonát a tagokra – erről nagyon jó jogi fejtegetést kaptunk az előbb, hogy mi nevezhető olyan vagyonnak, ami visszaosztható a tagoknak és mi az, ami közös, ami segíti az egyéni célokat –, de teljesen másként kell gondolkodni a most társult szövetkezetekről, amiket majd be kell fogadnunk, vagy a még kisebb szövetkezetekről, akik csak a helyi ellátásban érdekeltek!

Miért nem tudjuk mi ezt fogadni? Szerintem a színes paletta e téren is megfelelhet. Ha merev sémaként mondanánk ki azt, hogy igenis mindenki mindent osszon vissza, mert ez az egyedüli tulajdonosi szemlélet, az ugyanolyan káros lenne, mintha megmakacsolnánk magunkat, és azt mondanánk, hogy nem valódi tulajdonosok a tagjaink.

Felnőttünk, önállóak vagyunk, mindenki maga döntse el a megyében, hogy milyen érdekképviseletet szeretne. Ezzel egyetértek. Ugyanaz van a beszámolóban, hogy „önkéntesen létrehozott” szervezetek. A megfogalmazással egyetértek. Ezek létrejöttek – önkéntesen, vagy kevésbé – így jelen pillanatban a helyzetük más. Helyileg kell megoldani, de azt hiszem, ez egy közös gondolkodást igényel.

Szintén a kiadott írásos anyagban olvastam, hogy az országos szövetség teremtsen fórumot véleménycserékre, közös álláspontok kialakítására. Lehet erről véleményt cserélni, ha ezt követően a legjobb utat találja meg mindenki. Ez olyan, mint amikor azt mondjuk a 18 éves gyerekeknek, hogy felnőttél, dönts magad, de a gyerek képtelen erre, mert ma nem tud megélni.

A megyei szövetségek keresik a feladatukat; kellene-e nekünk egyáltalán megcsontosodott megyei szervezetek, közigazgatási formák? Nem kellene-e esetleg tágabb értelemben más tartalommal ezeket megvalósítani? Át kellene közösen gondolnunk és utána még mindig dönthetnénk területileg önállóan, hogy mit kell tenni. Eddig ez tabu volt. Lehet, hogy Önök úgy érzik, de amikor beszélgetünk a folyosókon, akkor mindenkiben ez az érzés felmerül.

Alapszabályi kérdésekhez kapcsolódva. A kooptálás kérdésében és sem értenék egyet. Azzal sem, hogy az Országos Tanács a tagszövetkezeteket és tagjaikat érintő valamennyi kérdésben dönthet. Ezt pontosítani kellene, mert azt hiszem, hogy ez a valamennyi kérdés későbbiekben visszafordítható.

Az intézményi vagyon kezelésére elhangzott: önálló szervezet jöjjön létre. Nagyban támogatom, hogy ez megvalósuljon, éppen azért, mert többen vitatták, hogy az egységes szövetkezeti vagyon nemcsak azoké, akik belépnek a szövetségbe,

hanem valamennyi eddigi szövetség tagjaié is. Tehát ezt a kérdést egy önálló gazdálkodó szervezetten keresztül hamarabb megoldhatnánk, különösen azért is, mert még van két testvér-ágazatunk.

Elhangzott itt tegnap egy vélemény arról is, hogy a szövetségi hozzájárulás nagyságrendtől függetlenül, egységes legyen. Én a magam nevében ezt nem támogatnám, hiszen más, hasonló szervezetekben is a kicsik és a nagyok között anyagikban is különbséget tesznek, éppen azért, nehogy a kicsiket eltántorítsák, hogy élvezhessék a szövetség előnyeit.

SZABÓ GYÖRGY,
a Miskolci Unió Áfész elnöke

Én úgy érzem, hogy bár Borsod megye az ország egyik legnagyobb megyéje, mi nem nagyon hallattuk szavunkat ezen a kongresszuson. Mi egységesen, és azért átgondoltan úgy éreztük, hogy csatlakozunk ehhez a szövetséghez. Egyetértünk azzal is, hogy szükség van a föderációra. A mozgalom összefogáson alapszik, nekünk szükségünk van az eddig kialakult kapcsolatokra és a közös érdekképviselőre. Én úgy érzem, hogy itt most a mozgalom jövőjéről beszélünk.

Ehhez én annyi kiegészítést tennék, hogy a most kialakuló új tulajdonviszonyok rendezése során nem igaz, hogy az áfész-ek, a szövetkezeti mozgalom leáldozóban van. Én hiszem, hogy a kisgazdaságoknak a növekedésével a szövetkezeti mozgalom jövője csak nőni fog. Azt, hogy mit kívánnak a szövetkezetek az államhatalomtól, én a következőkben fogalmazom meg: egyenlő elbánás elvét, érvényesülését. A szövetkezetek számára is annak a fejlődési szabadságnak a biztosítását, melyben minden más gazdasági vállalat részesül.

VÁSÁRHELYI JÁNOS,
a Kiskunmajsa és Vidéke Áfész elnöke

Mindannyian elismerjük és elfogadjuk, hogy Magyarországon piacgazdaság lesz — már ennek a nyomai fellelhetők —, a hatásait érezzük. Ehhez képest nagyon kevés szó esett arról a tőkéről ami van. Arról a 12 milliárdos tőkéről, amivel ez a szövetkezeti mozgalom rendelkezik.

Benne van a határozat-tervezetben, hogy igazi szövetkezeti demokráciát akarunk. A demokráciába bele tartozik a kisebbség is. Amit én nem tudok megérteni az az, hogy miután a mai és a tegnapi napot is végig hallgatom, kiderül, hogy itt egy elég nagy megye az országban, Bács-Kiskun megye kisebbséget képvisel. De a tegnapi napon kiderült, hogy Győr-Sopron megye úgyszintén valami kisebbségi alapon — ő is — valami mást is akar. De ugyancsak kiderül, hogy Pest megyének is van

valami más elképzelése. Akkor ez már három kisebbség. Hogy ezek a kisebbségek konkrétan mit is akartak, arról itt nem esett szó a szóbeli kiegészítésben sem. Higgyék el, hogy a Bács megyei szövetkezetek nem a szövetkezeti mozgalmat akarják tönkretenni akkor, de igenis gondolkodásra és megfontolásra akarnak készíteni.

Ha hozzánk egy szövetkezeti tag bejön és azt mondja, hogy célrészjegyet kíván jegyezni, az első kérdése az, hogy mit fizetünk érte. Az első kérdése! És ha mi nem léptük volna meg a megyében, hogy igenis alkalmazkodtunk a pénzügyi helyzethez, és emeltünk, emeltünk, minden címszóval emeltük a kamatot, hogy haladjunk az államilag kialakított kamatlábak felé, mert különben nincs pénz. Egy ilyen tőkeszegény időszakban nagyon meggondolandó, hogy ezt a pénzt hová és hogyan fektessük be. Én elmondtam, hogy tagunk ebben a kérdésben visszakérdez.

Megkaptuk ezt a nyilatkozat-lehetőséget, hogy lejegyezzük a ránk eső részt részvényben. Én nem láttam ma sem olyat, hogy milyen osztalékkal. Pénzemberek ülnek itt? Majd a holding dönt. A legegyszerűbb szövetkezeti tagjaink, lehet hogy önhibájukon kívül, sőt biztosan, mert idős emberek, és az öt vagy tízezer forintjukat megtakarították, megnézik, hogy milyen feltételek mellett helyezik el. És garanciát várnak el a szövetkezettől. Még arra is, hogy ez a pénz biztosan meglesz. És mi garanciákat vállalunk. Semmi garanciát nem hallunk a magunk részéről összességében. Végig jártuk: szolnoki értekezlet, százhalombattai értekezlet, megyei értekezlet.

Arra választ nem kaptunk, hogy miért lesz az jobb a szövetkezeteknek. Erre nincs igazán válasz. Én csak gondolkodtatni szeretném a tisztelt kongresszusi küldötteket, nem vitát akarok, nem kongresszust akarok borítani. Nem. Gondolkozzanak. Akkor is, ha kisebbségben maradunk és akár egyedül maradunk is, az biztos, hogy nálunk a szövetkezetben mind az Igazgatóság, a Felügyelő Bizottság és maga a küldöttgyűlés is megfelelő tájékoztatást kapott és nem hozott elhamarkodott döntést.

Elhangzott a vitában, hogy a jövőben is szükség volna a szövetkezeti szakemberképzésre. Ez két dolog. Az egyik oldal a tőke, a pénz, a másik lényeges dolog: a jövőben valóban milyen lesz a szakember utánpótlás. És itt most nem kifejezetten csak a bolti eladókra gondolok, hanem arra, hogy igazi üzletembereket képezünk azokban a mondhatnám úgy, jól bevált korábbi közgazdasági technikumi rendszer szövetkezeti iskolákban is. Vannak munkatársaink, akik ezeket az iskolákat végezték és ma is úgy dolgoznak, hogy bármelyik munkakörbe át lehet őket csoportosítani egy órán belül, és valahogy a szövetkezeti szellemet ott kell kezdeni.

Javasolnám, hogy ez a holding ha már ennyi pénz van és ennek a pénznek a nagy része teljesen hozadékmentesen működik különböző szervezetekben, érje el, hogy ebből a nagy tőkemennyiségből néhány száz milliót nagyon sürgősen alakítson át olyan működő tőkévé, amelynek éves hozadékát rendszeresen az iskolai oktatásra lehetne fordítani, beleértve a SZÖVOSZ TK-t, és ne kelljen ezek után a szövetkezetektől külön pénzt szedni.

A KONGRESSZUS VITÁJÁNAK ÖSSZEFOGLALÓJA

DR. SZILVASÁN PÁL

válasza az elhangzott hozzászólásokra

Tisztelt küldöttek és meghívott vendégeink felszólalásait megköszönöm. A vitát nyíltan, hasznosnak ítélem. Van egy kicsi aggodalmam, hogy vajon ki tud-e alakulni az a konszenzus, az az egyetértés, amely kellő egységet és erőt biztosít a következő szakasz munkájához. Korai ez a kongresszus ahhoz, hogy nagyobb egységünk legyen? Vagy a haragunk nagy még egymás iránt, a sebek mélyek még, amiket az elmúlt egy évi vitákban adtunk-kaptunk? Megértés, belátás hiányzik? Nem tudom. Veszélyérzetünk már van. Ezt én azokból a véleményekből merítem, amelyek úgy szóltak, hogy meg kell védeni a szövetségi vezetőket a válságtól. De ha ez így van, ha van veszélyérzetünk, akkor miért nem tudunk egymásra találni? Hatalom, presztizs? Félelem és bizalmi válság? Nem tudom. Szóval tényleg el kellene egy kicsit mindannyiunknak gondolkoznunk azon, hogy ne csak szlogenként használjuk a történelmi sorsfordulót, hanem tudjuk azt, hogy az valamennyiünknl sorsforduló.

Nem akarok patetikus lenni, csak tisztelettel mindannyiunk figyelmébe ajánlom: ha mozgalmat akarunk építeni, akkor ennek a mozgalomnak a vezérkara egyenként is meg együttesen is köteles a fő kérdésekben nem a széthúzást, hanem valamifajta új egységet erősíteni. Nekem csak ennyi a baráti tanácsom. Akik sebeket adtak meg kaptak, próbálják ezeket ennek a szakasznak a küzdelmeihez hozzásorolni, ami úgy érzem, szükséges volt. Ezt a tisztítótűzet egyszer végig kell szedni és ezután előre kell tekinteni.

Itt ma szövetség alakul. Hogy ez az első kongresszus, az ötödik vagy a tizenegyedik, én nem ezt tartom az alapvető kérdésnek. Azt tartom az alapvetőnek, hogy innen hogy állunk fel. Mert ha innen mi úgy állunk fel, hogy jó érzéseink vannak abban, hogy kezét fogtunk és néhány alapkérdésben megegyeztünk, akkor a történészekre lehet bízni, hogy ezt az első történelmi kongresszusnak tartják, vagy a folyamatos ötödik áfész kongresszusnak, vagy a tizenegyediknek.

Többen szóvá tették; későn mentek ki az anyagok, nem volt idő a testületekkel konzultálni stb. Vitánk több mint egy éve folyik, talán még korábbról is. De azért én tisztelettel szeretném figyelmükbe ajánlani, hogy hogyan dolgoztunk. A kongresszust előkészítő munkabizottságot az áfész értekezlet állásfoglalása alapján a megyék delegálták. Ez a delegálás azt a feladatot is magában hordozta, hogy a delegált — benne van a nevében —, folyamatosan, eszmecserevel, partneri és egyéb

véleménycserével készíti fel a megye szövetkezeteit a folyamatos állásfoglalásra. Tehát én úgy gondolom, hogy legalábbis azok, akik ezt szóvá tették, ha jól emlékszem, elnök urak, a delegáltjaiknak is szóvá teszik, ha ilyen probléma volt az információkban.

A vitából néhány kérdést emeltem ki. Ebben én önző voltam, ez minden vitaösszefoglaló lehetősége, egyben hibázási lehetősége is, megértésüket kérem, hogy én éppen ezekről szeretnék néhány gondolatot elmondani. Egyébként úgy gondolom, hogy a megalakuló új Országos Tanácsnak és az Elnökségnek kötelessége lesz a kongresszus teljes vitaanyagát és javaslatcsokrait összegezni és a feladatot ennek alapján meghatározni.

A piacgazdaságról és a versenyről. Arról a piacgazdaságról szeretnék szólni, amit tényleg úgy hívunk, hogy piacgazdaság. Ebben az országban lesz – hogy milyen időszakra kiterjedően, nem tudom – egy válság-menedzselési korszak. Azt gondolom, hogy ez még nem egészen az a piacgazdaság lesz, amire mi készülünk. Reméljük azonban, hogy a piacgazdasági, ami ki fog alakulni, normális lesz, a belső piac egyenlő minőségű, értékű piaca lesz ennek az országnak, a kereskedelem nem lebecsült, hanem rangra emelt szektora lesz és ennek megfelelő körülmények között nyitott piacgazdaság alakul ki.

Úgy érzem, abban egyetért a kongresszus, hogy egy ilyen piacgazdaságban a szövetkezetek egyenlő esélyeket igényelnek. Nem kérnek kedvezményeket, kivétel a kistelepülésen folytatott munkájuk. A magam részéről egyetértenék azzal, hogy a kongresszus befogadja Vados úrnak, az ásványrárói szövetkezet küldöttgyűlése által ide-terjesztett petícióját. Úgy gondolom, hogy a kongresszus ezzel hangot ad annak, hogy részben az új kormány is ismerje el ezt a misszionáriusi szerepet és nem szövetkezeti támogatásként, hanem az ott élő emberek sanyarú sorsán való nyhítésként, és azért, mert a szövetkezetnek onnan tagsági érdekből tényleg nagyon nehéz vagy egyáltalán nem lehet kivonulni, ezt a támogatást az ott élő emberek megérdemlik.

Ma két felszólaló, Sáríkné és Kissné is érintette a piacgazdaság belső vonatkozásait. Erről egyébként úgy gondoltam, hogy több vitát fogunk folytatni. Ez az egyik olyan kérdés, amelyben nagyon fontos a konszenzus megteremtése, mert a kérdések összefüggenek.

A józan vita, egyáltalán az a szövetség, ami most létrejön, az a szövetkezetek képviselőinek közös tudását fogja összegezni. Isten mentsen bennünket attól, hogy a régi rutin éltessen bennünket, és a szövetkezetek várják a szövetség apparátusának eligazítását, vagy pedig, ha valamilyen ajánlást kap, akkor azt parancsnak fogadja. Elfogadja és utána felpanaszolja, hogy a szövetség rosszul dolgozik. Szóval ezt a fajta gondolkodást ki kell iktatnunk magunkból.

A vitáidőben elmondott pályamódosítást pusztán józan megfontolásra ajánlom, mint egyfajta alternatívát, felmérve azt a lehetőséget, hogy vajon képesek vagyunk-e minden olyan tevékenységet, amit ma csinálunk, önmagunk közvetlenül,

profi módon végezni. A profi mód a jövőben nem az, amit ma általános gyakorlatként csinálunk, hogy elmegyünk a nagykereskedelembé, vagy várjuk a Fűszertet, és eladja a boltos a bejövő vásárlónak az éppen ott található terméket. A piacgazdaságban ez nem profi kereskedelem. Nekünk mást kell csinálni.

A belső versenyképességi jegyekhez hozzá tartozik még néhány elem, amire csak utalnék. Az egyik az ár. Ez eddig külső feltételnek is tekinthető volt, mert fix árákkal, maximált árákkal és kényszerhelyzetekben dolgoztunk. A jövőben szabad ár lesz. Nem panaszolhatjuk fel senkinek, hogy az árakban és ennek alapján az árrésekben nekünk valami fajta nagyobb lehetőséget biztosítsanak. Minden lehetőség a kezünkben lesz. Ebben verseny lesz. Az árpolitikában is, az áralkalmazásban is, a vevőnek nyújtott kedvezményekben is, az árrés-realizálásban is. Ezért mondtam, hogy nekünk ki kell terjesztenünk a piacot, mert ha nem tudunk nagybani árrést, importárrést, vagy exportjövédelmet kialakítani magunknak, akkor a fogyasztói árpolitizálásunk olyan szűk területre korlátozódik, amivel csak veszteni tudunk.

Hozzáértés, szaktudás és teljesítmény – örülök, hogy ezt többen felvetették. Egyetértek Sálíng úr kicsit humoros megjegyzéseivel, hogy először bér, másodsor bér és harmadsor bér. Ám ebben az országban mindenütt kötelesség – gondolom, a szövetkezeteknek is – a nagyobb teljesítmény, a nagyobb hozzáértés és ezzel arányosan a nagyobb bér. Azzal is egyetértek, hogy a szövetkezeteknek ma adóssági van a dolgozóikkal szemben, tehát a mostani 20 % körüli bérfeljesztési lehetőséget – azt hiszem – ildomos lenne kihasználni.

Az image-ról a következőt szeretném mondani. Az új jelvénnnyel, emblémával megkíséreltünk valamit, lehet hogy nem a legjobb. Egy biztos, új image-t kell teremteni nemcsak jelképben, hanem abban a korrektségben, tisztességben, kereskedelmi kultúrában, amit majd elfogadunk, amit a szövetkezeti image hordoz. A fejlett piacgazdaságban pozitív image nélkül bizony nehéz a versenyképesség a kereskedelemben.

Javasolom, hogy mielőbb döntsük el az új reklámhordozó image-unkat és mielőbb vegyük le a vörös csillagos jelképeinket az üzleteinkről mert előfordulhat, hogy parittyák célpontjai lesznek. Ezt ne várjuk meg. Ebben legyünk egy kicsit előrelátóbbak, kereskedelmileg rugalmasabbak.

A szellemi felkészülés – Tisztelt Küldöttek – mindannyiunkra vonatkozik. Mindannyiunknak szól. Ebbe magamat is beleértem. Egyikünk szakmai felkészültsége sem felel meg a jövő követelményeinek. Biztosan nem felel meg, hiszen nem éltünk abban a piacgazdaságban, ami ránk fog zuhanni. Ezt tanulni kell, nemcsak a nyelvet. A nyelvet is tanulni kell, a fiataloknak is, először, másodsor és harmadsor, mondjuk és ajánljuk hangos szóval: tanuljanak nyelveket, mert nemzetközi kapcsolatokat kell építenünk. Az iskolarendszer ügyében – azt hiszem – érdemes lesz az országos tanácsnak mielőbb szót váltani.

Örülök Vásárhelyi Úr javaslatának, mert higgyék el, semmiféle hatalom-mánia, új Isten születése nincs napirenden a vagyionkezelő ügyében. Az van napi-

renden, hogy a mozgalom ne adja ki kezéből azokat a lehetőségeket, amelyekkel éppen a jövő építését tudja megalapozni akár az oktatási ügyekben, akár a technikai korszerűsítés, akár a nagykereskedelem megszervezése, akár közösen elhatározott más ügyekben. Esetleg még a nyugdíjpénztár alapítására vagy a biztosítás más területeire is gondolok.

Tisztelt Küldöttek!

Nekem sok mindent elmondott Ihsász József felszólalása. Nem írható le a szakcsoport és a kistermelői tagság. Egy kicsit fájjalom, hogy ezt Ihsász Józsefnek kellett szóvá tenni. Jó, hogy itt volt küldöttként és szóvá tette. Úgy gondolom, ha tulajdonost keresünk, ha érdekelt tagot keresünk, akkor hagyományaink, tapasztalatunk és tudásunk tovább építhető azokban a keretekben, amelyekben jól tudjuk szolgálni a kistermelést. Ehhez majd még feldolgozóipar is csatlakoztatható, csomagolástechnika csatlakoztatható, sok minden, ami ennek a bizonyos élelmiszer-vertikumnak a kiépítését alátámaszthatja. A kistermelőkkel kapcsolatban mindig ott veszünk csatát, ahol nem tagként kezeljük őket, hanem szimpla eladó-vevő kapcsolatot szervezünk, annak összes konfrontációjával és kölcsönös problémáival együtt.

Nagyon örültem Kovácsik Erzsébet és Gyenis Úr hozzászólásának. Sokat adtak a Kongresszusnak, sok gondolatot ébresztettek. Nem tudom, az olyan jelentőségű kérdések, mint a szövetkezet klasszikus megfogalmazása, a fogyasztási szövetkezet klasszikus megfogalmazása, korszerű feltételekhez való igazítása, vagy a tulajdon minden oldalú rendezése most megoldhatók-e, de ezt a munkát belátható időn belül a tudomány közreműködésével is el kell végezni. Egyébként egyetértek azzal a gondolkodással, hogy a tulajdon a szövetkezetekben természetes személyeké, kis magántulajdonosoké – azt hiszem, ez a kicsi a jellemző –, kis magántulajdonosok, háztartások személyi és vagyoni társulása a fogyasztási szövetkezet. Ezek a háztartások és kismagántulajdonosok megvannak, ott vannak nálunk, tegyük őket igazi tulajdonossá.

Azt hiszem, ez a Kongresszus abban mindannyiunkat megerősített, hogy erre a tulajdonreformra óhatatlanul szükség van, méghozzá nem is lassú, hanem lehetőleg megfontolt de gyors ütemben. Gyenis Úr azt mondta, a legitim vagyont keressük, és azt védjük meg az áfész-ekben. Úgy gondolom, nekünk ezt a mai áfész vagyont legitimnak kell tekinteni. Biztosan vannak, akik nálam jobban tudják, de hadd legyek annyira büszke, hogy azt mondhassam, kevesen vannak, akik jobban ismerik nálam az áfész vagyonnak a sorsát, hányattatásait, ideológiáját, gyakorlatát, a földműves szövetkezetektől kezdve. Egyértelműen azt mondom: kibogozhatatlan. Ebben nemcsak a szövetkezetek, vagy a szövetség játszott szerepet, ebben sok mindenki szerepet játszott. Az államosítás volt a legkevesebb; a terület elhatárolás már óriási vagyonmozgásokat eredményezett.

Hasonló téma az eszközleltési járulék. Kibogozható? Vállalja valaki, hogy ennek konzekvenciáival együtt utána megy? Én azt mondom, a mozgalom szintjén,

hogy a szövetkezeti vagyon legitim. Vajon a mozgalomban történt mozgásokat figyelve, hogyan lehet minősíteni az egyes szövetkezetek vagyonát? Ki tudjuk bogozni? Szerintem nem. Örülnék, ha azt ki tudnánk bogozni, hogy esetleg állami telkeken épített szövetkezeti egységek telektulajdona szövetkezeti néven szereel-e vagy sem, mert ilyen problémákkal is szembe kell nézni a jövőben, és ezeket a tulajdonokat legitimálni kell és szükséges. Úgy gondolom, ebben mindannyiunknak lesz majd tennivalója. Valószínűleg még tulajdonvitáink is lesznek ebben a kérdésben.

Gyenis úr keresi a fogyasztási szövetkezetekben a pluszt. Nagyon nehéz a pluszt forintban megmérni. Én azt mondom, ha elfogadható, hogy a fogyasztási szövetkezet alapvetően kis magántulajdonosok, háztartások személyi és vagyoni társulása, akkor ehhez azt is hozzá kell tenni, hogy mindegyik tételnek jelentősége van. Annak is, hogy személyi társulás, annak is, hogy vagyoni társulás. Mert személyi társulásként a tagnak neve van, arca van, személyes közreműködése van, és személyes érdeke fűződik a szövetkezet életéhez. Kötődése van. Érzelmileg is tartozik egy közösséghez. Plusz a tagi érdekek védelme, amire a szövetkezet vállalkozhat. Plusz, hogy a kis emberek összefogása folytán az egyébként egyenként el nem érhető célok megvalósíthatók. Plusz, hogy a kis emberek számára megnyugtató, hogy nem vagyoni különbségek döntenek el az akaratnyilvánítást, hanem az egy tag, egy szavazat elve. Szerintem ez az értékelhető plusz.

Ennyit a tulajdonról, de úgy gondolom, hogy a szerkesztő bizottság ehhez tehet hozzá valamit. Ha nem tud hozzátenni, akkor azt hiszem, azt kell magunkra vállalni, hogy a fogyasztási szövetkezet meghatározását az új, korszerű követelményeknek megfelelően napirendre tűzzük.

Tisztelt Küldöttek!

A történelmi igazsághoz az hozzá tartozik, hogy a vagyonkezelő gondolatát először az áfész elnöki fórum kollektívája vetette fel és határozta el, mint olyan gondolatot, amelyet progresszívnek, megvalósítandónak tart. Tehát a 9 tagú alapozó bizottság valamikor és először egy 65-70-es szövetkezeti vezetői kör volt. Már ez is egyfajta demokrácia. Aztán több fajta fórumon ebben állást foglaltunk. Akkor még nem volt kidolgozott rendszer. A kidolgozott rendszert – higgyék el – nagyon kemény munkával állította össze ez az előkészítő bizottság. Nincs másik zárt rendszer, amely ki lenne dolgozva. Ez az igazság. A vagyonkezelő központ ügyében tényleg van kisebbségi vita. Ha igaz a 67% körüli többség, akkor tényleg kisebbségi vita van, mert a többség a zárt rendszert, annak logikáját, annak közös és egyéni érdekeltségi rendszerét elfogadja. Ha ezt a zárt rendszert megbontjuk, ha kiemeljük a jó ZÖLDÉRT vállalatokat, meg a megyei vállalatokat ebből a zárt rendszerből – a közös vállalatoknál megint más a helyzet –, a készpénzből és a követelésből kikérjük a magunk részét, akkor tessék elgondolni, hogy mi marad a vagyonkezelőnek: olyan csomag, aminek a szanálásával kell foglalkozni. Úgy gondolom, hogy ez nem közös érdek és a többségnek nem érdeke.

Még csak egy megjegyzés. A vállalatok élő organizmusok, nem késlekedhetünk. Tevékenységüket, működési formájukat, hatékony munkájukat meg kell alapoznunk. Az átalakítás folyamatában sok mindent le lehet játszani. Kérem ezért, hogy a Kongresszus fogadja el az állásfoglalást azzal a kiegészítéssel, hogy az Országos Tanács, illetve az Elnökség a kisebbségi viták lezárásával törekszik egyezsége. Én ennél több megjegyzést nem fűzök az ügysző. Őszintén megmondom, hogy sok egyéb miatt is én majdnem kezelhetetlennek tartanám, ha a Kongresszus olyan döntést hozna, hogy tegyünk úgy, mintha nem történt volna semmi és kezdjük újra. Ez is elhangzott a javaslatok között. Én ezt az újrakezdést sem a vagyon szövetkezeti vagyonként tartása szempontjából, sem a vállalatok sorsának égetően sürgős rendezése oldaláról nem tartom helyesnek. Tiltakozom az ellen, hogy továbbra is hivatalnoki szervezetben kezeljük ezt a vagyont; ha nincs vagyonkezelő, nincs aki ezzel foglalkozzék, akkor ennek a Szövetség hivatali apparátusában kell megjelennie. Ez tűrhetetlen, bírhatatlan a mostani tempó, a gazdasági átalakulás kényszere alatt.

Gondolom, hogy a Szövetség ügyeiben az alapszabályvita még folytatódik, ezért ehhez nem fűzök megjegyzést. Egy gondolatom azomban támadt a vitában. Ha nem úgy tekintünk a megalakuló Országos Tanácsra, mint a tagszövetkezetek közösségére, amelyek azonos a Szövetséggel, akkor sok konfliktusunk lesz. Én a budapesti betérjesztésből egyetlen gondolatot jegyeztem meg. Ott az van beírva, hogy az Országos Tanács irányítja az Országos Szövetséget. Nem az Országos Tanács az Országos Szövetség, hanem akkor van egy Szövetség, amelyet irányítani kell az Országos Tanácsnak? Őszintén megmondom, ezek azok a kérdések, amelyek bennem azt vetik fel, hogy próbáljunk egy másik székbe átülni, mert akkor örök vitánk lesz abban, hogy az apparátus a Szövetség. Nem az.

Pintér úrnak a tegnapi felszólalása alapján igazat adok abban, hogy pártoktól, kormánytól és nem politikától független a szövetkezet. Mi mindig a kis ember pártján vagyunk és leszünk. Gondolom, ez már politikai állásfoglalás. A fogyasztók, a kistermelők pártján leszünk. Gondolom, ez már politikai, gazdaságpolitikai állásfoglalás. Egyáltalán a szövetkezeti közösség-építés is társadalmilag nagyon érzékeny, demokráciát, önkormányzatot igénylő, politikai jelentőségű dolog.

Tisztelt Kongresszus!

Az önkormányzati választások is következnek. Azt hiszem, ebben jó lenne még valamilyen állásfoglalást kialakítani. Parlamenti képviselőnk nem lesz. Az önkormányzati választások azonban húsunkba vágóan a mi asztalunk is, mert az, hogy az önkormányzati testületekben az egyes településeken a szövetkezeti képviselők hogy és milyen számban fognak résztvenni, már rendkívül jelentősen meghatározza a jövőbeli, de főként a helyi politikába való beilleszkedésünket. Azt gondolom, hogy ebben a szövetkezeteknek és a Szövetségnek is komoly tennivalói vannak. Azt kérem Önöktől, hogy amikor a szövetkezeti képviselőknek az önkor-

mányzati testületekbe való bejuttatásáról gondolkoznak, akkor ne csak a hivatali, alkalmazotti része legyen szövetkezeti, hanem a szövetkezeti igazgatóságokban, a felügyelő bizottságokban, az intéző bizottságokban közreműködő, a szövetkezete-
tetet szerető, értük élni is tudó emberek is kerüljenek a tanácsi testületekbe és legyenek szószólói a szövetkezeti ügynek.

Tisztelt Küldöttek!

Ennyiben kívántam a vitából általam tényleg önkényesen kiválasztott kérdésekre választ adni. A többi sorsáról már nyilatkoztam. Még egyszer nagyon szépen megköszönöm a Kongresszus küldötteinek a türelmet, a nem is elég kényelmes körülmények között tanúsított fegyelmet, az aktivitást, és azt is, hogy a vita alatt meg a határozatok meghozatalában mégis konszenzusra tudunk jutni a legfontosabb kérdésekben, a megalakuló új szövetséget magunkénak tekintjük és mindannyiunkban kialakul egy olyan akarat meg önbizalom, amellyel ez az áfész mozgalom, a magyar gazdaság és a szövetkezeti tagság javára ügyes és elismert szereplő lesz.

BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK

KELEMEN JÁNOS,

a Szerkesztő Bizottság elnöke

Tisztelt Kongresszus!

A Szerkesztő Bizottság tagjaival egyeztettük véleményeinket az itt elhangzottak alapján. A következő véleményt szeretném elmondani, illetve a következő javaslatokat szeretném előterjeszteni.

Mindenek előtt hadd mondjam el, hogy a tervezet előkészítésekor — amelyet Önök írásban megkaptak — arra törekedtünk, hogy ne vállalkozunk, nem is vállalkozhattunk arra, hogy részletes, mindenre kiterjedő állásfoglalás tervezetet készítsünk és azt juttassuk el a küldötteknek; annál is inkább, mert ezt az állásfoglalást, amelyet itt kialakítunk egy konszenzus alapján, nem a Szerkesztő Bizottságnak, hanem a Kongresszusnak kell kialakítani. Úgy is mondhatnám, hogy ehhez a tervezethez hozzá lehet tenni, ezt lehet bírálni, ezt ki lehet egészíteni. Úgy gondoltuk, hogy ez a rövid 5 oldalas anyag alkalmas arra, hogy a Kongresszus itt kialakíthassa a saját maga állásfoglalás-tervezetét.

Megszívlelendő az a javaslat, miszerint a szövetkezés lényegét egyértelműbben, markánsabban, sokkal konkrétabban kell megfogalmazni önmagunk és mindenki számára, akinek ez az állásfoglalás-tervezet majd szól. Ezért javasolja a Bizottság, hogy az első oldal első fejezetében a második francia bekezdésben ezt tegyük meg. Ennek lényege, hogy domborodjék ki egyértelműen, hogy a szövetkezés nem más, mint természetes személyeknek, magánembereknek, háztartásoknak, egyéni vállalkozásoknak sajátos vállalkozási formája. Amennyiben Önök ezt jóváhagyják, a véglegesítéskor a Szerkesztő Bizottság ezt mindenképpen végre fogja hajtani.

Egy másik javaslat volt — véleményem szerint szintén megszívlelendő —, hogy az érdekképviselő súlyponti kérdés lesz a jövőt illetően. Amennyiben nem tudunk igen hatékony érdekképviselőt működtetni, akkor igen sok bajunk lehet a jövőben. Ezért ígérjük a Tisztelt Kongresszusnak, hogy a VI. fejezetben — ahol az érdekképviselővel foglalkozunk — ezt sokkal markánsabbá fogjuk tenni a végleges anyagban úgy fogjuk megjelentetni.

Többben foglalkoztak az iskolaszövetkezetekkel, bírálatként elhangzott, hogy nem kellően foglalkozik vele az állásfoglalás-tervezet. A bizottság nem lebecsülve az iskolaszövetkezetek lényegét, létjogosultságát, jövőjét — az anyag terjedelménél és súlyponti kérdéseinél fogva úgy ítéli meg, hogy az mindenképpen arányos, ezért változtatást nem javasolt.

A kistermeléssel kapcsolatban hangzott el vélemény, kritika: nem sok szó esett róla. Véleményünk szerint igen részletesen és egyértelműen az állásfoglalás-tervezet, ezért úgy gondoljuk, hogy az itt elhangzottakkal együtt vagy mellett nem szükséges további kiegészítést tenni.

Az érdekképviselő fenntartásával kapcsolatosan különféle javaslatok hangzottak el: egyenlő fix összegű fenntartás legyen. Ha a Tisztelt Kongresszusnak konkrétan ismerete lenne az elképzelésekről, azt egészen bizonyosan elfogadná. A leírtak lényege: kategóriánként, nagyságonként fix összeg lesz minden esztendőben megállapítva, és ha az Országos Tanács elfogadja, a hármas mutató azt szolgálja, hogy igazságossá lehessen tenni adott körülmények között. Ez alapján az állásfoglalás-tervezet módosítását nem javasoljuk.

A föderáció kérdése mielőtt az anyagban megfogalmazásra került, azt mind az Előkészítő Bizottságon belül, mind szélesebb körben igen tartalmas vita előzte meg. A hozzászólásokban történt egy-két megerősítés, sokan azonban megkérdőjelezték ennek a létjogosultságát, jövőjét. A bizottság olyan állásfoglalást alakított ki – javasolom elfogadni a Tisztelt Kongresszusnak –, hogy ezt a témát külön szavazzuk meg, vagyis azt, hogy legyen föderáció, vagy ne legyen. És ily módon egyértelműen, demokratikusan tudunk dönteni.

A vagyonekezeléssel kapcsolatban az elhangzott véleményeket is figyelembe véve a Szerkesztő Bizottság azt javasolja a Tisztelt Kongresszusnak, hogy az idevonatkozó rész maradjon benne az állásfoglalásban azzal a kiegészítéssel, hogy a megalakulandó új testületet – elsősorban az Országos Tanács – a lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb 90 napon belül a kisebbségi vélemények egyeztetését kísérelje meg. Ily módon újabb esélyt adtunk annak, hogy ezt a dolgot békésen elrendezzük, nem javasoljuk, hogy ezt a kérdést teljes mértékben előről kezdjük.

A szóbeli összefoglalóban elhangzott egy javaslat az állam és a szövetkezet kapcsolata részéről, amelyet elfogadhatónak tartunk, fogalmazzuk meg: nem kérünk különleges elbánást, megkülönböztetést, csak egyenlő versenyességét, kivéve a kistélepülések területén. Ott is fogalmazzuk meg, hogy nem a szövetkezet érdekében kérjük a megkülönböztetést, hanem a magánemberek, az állampolgárok érdekében.

Ennyit szerettem volna hozzáfűzni, elmondani a véleményünket, úgy gondoljuk, hogy az állásfoglalás tervezetét a kiegészítésekkel együtt nyugodt szívvel ajánlhatjuk elfogadásra, annak ellenére, hogy nem terjedelmes, nem hosszú az anyag, abban igen sok mondanivaló, feladat van.

DR. RESTÁS LÁSZLÓ,
az alapszabály előkészítő bizottság elnöke

A kongresszusi anyagok között Önök megkapták az országos szövetség írásos alapszabály-tervezetét, amely tartalmazza tehát mindazon észrevételt, amelyet a megyei előkészítő bizottsági tagok útján hozzánk eljuttattak. A tervezet több fejezeténél és szakaszainál teljes részletekbe menő vitákra került sor. Meggyőződésünk, hogy az alapszabály-tervezet a tegnapi javaslatokkal – amit megköszönök – kiegészítve és ma a kongresszus által határozattá emelve alkalmas lesz arra, hogy az új országos szövetség törvényes működéséhez megfelelő kereteket biztosítson. Kereteket említettem, hiszen ma oly gyors változásoknak vagyunk szemtanúi, amelyeket nem tapasztalhattunk az elmúlt négy évtizedben. Ezen változások közepette módosul az alkotmány, új szervezeteti törvényre van szükség, így az alapszabálynak is olyanak kell lennie, hogy keret jellegénél fogva módot és lehetőséget biztosítson kisebb változások befogadására.

Az előkészítő bizottság beszámolója, a tegnapi és a mai vita arról győzhetett meg mindannyiunkat, hogy a hazánkban ma végbemenő rendszerváltozás a fogyasztási szervezetektől is megkívánja a megújulást. Rendelkezünk azzal a képességgel, hogy a mozgalom számára hasznos dolgokat, javaslatokat befogadjuk, az értékes ötleteket a gyakorlatban megvalósítsuk, úgy, hogy ez hasznára váljék szervezetkezteinknek az egész mozgalmunknak. Sorsfordító időszakot élünk át, rajtunk múlik, hogy a mostani időszakot hogyan tudjuk a szervezetek hasznára fordítani.

Úgy érzem, hogy a korábbiak és a vita alapján kijelenthetjük, hogy megerősödött az igény arra, hogy alkotmányban rögzített garancia kell a szervezetek szabadságára, valamint szükséges új szervezeteti törvény és az, hogy ezek deklarálják a szervezetek önállóságát, a be nem avatkozás elvét. Elengedhetetlenül szükséges továbbá, hogy megfelelő szervezeteti érdekképviselő alakuljon ki tagi, dolgozói, tisztségviselői szinten egyaránt.

A közelmúltban országunkban kialakult a több-párt rendszer. A pártok többsége hangoztatja európaiságát, demokráciát, szabadságot, az alulról való építkezés szükségességét. Bízunk abban, hogy európai szintű szervezetpolitikát is ki fognak dolgozni, és meg lesz a szervezeteti mozgalomnak abban a megfelelő helye. Hiszen a fejlett európai államokban is élnek és gazdálkodnak a fogyasztási jellegű szervezetek, ami azt bizonyítja, hogy a rendszerváltozás mellett és után is van, kell hogy jövője legyen a fogyasztási szervezeteknek.

Új feltételek között új módszerekkel kell dolgoznunk, eredményesen a tagság érdekében. Éreznünk kell magunk mögött a szervezeteti tagságot. Azt a tagságot, amely a kongresszus előkészítését megelőzően küldöttgyűlések alkalmával is hitet tett a szervezeteti mozgalom mellett. Tudnunk kell, hogy az új körülmények között csak az ő segítségükkel tudunk megfelelően, eredményesen gazdál-

kodni. Mi a vidék mozgalma vagyunk. Azé a vidéké, amelynek jószerével csak a fogyasztási szövetkezeti mozgalom maradt.

Bizottságunk úgy ítélte meg, hogy a szóbeli kiegészítésben szólni kell az előkészítés módszereiről, az alapszabály jogi alapjairól, a tagsági viszonyról, az elnökségről, a felügyelő bizottságról, a fenntartási költségről és természetesen a föderációról.

Az előkészítéssel kapcsolatban azt kívánom elmondani, hogy amint itt a tegnapi vita során is elhangzott több észrevétel, ami már az előkészítés kapcsán a mi bizottságunk napirendjein is szerepelt, és a szélesebb körű előkészítő bizottsággal is több alkalommal megtárgyaltuk.

Az országos szövetség nevével kapcsolatban sok variáció felmerült, de az alapszabályzatban foglaltakat találtuk a legkifejezőbbnek. Természetes dolog azonban, hogy ha itt most a kongresszus egy másikat, egy jobbat, egy kifejezőbbet ajánl, akkor itt többségi döntés alapján azt el lehet fogadni.

A tegnapi nap folyamán kongresszusunk döntött az áfész emblémájáról. Javasolja a bizottságunk, hogy az országos szövetség emblémáját ehhez igazítsuk. Legyen az emblémánk az egybekapcsolt piros, zöld köralakú, kétszínű áttört ÁFÉOSZ felirat.

A célok és feladatok kérdésénél több fontos dologról vitatkoztunk: milyen legyen a kapcsolat a szövetkezeti vállalatokkal, fogalmazódjék meg az alapszabályban a szövetkezeti tagság, a vezetés dolgozóinak érdekvédelme, és ellentétben azzal a hozzászólással, amely a sport- és kulturális témáról nemlegesen nyilatkozott, hozzánk, a bizottsághoz olyan észrevétel érkezett, hogy igenis kerüljön bele a célok és feladatok közé a sport-, kulturális feladatok meghatározása, és részletesen fogalmazódjon meg azoknak a szolgáltatásoknak a köre, amelyekben a szövetkezetek az elkövetkezendő időszakban elvárásokat fogalmaznak meg az országos szövetséggel.

A működésnél, a kilépés, kizárás feltételeinek meghatározásánál felvetődött olyan gondolat, hogy ezzel ne foglalkozunk. De egységes álláspont alapján bele került a tervezetünkbe, hiszen előfordulhat, hogy valamelyik tagszövetkezet a mozgalom érdekeivel ellentétes gazdasági, vagy szövetkezetpolitikai munkát folytat. Meg kell, hogy adjuk az országos tanácsnak ezt a jogot, hogy a kizárás lehetőségével éljen, bár tudjuk, hogy erre nem kerül majd sor gyakran.

Az elnökséggel és a felügyelő bizottsággal, valamint az ügyintéző szervezettel kapcsolatban az országos szövetséget a kongresszus által választott elnök és két alelnök irányítja. Az elnökség pedig rendszeresen számoljon be az országos tanácsnak, továbbá határozottan került megfogalmazásra, hogy a fenntartási költségeket fix összegben állapítsák meg. A nemzetközi kapcsolatok ne csak a föderációs, hanem az ágazati alapszabály-tervezetbe is kerüljenek bele.

Az alapszabály jogi alapja a szövetkezeti törvény. Más ágazatok nem ezen a törvény, hanem az egyesülési törvény alapján alkották meg alapszabályukat. Mi úgy

érezzük és meggyőződésünk, hogy a szövetségi törvény a szövetségi érdek-képviselőnek az általánostól eltérően nagyobb jogosítványokat biztosít az állami szervekkel, szervezetekkel kapcsolatban.

Fontosnak tartjuk, hogy az országos szövetség segítse a gazdálkodási tevékenység színvonalának emelkedését, belföldön és külföldön a szövetségi mozgalom image-nak megteremtésében vállalt szerepét fejlessze tovább. Tegyen lépéseket a káros monopol-helyzet megszüntetésére, valamint a tisztességes kereskedelem társadalmi megbecsülése érdekében. Az állammal szemben képviselje a mozgalom közgazdasági és jogi szabályozási kérdésekben megfogalmazott nézeteit. Vállaljon kezdeményező szerepet a jogalkotásban és befolyásolja a mozgalom érdekében megfelelően a jogalkalmazást, mint ahogy arról a tegnapi vitában is szó esett. Vállalja fel a jelenleginél hatékonyabban a túlszabályozás, a bürokrácia elleni harcot. Tegyen lépéseket a hatékonyabb reklám és propaganda kifejlesztése érdekében, tekintse kiemelt feladatának a szövetségekről szóló információk terjesztését, vagy az ismeretterjesztő programok tervezését, a szövetségi ismeretek oktatását. Az Országos Szövetség vállalja fel a szövetségi tagok és vezetők, valamint a dolgozók megfelelő érdekvédelmét, a szövetségi vezetőknek ne a Gazdasági Kamarához kelljen fordulniuk érdekvédelemért. Az Országos Szövetség a szövetségeket hatékonyan segítse, szolgáltatást, szaktanácsadást igény szerint biztosítson. Az Alapszabály tervezetbe azok a szolgáltatások kerültek megfogalmazásra, amelyekkel az utóbbi időszakban a leggyakrabban keresték fel az Országos Szövetséget.

A tagsági viszonyról. Tervezetünk szerint az lehet tagja az Országos Szövetségnek, aki a belépésről határoz. Ilyen határozatot nemcsak az áfész-ek, hanem olyan fogyasztási jellegű szervezetek is hozhatnak, amelyek az áfész-ekkel való érdekössziséget fenntartanak. A tegnapi nap folyamán elhangzott egy hozzászólás, amely azt az igényt vetette fel, hogy ne csak a szervezetek, hanem más gazdálkodó szervezetek is tagjai legyenek a Szövetségnek. Mi ezt nem támogatjuk, mert ebben az esetben az Országos Szövetséget már nem a szövetségi törvény, hanem az egyesülési törvény alapján kellene megszervezni.

Számítunk a kistermelői szövetség alakulására is és megalakulásuk esetén szívesen látjuk a föderatív szövetségben, amennyiben a mai nap folyamán erről a szavazás pozitív.

Avita és az előkészítés kapcsán elhangzott az is, ne osszuk meg a vagyont a másik két ágazattal, az Országos Tanács azonban ezt a véleményt elvetette. Az ÁFEOSZ a SZÖVOSZ egyik jogutódja lesz, annak intézményi vagyonából 80 %-ot jogutódként kap meg, ezzel kezd meg működését. Ez a vagyon az alapító szervezetek közös vagyona lesz.

Az Országos Szövetségnél biztosítani kell az utólagos be- és kilépési jogot a szövetségből. Az Országos Tanács ki is zárhatja azt a tagot, amelyik az Alapszabályban vállalt kötelezettségének felhívás ellenére nem tesz eleget.

A szervezeti felépítésről. Az Országos Szövetség legfőbb szerve a kongresszus, amelynek összehívását az Országos Tanács határozhatja el. A megszűnés kérdésében csak a Kongresszus dönthet. Széleskörű tanácskozó testület az Országos Tanács, amelyet évente egyszer össze kell hívni, tagja valamennyi tagszövetkezet egy-egy küldöttje.

A kisszövetkezetek érdekképviselését megyénként szeretnénk megszervezni. Így is építettük be a tervezetbe. Nem látjuk indokát annak, hogy a kisszövetkezetek a többi szövetkezetekkel azonos módon, egy-egy taggal képviseltesék magukat az Országos Tanácsban. Ez ugyanis jelenleg is arányeltolódást okozna, ugyanis az országban már most több mint 30 kisszövetkezet működik, várható, hogy ezeknek a száma tovább növekszik, növekedés esetén az Országos Tanács létszámát a működőképtelenségig növelhetné. Kizárólagos hatáskörébe csak a legfontosabb kérdéseket javasoljuk felvenni, az operatív vitát igénylő kérdéseket az Elnökség döntési körébe helyezzük el. Természetesen volt más nézet is, de a döntő többség véleménye alapján az operativitás került előtérbe és így nem fordulhat elő az, ami az utóbbi időszakban már nem is egy esetben, hogy szinte döntésképtelenné alakulnak a testületi ülések.

Az Elnökség az írásos javaslattól eltérően 21 tagú, a megyékben választott 1-1 tagból, valamint a Kongresszus által választott elnökből, két alelnökből áll. Munkájáról évenként köteles az Országos Tanácsnak beszámolni.

Külön indokolt szólni az Országos Szövetség elnökéről és két helyetteséről, akiket ma a Kongresszus megválaszt. Megváltozott a szövetkezeti törvénynek az a kötelező rendelkezése, amelyik szerint a Szövetség elnöke és az elnökhelyettesek társadalmi megbízatást lát el. Már a kongresszust megelőzően a mindennapi munka során, valamint az Országos Tanács ülésén is elhangzottak vélemények arról, hogy a jelenlegi megoldás nem a legtökéletesebb. Az előkészítés során ezek a vélemények felerősödtek. Így többségi álláspont alakult ki, hogy az Országos Szövetséget függetlenített elnök vezetésével indokolt megszervezni, az alelnökök pedig töltsék be társadalmi feladatként tisztségüket. Ezzel a megoldással véget lehet vetni a korábbi vitáknak.

A Felügyelő Bizottság szintén 21 tagú, a megyékben választott egy-egy tagból, valamint a Kongresszus által választott elnökből áll. Az Országos Tanács ülésein szavazati joggal vesz részt. A bizottság munkájáról köteles évente beszámolni. Mind a Szövetség elnökét és helyetteseit, valamint a Felügyelő Bizottság elnökét a két kongresszus közötti időben az Országos Tanács felelősségre vonhatja, felmentheti, ebben az esetben a ciklus hátralévő részére az Országos Tanács választ helyettük újabb tisztségviselőt.

A fenntartásról. A korábbiaktól eltérő módon fix összegben, a szövetkezet taglétszámától és más mutatóktól függetlenül kerül meghatározásra. A fenntartás mértékéről az Országos Tanács évenként határoz.

A föderációról. Az előkészítés fázisában több vélemény hangzott el a föderáció ellen és mellett. A többség mellette foglalt állást a megyékben, megfogalmazva – rossz szóval – az úgynevezett laza föderáció elvét és azt, hogy az e föderáció ne

irányuljon egyik ágazat ellen sem. Ennek alapján a másik két ágazat döntésétől függően beépítettük az Alapszabály-tervezetbe ezeket a szabályokat. Mint tudjuk, a takarékszövetkezetek megszavazták a föderációt. A kongresszusi anyagokkal együtt megkaptuk a föderációs szövetség Alapszabály-tervezetét is. Az ebben meghatározott feladatok, a szervezeti felépítés egybevág azokkal az elgondolásokkal, amelyek az előkészítő bizottsági üléseken felmerültek. A tervezetet elfogadásra ajánljuk.

A tegnapi vita és az írásos módosító javaslatok alapján bizottságunk és a javaslattevők között egyeztetésekre került sor. Jelentem a Tisztelt Kongresszusnak, hogy csaknem valamennyi kérdésben megegyeztünk, így az írásbeli tervezetekhez képest módosító javaslatokat terjesztünk elő:

- Javasoljuk, hogy az Országos Szövetség induló intézményi vagyona azoknak az alapító szövetkezeteknek lehet a közös tulajdona, amelyek 1988. december 31-én a SZÖVOSZ érdekképviseleti körébe tartoztak.
- Kihagyjuk az Alapszabályból az Országos Tanács tagjainak kiegészítésére vonatkozó részt, a soronkívüli tanács összehívására pedig a tervezetben szereplő 20 %-kal szemben a tagok 10 %-át javasoljuk felruházni. Az Országos Tanács mozgalmi és közéleti személyiségekkel való kiegészítését javasoljuk elhagyni.
- Az Elnökség és a Felügyelő Bizottság létszámát – mint ahogyan arról az előzőekben szóltam – 21-21 főben javasoljuk megállapítani. E két testület választása a megyékben történik, elnökeiket pedig a Kongresszus választja meg. Mindkét testületnél törölni javasoljuk, hogy a megyékben gazdálkodó szervezetek milyen körből, kik közül választják delegáltjaikat; mindkét testület tagjai szavazati joggal vesznek részt az Országos Tanács ülésein.
- A 4. oldal utolsó mondatát, amely úgy szól, hogy „az Országos Tanács ... valamennyi kérdésben dönthet” – erről ma elhangzott egy hozzászólás – miután félreértésekre adhat okot, javasoljuk elhagyni.
- A külső szervek előtti képviselet rendjének meghatározására az Elnökséget, a költségvetés meghatározására pedig az Országos Tanácsot javasoljuk feljogosítani. A föderatív szervezet létrehozása esetén javasoljuk, hogy az Országos Szövetség közvetlenül vegyen részt az OFT munkájában. A megszűnés esetére történő vagyonmegosztás rendjét úgy javasoljuk meghatározni, hogy az alapítói vagyont az 1988. december 31-én a SZÖVOSZ érdekképviseletébe tartozó áfész-ek részére, a növekményt pedig a kilépéskori tagszövetkezetek kapják, vagy közös célokra fordítsák.

Lényegében véve egyetlen kérdés kivételével közös álláspontot alakítottunk ki. Vita maradt közöttünk az Országos Szövetség céljának és feladatainak meghatározását illetően. Az előkészítő bizottság azt az álláspontot képviseli, hogy hatékony érdekképvisellettől, ütőképes szervezettől a tervezetben meghatározottakat kell elvárni. Reméljük, hogy ezt teljesíteni is fogják. Egyetértünk azonban azzal, hogy ezt a kérdést az Országos Szövetség vizsgálja meg és záros határidőn belül igazítsa az Alapszabályt a tényleges helyzethez és a szövetkezeti igényekhez.

A bizottsági javaslatához elhangzott észrevételek

SCHAFFER ÁRPÁD (Pest megye)

Valóban valamennyi pontban, amelyik a szóbeli kiegészítésben elhangzott, egyetértett Pest megye is. Egy pontosítást kérek az előterjesztőtől. Valószínűleg szóbotlás volt, mert a második részben az intézményi vagyonnak a felosztásánál már nem az alapító szövetkezetek szerepeltek, hanem a december 31-én a szövetkezeti érdekképviselési rendszerhez tartozók. Ez lényeges kérdés és kérem korrigálni az alapító szövetkezet kitételét.

Tájékoztattak a szünetben arról, hogy a Kongresszusnak nincs ügyrendje, tehát határozatainkat úgy hozzuk, ahogy hozzuk. Felhívom a Kongresszus figyelmét arra, hogy a mandátumvizsgáló bizottság jelentése szerint 631-en vagyunk szavazóképesek és ehhez viszonyítva kérném a levezető elnököt, hogy most a szavazás végeredményét minősítse, illetőleg ismertesse.

FRÁTER GYÖRGY (Csongrád megye)

Az Alapszabály az Országos Szövetség feladatai között a 3. pontban megfogalmaz olyan rendkívül fontos kérdéseket, amelyeket a magam részéről talán a legfontosabbnak tartok. „Törvényes keretek között a rendelkezésre álló eszközökkel segíti a tagszövetkezetek számára megfelelő gazdasági környezet és egyenlő feltételek kialakulását” Itt néhány fontosabb dologra utalnék. Figyelemmel kíséri a törvényhozás intézkedéseit, a kormánytól és más hatóságoktól érkező megkeresések esetén szakvéleményt nyújt — ha nem keresik meg, nem nyújt —, aktívan segíti, hogy a szövetkezeti vállalkozás szabadságát ne gátolja a túlszabályozás, fellép a szükségtelen bürokrácia ellen.

Nekem az a gondom, hogy mindez írott malaszt marad addig, amíg ebben az országban nincs olyan törvény, ami az érdekvédelmet szabályozza. Márpedig napjainkban nincs ilyen törvény.

A most létrejövő új ágazati áfész szövetség a legjobb akarata ellenére sem tud mit tenni mindaddig, amíg erre törvényes lehetőségeket az új kormány nem biztosít. Éppen ezért javaslatom az, hogy bízzuk meg a most megválasztandó új vezetést — és nem utolsósorban az elnököt — azzal, hogy vegye fel a kapcsolatot az országban működő valamennyi érdekvédelmi szervezettel, szövetséggel és közösen értsék el azt, hogy az új kormány alkosson érdekvédelmi törvényt. Ha ez megvan, akkor beszélhetünk arról, hogy beleszólási lehetőségünk lesz a szabályozók alakításába. Méghozzá úgy, hogy számunkra is kedvező legyen, természetesen az ország érdekeit is figyelembe véve. A ténykedésről rendszeresen számoljon be az a felelős személy, akit ezzel megbízunk.

MARKÓ IMRE (Budapest)

Szükségesnek tartom, hogy a kongresszus fogalmazza meg — ebben javaslat már volt —: a szövetség természetes és magánszemélyek, magánvállalkozók fogyasztási és értékesítési szervezeteteinek szövetsége.

A szövetség feladata a szervezetek érdekképviselete legyen. A tagsági érdekképviselet — abból kifolyólag, hogy a szervezeti autonómiák megvannak a helyi körülményeknek megfelelően — a felügyelő bizottságoknak a feladata és nem az országos szövetségé. A dolgozói és alkalmazotti képviselet a szakszervezeté és akkor mondhatjuk azt, hogy a vezetők érdekképviselete független minden érdekképviselettől.

GÁRDI GYÖRGY (Tolna megye)

Az alapító vagyonnal kapcsolatban az 1988. évi vagyont jelöltük meg. Itt a kilépő és az új, kezdő áfész-ekkel kapcsolatban lenne olyan megjegyzésem, hogy akik most kezdenek, azoknak a vagyonát honnan számítják? A Kölesdi áfész még az 1947–48-as években alakult és a mostani vagyonnal nehéz megállapítani, honnan indultunk el.

A tagsági kérdéssel kapcsolatban szerintem nem lehet egyértelműen kimondani, hogy egy megyéből a kisszervezeteket, egy szervezetet vagy egy tag képviselje. Lehet, — az itt jelenlévő nagy szervezetek ezt nem úgy értelmezik mint mi —, hogy nagyon sok kis szervezetet lesz, és az összevont szervezetek széthullanak. Ezt tudomásul kell venni. Egyszerűen nem tudjuk kézben tartani, vagy nem tudják kézben tartani a nagyok, és kénytelenek a kis szervezetek működését elősegíteni. Még egyszer mondom elősegíteni, nem gátolni, hanem elősegíteni.

Mivel terheltük Önöket egy alternatív anyaggal, úgy érzem, a tisztesség azt kívánja, hogy néhány szót szóljak. Miért készült alternatív anyag? Mi, budapesti küldöttek úgy láttuk, hogy a rendelkezésre álló idő alatt nem sikerült mélységében megvitatni az alapszabály-tervezetet. Ezért arra törekedtünk, és mindössze ennyi volt a szándékunk, hogy olyan alternatív anyag szülessen és kerüljön Önök elé, ami csak alapvető feladatoknak felel meg. Tehát pont annak feleljen meg, amit egy törvény előír, és ennek a váznak hússal való felruházása egy későbbi időszak feladata. Úgy éreztük, ezt most nem lehet elvégezni. Számunkra rendkívül sok ellentmondás, bizonytalanság volt.

Most milyen helyzet alakult ki? El kell mondjam, hogy ez a három órás vita, amire célzott a napirend előadója, tegnap este lezajlott, korrekt módon. Módunk volt megtenni észrevételeinket, és az összefoglalóban visszaigazolódott, hogy ezt az előterjesztők figyelembe is vették. Az átvezetések megtörténtek. Ez a budapesti küldöttséget megnyugvással tölti el. Ténylegesen úgy érezzük, és elnézést kérek, ha valaki mást látott az alapszabály-tervezetünkben, a szándékunk csupán ennyi volt, amit most elmondtam, hogy talán egységesen tudunk ebben a kérdésben gondolkodni.

Egy kérdés maradt nyitott, ezt hadd fogalmazzam meg, és elnézést kérek, ha egy kicsit nyers leszek. Az összefoglalóban is elhangzott az alapszabály 2., 4. és 5. pontjának taglalása. Mi úgy érezzük — és ha rosszul érezzük, Önök a szavazásnál nyilván korrigálnak bennünket —, hogy ezen feladatok megfogalmazása, amelyeket ha elfogadunk, belekerülnek az alapszabályba; ezért tettük ezt megfontolás tárgyává. Ha elfogadjuk, akkor ez holnapután apparátust igényel, ha elfogadjuk, hogy vagyonszabályi kérdésekkel akar az országos szövetség foglalkozni, akkor holnapután valaki azt mondhatja: ehhez nagyobb apparátus kell. Ezért tiltakoztunk az alapszabály illetően történő lebontása ellen, hogy ez ne adjon alapot arra, hogy ismételt 100 fős nagyságrendű apparátus jöjjön létre az új szövetségben. Szerintünk ez indokolatlan. Ha Önök meg tudnak győződni arról, hogy ez nem következik be, akkor részünkről nincs kifogás. De szeretném az Önök figyelmébe ajánlani, hogy ez bizonyos veszélyeket rejt magában. Ha elfogadjuk az alapszabályt, Önök jogosan követelik ezt a munkát, és ha ez apparátusnövekedéssel jár együtt, akkor jövőre nem fog tetszeni nekünk, hogy növekednek azok az összegek, amelyeket a fenntartásra kell fordítani. Ezért egy közbülső megoldást javasolnánk. Döntsön úgy a Kongresszus, hogy az apparátusra vonatkozó és általában az üzemeltetéssel kapcsolatos tényezőket ez év szeptemberéig dolgozza ki a Kongresszus által megbízott csoport. Legyen módunk arra, hogy a költség oldaláról kontrollálni tudjuk ezt. Mindössze ennyi fenntartásom lenne.

KOVALCSIK ERZSÉBET (Pest megye)

Az alapszabályban nem kellően értékeltük a kizárás kérdését, azt, amikor megengedjük, hogy a szövetségből valakit ki lehessen zárni. A kizárás büntető szankció. Ez a szervezet érdekképviseleti szerv lesz. Hogyan fog egy érdekképviseleti szervezet büntető szankciót alkalmazni? Elfogadom, módja van ennek a szervezetnek kijelenteni, hogy valakinek megszűnt a tagsági viszonya, hogy a továbbiakban nem tag. Minden ilyen módosítás megfelel ennek a szövegnek, de kérem, a kizárás büntető szankció. Ezért kérem, ha lehetséges, ezt az egyetlen szót vagy külön szavazzassák meg, vagy valamilyen más szóra szíveskedjenek megváltoztatni, mert álláspontom szerint ennek a szövetségnek ehhez nincs joga.

KOVÁCS IMRE (Budapest)

Remélem, a Kongresszus nem minden küldötte látja úgy, hogy a kisszövetkezeteknek az a szerep jut, amit az alapszabály-tervezet módosításának megfogalmazása során hallottunk. Szeretnék bízni abban, hogy a Kongresszus amellett van, hogy az érdekképviseleti rendszer bővüljön, legyen nagyobb a tömegbázisa, és ne olyan érv hangozzék el, a kisszövetkezetek megfelelő képviselete ellen az országos tanácsban, hogy túl sokan leszünk. Remélem, a helyzet abszurd volta mindenkinek feltűnik, aki belegondol abba, hogy saját szövetkezetében több ezer tag van, és velük is szót kell érteni. Azért hogy az alapszabály-tervezet ne kelljen elutasítanom, kérem, ebben az egy pontban, hogy a kisszövetkezetek hogyan képviseltetik magukat az országos tanácsban, külön szavazzon a Kongresszus.

A KONGRESSZUS ZÁRSZAVA

Tartotta:

KOCZKA VALÉRIA,
a Komárom és Vidéke Áfész elnöke

Tisztelt Kongresszus!

Úgy tűnik, mai munkánkat befejezhetjük. Valami zárszót illenék mondani, még akkor is, ha talán elfáradtunk, és kicsit türelmetlenek vagyunk. Erről tanúbizonyosságot tettünk az elmúlt két napban is. Egyedül nem vállalkozom arra, hogy megvonjam a mérleget, de Önökkel együtt már igen. Ehhez csak az kell, hogy a pillanatok törtrésze alatt villanjon át az agyunkon, milyen vágyakkal, milyen elképzelésekkel, milyen törekvésekkel érteztünk ide a Kongresszusra, és ezekből mit valósítottunk meg. Ha valami olyasmit kértünk, amire képesek soha nem lennénk, akkor talán nem igazságos. Ha olyasmit, amit mi már magunk megtettünk, akkor azt joggal elvárhatjuk mástól is.

Nehéz volt ez a két nap. Aurélius, a bölcs császár, ezt nagyon szépen megfogalmazta, nézzék el nekem, ha tőle kölcsönzöm, hiszen én nem vagyok bölcs. Azt mondotta: az eszes lények egymásért vannak, hogy a türelem az igazságosságnak egy része, és hogy az emberek akaratok ellenére nem vétkeznek. Mind a három megállapítás illik ránk is. Eszesek vagyunk. A természettől elrendeltetve úgy születünk, hogy együttműködünk, ahogy a kezek, ahogy a lábak együttműködnek, és mégsem tudtunk ma erről olyan meggyőzően beszélni, olyan meggyőzően szólni, ahogy istentől elrendelten léteznünk.

Nem voltunk elég türelmesek egymáshoz, és ha valaki nem tudta olyan nagyon szépen kifejezni magát, nem volt türelmünk végighallgatni. A beszédkésztség nagy adomány, nem mindenki rendelkezik vele, de ettől még lehetnek nagyon okos gondolatai. A harmadikat is biztos, nem rossz szándékkal tettük, és csak így várhatjuk el egymástól. Mindenki magában azt vigye haza, amiből tovább tud építkezni, ha nehezen is, de kirajzolódnak azok a fő vonalak, amelyekben feltétlenül és mindenképpen együtt kell haladni a mozgalomban.

Lehetnek eltérő vonások. Nagyon okosan megfogalmaztuk, hogy miben kell nekünk egyet érteni. A szövetkezet megtartásában, a szakmai színvonal növelésében, az oktatásban, a kereskedelem másként történő átértékelésében, az ipari háttér megteremtésében, hogy csak címszavakban foglaljam össze. Erre egyedül képtelenek vagyunk. Mindenki forgatta az Új Szövetkezet című lapot, ahol a pártok

vélekedtek a szövetkezetekről. Nem ismerik el azt a 40 évet, amit mi szolgáltunk és amelyben a szövetkezeti mozgalom nemes értelemben szolgálta a magyar társadalmat. Most én úgy érzem mindannyiunk nevében, hogy rá is szolgálunk egyfajta elismerésre, megbecsülésre, mindazért a sok lemondásért, amelyet tettünk a magyar nemzetért és különösképpen a magyar faluért. Ezt egyedül egyikünk sem fogja tudni kivívni. Éppen ezért érezzük a szövetkezet erejét, a megyei, az országos érdekképviseletet, és próbáljuk megtalálni a konszenzust.

Vezetőinket pedig arra kérem, hogy ha mi szövetkezeti vezetők ellentmondunk, nem azért mondunk ellent, mert csak, hanem azért mert lent, mi tudjuk, egészen másképpen néz ki. Ha mi kéréssel fordulunk, akkor azt kérjük, hogy hallgassák meg. Amit kívánok búcsúzóul: bölcsességet mindannyiunknak a nehéz döntések meghozatalához, türelmet embertársainkkal, munkatársainkkal, környezetünkkel szemben, tisztességet a munkánkban, legfőbb képpen pedig egészséget és jó családi életet. Sok boldogságot kívánok mindannyiuknak. E gondolatok jegyében kongresszusunkat bezárom.

AZ ÁFÉSZ-EK I. KONGRESSZUSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

Az Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetek 1990. április 20–21-én Gödöllőn 631 küldött részvételével kongresszust tartottak. Összegezték a szövetkezeti tagok között és az önkormányzati testületekben lefolyt közel egy éves vita eredményeit. Meghatározták új feladataik legfőbb irányát. A szövetkezeti testületekben külön-külön hozott döntéseket megerősítve egyetértésre jutottak országos érdekképviselői szervük – a SZÖVOSZ – megszüntetésében, s a közvetlen szövetkezeti tagsági viszony és képviselő elvén működő Országos Áfész Szövetség megalakításában.

I.

A kongresszus:

- Elemezte az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek helyzetét. Megállapította, hogy a társadalmi és gazdasági rendszerváltás szükségessé teszi a mozgalom alapjainak és intézményrendszerének – a szövetkezés eredeti céljaira és a mai kor követelményeire egyaránt építő – gyökeres megújítását.
- Kinyilvánította, hogy a fogyasztási szövetkezetek az állampolgárok, kisgazdák és háztartások magántulajdonon alapuló sajátos gazdasági és társadalmi vállalkozása.
- Kifejezte, hogy a fogyasztási szövetkezetek üdvözik azokat a törekvéseket, amelyek a magyar társadalomban a demokrácia és az önkormányzat fejlesztésére, a tulajdonosi jogok érvényesítésére s az autonómia tiszteletben tartására irányulnak. Ezek megfelelnek a szövetkezetek természetének, az áfész-ek pedig múltjuk értékei, tapasztalataik és szándékaik szerint ezeket belső életükben megvalósítani és fejleszteni akarják.
- Úgy vélte, hogy a piacgazdaság kiépítésével a magyar társadalomban új értelmet és tartalmat kapnak a fogyasztási szövetkezés alapvető eszméi, a családok, a háztartások, különösen a kisemberek összefogása életkörülményeik javítására, s fogyasztói-kistermelői érdekeik védelmére. Az áfész-ek legjobb hagyományait és nemzetközi tapasztalatokat hasznosítva – készek ehhez megújított és hatékony intézményi kereteket nyújtani.

- Aggodalmának adott hangot a magyar gazdaság válásának elhúzódása miatt. A szervezeteti tagság egyre nehezebben viseli el a megélhetési költségek gyors növekedését, az erősödő inflációt. Különösen megszenvedik a kialakult helyzetet a sorvadó kisfalvak védtelen lakói, szervezeteti tagjai. Helyzetük javításáért szép ígéretekkel manapság sokan fellépnek. A tapasztalatok szerint azonban a cselekvés – mint a múltban – jelenleg is a szervezetetekre marad, az áruellátás, az árubeszerezés és értékesítés, az elemi szolgáltatások és több más területen.

Ezért a szervezetetek tagjai érdekében és védelmében a jövőben hangsúlyozottan kívánnak szót emelni az életszínvonal további romlását, a fogyasztók kiszolgáltatottságát kiváltó politika ellen. Fellépnek a piac fejlesztéséért, a kereskedelem – általában a fogyasztókért folytatott verseny – erkölcsi tisztaságáért; a korszerű üzleti kapcsolatok létesítéséért; mindenfajta káros monopóliumhelyzet megszüntetéséért; a tevékenység-gyakorlás még létező korlátainak lebontásáért; valamint a tisztességes kereskedelem társadalmi megbecsüléséért.

II.

A fogyasztási szervezetek múltjában fellendülések és visszaesések, súlyos korlátozások és külső beavatkozások, a fennmaradásért és a fejlődésért folytatott kemény küzdelmek és saját gyengeségek egyaránt megtalálhatók. A kongresszus a múlt reális értékelésére törekedett.

1. Kifejezte meggyőződését: adottak, illetve megteremthetők az emberi, felkészültségbeni és akarati tényezők ahhoz, hogy a mozgalom elvesse és meghaladjon múltjának a szervezetektől idegen elemeit. Ezért elutasítja:

- a tagok érdekei fölé rendelt megfoghatatlan „társadalmi érdek” szolgálatát,
- a szervezetetek gazdasági-társadalmi tevékenysége fejlesztésének bármilyen „felülről” való meghatározását,
- a helyi politikai-hatalmi intézmények beavatkozását a szervezetetek életébe,
- hogy a szervezeteket valamiféle általános szolgálatra rendelt intézményeknek tekintsék és „ellátási felelősséget”, vagy bármilyen más, a tagok érdekeivel ellentétes magatartást követeljenek ki tőlük,

- az értelmetlen, nem teljesíthető, az erőforrások indokolatlan pazarlásával járó bürokratikus hatósági előírások rendszerét és önkényesen alkalmazott gyakorlatát.
2. Ugyanakkor a kongresszus mint szövetkezeti értéket és a jövőépítés alapját, megőrzendőnek és továbbfejlesztendőnek tartja:
- a tagok széles körében megmutatkozó érzelmi kötődést, a bizalmat, a szövetkezeti gazdaság fejlődéséhez nyújtott vagyoni közreműködési készséget,
  - a falupolitikában – különösen a kistelepülések életfeltételeinek fenntartásában – végzett és áldozatokat is vállaló szövetkezeti munkát,
  - a szövetkezeti önkormányzat kiépült rendszerét, amely tartalmi gazdagítást, továbbá a helyi önkormányzat önállóságának lényeges növelése mellett megfelelő keretet adhat a szövetkezeti autonómia kifejezésére, a közvetlen és a képviselői demokrácia egymást kiegészítő érvényesítésére,
  - az áfész-ek sokszínű – a gazdálkodás biztonságát előnyösen szolgáló – tevékenységét,
  - a tagok gazdasági érdekeinek szolgálata mellett a közösségépítő szerepvállalást a tagok művelődésében, a kultúrában és a helyi sportban, továbbá az iskolaszövetkezeti mozgalomban.

III.

Az áfész-ek gazdasági fejlődésének kulcskérdése alkalmazkodásuk, piaci versenyképességük erősítése. Ez a belátható jövőben nem a mennyiségi növekedést célzó üzletpolitikát, hanem minden területen a minőségi tényezőket helyezi előtérbe.

1. A szövetkezeti keretek között tartva és a tagsággal fenntartott folyamatos napi kapcsolatokat elmélyítve indokolt magas színvonalra emelni a napi közszükségleti cikkeket forgalmazó üzlethálózatot, annak technikáját és eladási kultúráját.
2. Mindazokban a kereskedelmi és más egységekben, ahol a rugalmas szerkezet és profilváltásnak a piacon való helytálláshoz meghatározó szerepe van, indokolt teret engedni a működés hatékonyságát legjobban szolgáló változatos üzemeltetési és a társasági formáknak.

3. A termelési struktúra várható lényeges módosulása — a kis- és középméretű vállalkozások számának szaporodása —, valamint az import liberalizálás új árubeszerzési kapcsolatokat és rendszereket igényel. Nem tartható fenn — főként nem lehet meghatározó — az árubeszerzésnek az „elosztási” rendszerben kialakult, döntően az állami nagykereskedelemre alapozó egycsatornás módszere. Indokolt a szövetkezeteknek saját árubeszerzési hátterük kiépítésére — ideértve esetenként a hatékony ipari termelést is — szervezeten, egyénileg vagy összefogás útján felkészülni.
4. A nemzetközi nyitáshoz igazodva aktív külgazdasági kapcsolatokat kell kialakítani. Ennek a fogyasztási cikkekre és a kereskedelem technológiai fejlődését segítő termékekre, esetenként rendszerek alkalmazására, egyaránt ki kell terjedni. Az új helyzetet figyelembe vevő új minőségű közvetlen és kölcsönösen előnyös kereskedelmi kapcsolatok építésére van szükség a nyugat- és kelet-európai országok szövetkezeti szerveivel és más intézményeivel.
5. Új módon indokolt foglalkozni a kereskedelem versenyképességének belső feltételeivel. A megbízhatóságot, a szakmai felkészültséget, a kereskedői tisztességet, a fogyasztók érdekeit szem előtt tartó kulturált magatartást, a jó hírnevet, fontos értékeknek, a versenyképességet erősítő elengedhetetlen tényezőknek kell tekinteni.
6. Az áfész-eknek kistermelő tagjaikkal, szakcsoportjaikkal fennálló kapcsolataikban a mezőgazdaság tulajdonviszonyaiban és üzemi formáiban várhatóan kialakuló új helyzethez szükséges alkalmazkodniuk. Indokolt a hagyományokon alapuló jó kapcsolatokat és intézményeket őrizni, megbecsülni. A mezőgazdasági szakcsoportok a kistermelők szerveződésének számos területen bevált keretei. Továbbfejlesztésükhöz indokolt kezdeményezni jogképességük bővítését, tulajdon-szerzési lehetőségeik megeremtését. A fejlődés irányát a kistermelő szövetkezeti tagok akarata és döntése határozza meg. A korábbi sémához való ragaszkodás helyett el kell fogadni a kistermelők önszerveződésének új formáit. A mezőgazdasági termékek piacán várhatóan erősödő versenyhelyzetben a szövetkezeteknek a gazdasági kapcsolataikat a termelőkkel kölcsönös előnyök alapján indokolt fejleszteni.

Az áfész-ek számára a mezőgazdaságban a magántermelés elterjedése, az állami és szövetkezeti élelmiszergazdasági vállalkozások szervezeti és tulajdonlási kereteinek megváltozása új lehetőségeket kínálhat: a bel- és külpiaci értékesítésben, az élelmiszerek feldolgozásában, valamint a termeléshez szükséges anyagok és eszközök forgalmazásában.

7. Az áfész-ek jövőbeni versenyképességének jelentős forrása a szövetkezeti (közös) vállalatokban és társaságokban megtestesülő össz-szövetkezeti vagyon hatékony működtetése és eredményes hasznosítása. Fontos cél a vállalati vagyon együttmaradása, a szövetkezetek körében tökélerdekelt működtetése és ezen az úton a szövetkezetek szolgálata.

A kongresszus tudomásul vette és megerősíti a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa 1990. február 13-i határozatát az Első Szövetkezeti Vagyonkezelő Részvénytársaság megalapításáról, amellyel

- az áfész-ek – és megegyezés szerint az érintett takarékszövetkezetek, lakás-szövetkezetek – az Országos Tanács által kezelt össz-szövetkezeti vagyonnak a felosztási elvek szerinti módon nevesített tulajdonosaivá váltak, s őket illeti meg a vagyon hozadéka,
- a vállalatok átalakítása tökélerdekelt és szakértő intézmény feladata lett,
- a vagyonnak és hozadéknak hasznosítására a szervezett feltételek megteremtődtek,

A kongresszus állást foglalt abban, hogy a Szövetség elnöksége, illetve az Országos Tanács 90 napon belül kísérelje meg a Vagyonkezelő Részvénytársasággal kapcsolatban felmerült kisebbségi vélemények egyeztetését.

A kongresszus fontosnak tartotta, hogy a Vagyonkezelő Részvénytársaság a tulajdonosi funkciók magas szintű ellátását és ne az operatív irányítást tartsa feladatának; a vállalatok működőképességét az átalakítás folyamatában és azt követően tekintse fontos célnak; legyen aktív és kezdeményező a vagyon hatékonyságot javító átcsoportosításában, valamint a keletkező jövedelmek szövetkezeti érdekeket is szolgáló előnyös befektetésében.

IV.

A társadalmi és gazdasági rendszerváltás a szövetkezetek belső életére is alapvető hatást fog gyakorolni. A magángazdaság térhódítása – új vállalkozások és a privatizáció révén – szükséges és minden bizonnyal gyors átmenettel bekövetkezik.

1. A szövetkezetek ehhez a folyamathoz akkor alkalmazkodhatnak és kínálhatnak – elsősorban a kisemberek számára – reális alternatívát, ha:

- maguk is erősítik a tagok tulajdonosi szerepét, személyes és vagyoni közreműködését, egész tevékenységükkel azt fejezik ki, hogy a szövetkezet valójában a magánvállalkozás sajátos megjelenési formája, amely azonban a tagok egyéni érdekei mellett működésében mindig igyekszik szem előtt tartani a közösség boldogulását,
  - tagsági kapcsolataikat, döntési mechanizmusukat a nyíltság, az élő és erős önkormányzat, a testületek döntési hatalmának valóságos gyakorlata jellemzi, s ehhez megteremtik a tulajdonosi intézményi feltételeket.
2. A kongresszus átgondolt és következetes lépéseket ajánl az áfész-ek számára a tulajdon fejlesztése érdekében. Megtartva a tagok érzelmi alapokon nyugvó és tevékenységben megtestesülő kötődését, – a törvény adta lehetőségekkel élve – indokolt az oszthatatlan vagyon tagokra való részbeni nevesítése üzletrészek juttatása útján, valamint újabb tagsági tőke bevonása, általában a vagyonérdekeltség növelése. A vagyon-nevesítésben jusson kifejezésre a tagsági viszonyban töltött idő és a vagyoni részvétel aránya.
  3. Az áfész-ek sokszínű tagsága váltatos érdekek hordozója. Ezek az érdekek a jövőben erőteljesebben felszínre kerülnek. Kezelésük új magatartást igényel. A szövetkezetek belső életében legyen mindenütt cél a helyi önkormányzatok szerepének, döntési lehetőségeinek fejlesztése. Tisztelni kell a kisebbségi jogokat. Amennyiben a tagok kisebbségének akarata kiválás, szétválás, más szövetkezet alapítása, úgy ezeket a törekvéseket – a vagyoni kérdések reális és a kölcsönös érdekeket figyelembe vevő rendezése mellett – méltányolni indokolt. El kell azonban utasítani ilyen kérdésekben mindenfajta külső nyomást és beavatkozási kísérletet. A döntés minden esetben csak és kizárólag az érdekelt tagság joga.

V.

A kongresszus kinyilvánítja, hogy az új helyzetben szükséges az állam és a szövetkezetek viszonyának olyan új alapokra helyezése és szabályozása, amely megfelel a pluralista politikai viszonyok, a vegyes tulajdonú piacgazdaság, a jogállam támasztotta követelményeknek. A kongresszus a szövetkezetek fontos igényeként és javaslatként rögzíti a következőket:

1. A szövetkezés szabadságát az Alkotmány mondja ki. A szövetkezetekről új önálló törvény rendelkezze, amely korszerűen határozza meg a szövetkezetek fogalmát, tartalmi jegyeit és tulajdonviszonyait; garanciákat és jogi védelmet adjon a külső beavatkozások ellen az autonóm szövetkezeti működés érdekében;

széles teret engedjen a belső önszabályozásnak. Ez a törvény rendezze a szövetségi érdekképviselők jogállását, jogosítványait és más intézményekkel, kormányzati szervekkel való legfontosabb kapcsolatait.

2. A szövetségi autonómia és a tulajdonviszonyok elismerése a gazdasági feltételrendszerben is érvényesüljön. Az adók, általában az állami elvonás rendszere, annak mértékei — eredményes gazdálkodás esetén — biztosítsanak helyet a tulajdon tisztességes hozadékára, a vagyonnal és a jövedelemmel való szabad rendelkezésre.
3. A gazdaságpolitika a döntő területeken: az árak és a jövedelmek realizálása, az árrepek alakulása, a műszaki fejlesztés, a bel- és külkapcsolatok építésének szabadsága ügyében jelentőségének megfelelő helyen kezelje a kereskedelmet, a belpiacot.
4. A kormányzat ismerje el, hogy a kereskedelemmel foglalkozók tevékenysége, hozzáértése és munkakultúrája egyik döntő feltétele a belső piac fejlődésének, a piacgazdaság kiépülésének. Ehhez a kereskedelem területén dolgozók számára megfelelő erkölcsi és anyagi elismerést kell lehetővé tenni. Szűnjön meg a szabad bérghazdálkodást korlátozó bérméchanizmus rendszere.
5. Következetesté kell tenni a vegyes tulajdonú gazdaságban résztvevő szektorok és szervezetek működésében a versenysemlegesség érvényesítését és meg kell szüntetni az ebben még fellelhető megkülönböztetéseket.
6. Radikális deregulációs programot indokolt végrehajtani. Ebben a szervezetek alapvető célnak tartják a rájuk háruló túrheterlen mértékű bürokrácia csökkentését.

VI.

A kongresszus határozott igényt fogalmazott meg a valóságos, kizárólag szövetségi érdekeket képviselő és érvényesítő érdekképviselési munkára. Ezért megerősíti az áfész-ek túlnyomó többségének kifejezett akaratát, hogy érdekeik védelmére és képviselésére a múlt meghaladására képes és a megváltozott helyzetben hatékony szövetségi intézményeket, önálló Országos Áfész Szövetséget hozzanak létre.

Az Áfész-ek Országos Szövetsége céljának és funkcióinak kialakításához a kongresszus a következő fő követelményeket rögzíti:

1. Az Országos Szövetség egyértelműen a szövetszervezetek érdekeinek szolgálatában működjenek, ne vegyen részt sem politikai, sem kormányzati akarat végrehajtásának szervezésében.
2. A szövetség közvetlen és önkéntes tagsági viszonyt teremtve jöjjön létre, ennek megfelelően a tagszervezetek és azok tagságának érdekeiben tevékenykedjenek. Legfontosabb döntéseit a tagszervezetek képviselői hozzák meg, véleményének kinyilvánításában a testületekre alapozzon.
3. A gazdaság szféráját érintő területeken a szövetszervezetek érdekében az egyenlő versenyfeltételek elve alapján lépjen fel. Az érdekegyeztetés intézményi rendszerében a szövetszervezeti tulajdonosokat képviselve vegyen részt.
4. Az Országos Szövetség funkciójaként az Alapszabály kiemelten rögzítse:
  - a hatékony érdekképviselet ellátását az országos politikai, törvényhozó és kormányzati szerveknél,
  - szövetszervezeti közös vélemények, álláspontok kialakításához sokszínű fórum teremtését,
  - a hatékony szövetszervezeti propaganda segítését,
  - az oktatás, a továbbképzés szervezésével a szakmai, az önkormányzati vezetés, általában a felkészültségi színvonal emelésének sokoldalú segítését,
  - a szövetszervezeti tisztségviselők, vezetők indokolt védelmét,
  - különféle, a szövetszervezetek által igényelt szolgáltatások ellátását.
5. A kongresszus elfogadja a SZÖVOSZ és intézményei vagyonának megosztásáról a Fogyasztási Szervezetek Országos Tanácsa által hozott határozatot, amely szerint a vagyon 80 %-ban az áfész-eket, 12 %-ban a takarékszervezeteket, 8 %-ban a lakásszervezeteket illeti meg. Az intézményi vagyon kezelését és működtetését az ágazati szövetségek által megkötött szerződésben kell szabályozni.
6. Az Országos Áfész Szövetség fenntartási költségeit a tagszervezetek viselik. A költségviselés nagyságrendjét – a tagdíjat – az Országos Tanács évente hagyja jóvá. A tagdíj fix-összeg legyen, mértéke – minimális és maximális határok között – igazodjon a szövetszervezetek árbevételével, vagyonnal és taglétszámmal kifejezett nagyságához.

7. A szövetkezeti érdekképviseleti rendszerének részét képezik az áfészek által önkéntesen létrehozott területi (megyei) szövetségek is. Az Országos Áfész Szövetség érdekképviseleti funkcióinak ellátásához a kölcsönösség jegyében a megyei (területi) szövetségekkel folyamatos kapcsolatot tart, munkájáról azokat tájékoztatja, tevékenységüket igény szerint összehangolja.
8. Az áfész-ek kifejezték készségüket a takarékszövetkezetekkel, a lakásszövetkezetekkel, – később pedig más csatlakozni kívánó fogyasztási-értékesítési-szolgáltatási típusú szövetkezetekkel egy társadalmi alapokon nyugvó és működő föderáció létrehozására.

* * *

Az áfész-ek kongresszusa felhívja a tagszövetkezeteket, hogy a gazdaság megújításában, a demokrácia és az önkormányzat építésében, s a tulajdonviszonyok továbbfejlesztésében a kongresszus állásfoglalásainak szellemében cselekedjenek. Felhívja az Áfész-ek Országos Tanácsát és az Elnökséget, hogy az új szövetség feladatainak ellátásához szükséges feltételeket mielőbb teremtsék meg, hogy a szövetség eredményesen tudja segíteni a szövetkezetek igazodását a magyar gazdaság és társadalom életében bekövetkező alapvető változásokhoz.

Gödöllő, 1990. április 21.

ÁLTALÁNOS FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE ALAPSZABÁLYA

Az Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetsége mindazon általános fogyasztási, értékesítő és beszerző szövetkezeteknek, továbbá más, a fogyasztási szövetkezetekkel érdekközösséget felmutató szövetkezeteknek az 1971. évi III. tv. alapján alakult országos társadalmi érdekképviseleti és mozgalmi szerve, amelyek saját testületi határozatuk alapján tagként kívánnak abban résztvenni és vállalják az Alapszabályban meghatározott fenntartási hozzájárulás megfizetését.

Név, székhely, jogállás

Név: Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetsége

Rövidítve: ÁFEOSZ

Az Országos Szövetség emblémája: fehér alapon két egybekapcsolt, piros-zöld kör, alatta kék színű ÁFEOSZ felirat, a betűk tetején az összefogást jelképező kék vonal

Székhely: Budapest

Jogállás: Az Országos Szövetség a Fogyasztási Szövetkezetek Kongresszusán hozott megszüntető határozatában megjelölt vagyonnal kezdi meg és folytatja működését, ebben az arányban annak kötelezettségéért is felelősséget vállal. Az Országos Szövetség jogi személy.

Az Országos Szövetség célja és feladatai

Az Országos Szövetség célja az Alkotmány, továbbá a szövetkezetekre és azok tagjaira vonatkozó törvények alapján védeni és képviselni a tagszövetkezetek érdekeit, hogy:

- a szövetkezés szabadsága, az autonómia, valamint a szövetkezeti tulajdon egyenlő versenyeselei maradéktalanul érvényesüljenek,
- a szövetkezetek tagérdekű gazdasági tevékenysége demokratikus önkormányzata és társadalmi elismertsége fejlődjön,
- a magyar gazdaság Európába integrálódásának folyamatához – általában a világpiacon nyitáshoz – a tagszövetkezetek aktívan csatlakozzanak, s együttműködésük, valamint belső és nemzetközi gazdasági kapcsolataik tovább fejlődjenek.

A Szövetség feladata:

1. A szövetzeti kereskedelem, a szolgáltatások és az áfész-ekben végzett más gazdasági tevékenységek magas színvonalra emelésének elősegítése, a versenyképes működés segítése. Ennek érdekében:

- az áruk és a szolgáltatások belső piacon fellép a minőség javításáért; a kereskedelem – általában a fogyasztókért folytatott verseny erkölcsi tisztaságáért –; az üzleti kapcsolatok korrekt fejlesztéséért; mindenfajta káros monopóliumhelyzet megszüntetéséért; valamint a tisztességes kereskedelem társadalmi megbecsüléséért.
- Támogatja a szövetzetekben a vállalkozókészség fejlesztését, a hatékony vállalkozási módszerek alkalmazását, s az ehhez szükséges ismeretek terjesztését.
- Elősegíti a tagszövetzetek kereskedelmi hálózatában és a hálózat irányításában a korszerű technikai eszközök, eljárások és gazdaságos módszerek bevezetését. Szervezi ehhez a fejlett nemzetközi és hazai tapasztalatok hasznosítását.
- Előmozdítja a tagszövetzetek gazdasági együttműködését, hogy – első sorban a nagybani árubeszerzés és az import területén – a szövetzetek a piac hatékony közreműködői legyenek, versenyképességüket erősíthessék.
- Segíti, hogy a tagszövetzetek mezőgazdasági termelést szervező, termékfeldolgozó és értékesítő, valamint egyéb ipari termelő tevékenysége tovább fejlődjön. Szervező munkával közreműködik abban, hogy a tagszövetzetek e tevékenységük fejlesztéséhez a szükséges marketing és technikai ismeretekhez, szolgáltatásokhoz hozzájussanak.
- Sokoldalú tájékoztatással, reklám és propaganda szervezésével előmozdítja, hogy a tagszövetzetek gazdasági eredményei, fejlődésük és vonzó üzletpolitikájuk a hazai közvélemény előtt, valamint szükségképpen nemzetközileg is ismert – jó hírnevüket és versenyképességüket növelő – legyen.

2. *A szövetkezés társadalmi és gazdasági céljainak megfelelően segíti, hogy a szövetkezetek tevékenységében kifejezésre jusson a tagok eredményes szolgálata, a háztartások, a családok igényeinek teljesebb kielégítése.* Tovább fejlődjenek:

- a tagok tulajdonosi szerepe és érdekeltisége
- az önkormányzat demokratikus rendszere
- a tagok érdekvédelme
- a háztartások fogyasztói, valamint a kistermelők termelési kultúrája
- a tagság szociális, kulturális igényeinek kielégítéséhez szükséges feltételek.

3. *Törvényes keretek között a rendelkezésre álló eszközökkel segíti a tagszövetkezetek számára megfelelő gazdasági környezet és egyenlő feltételek kialakulását.*

- Véleményt nyilvánít, illetve állást foglal a szövetkezeteket érintő gazdasági-pénzügyi feltételek, a közgazdasági és jogi szabályozás kérdéseiben, a szövetkezeti tulajdont érintő szabályokban. Külön figyelmet fordít a vidéki településeken, a kis falvakban végzett gazdasági, kereskedelmi tevékenység működési feltételeire.
- A szövetkezeti tulajdonosok érdekeinek képviseletében részt vesz az országos érdekegyeztetés intézményrendszerében. Ebből kiindulva napirenden tartja a szövetkezeti dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülésének kérdését.
- Figyelemmel kíséri a törvényhozás, a jogalkalmazás, a közigazgatás szövetkezetekre vonatkozó intézkedéseit és szükség szerint előterjesztéseket, illetve megkereséseket intéz a Parlamenthez, a Kormányhoz és más állami szervekhez. A szövetkezeteket és tagjaikat közvetlenül érintő törvények és más jogszabályok előkészítésében közreműködik.
- A Kormánytól és más hatóságoktól érkező megkeresések esetén szakvéleményt nyújt a szövetkezetek érdekeit képviselve.
- A szövetkezeti ügyek iránt érdeklődő társadalmi és politikai tényezőkkel állandó és szoros összeköttetést tart fenn.
- Aktívan segíti, hogy a szövetkezeti vállalkozás szabadságát ne gátolja a túlszabályozás, fellép a szükségtelen – a szövetkezeti önállóságot és autonómiát sértő – bürokrácia ellen.

- A jogszabályok lehetőségeivel élve gazdasági bírságot kezdeményez az egyoldalú, előnytelen piaci és szerződéses viszonyok kialakulása esetén. Gyakorolja a szerződések megtámadási jogát.

4. *Aktívan közreműködik a szövetkezeti gondolat és a szövetkezetek gyakorlati eredményeinek népszerűsítésében és terjesztésében.*

- Elősegíti, hogy a központi médiák, a különböző folyóiratok folyamatos és reális információkkal rendelkezzenek a szövetkezetekről. Támogatja a szövetkezeti sajtó fejlesztését, valamint a szövetkezésről aktuális ismeretterjesztő programok megrendezését.
- Ösztönzi az iskolákban folyó szövetkezeti szellemű nevelést, az iskolai szövetkezeti csoportok működését és fejlődését. Támogatja a közoktatási intézményekben a szövetkezeti ismereteknek a tananyagban vagy más módon történő terjesztését.
- A szövetkezeti szakember ellátás és utánpótlás érdekében intézményes oktatási és továbbképzési lehetőségeket teremt.
- Szervezi és támogatja a szövetkezetek dolgozóinak, a testületek tagjainak szakmai, valamint önkormányzati képzését és továbbképzését, segíti a tag-szövetkezetekben a szakmai színvonal emelését.
- Tagjainak javaslatára az Országos Tanács ülésén tárgyalja, vagy Kongresszuson vita tárgyává teszi a szövetkezeti élet területén tapasztaltakat, a haladás feltételeit és az elvi kérdéseket. Ápolja a szövetkezeti szolidaritás eszméjét.
- Segíti és támogatja a szövetkezetek tagjainak művelődését, tömegsport-tevékenységét, kulturált szórakozását, a szövetkezetekben működő amatőr népművészeti, művelődési csoportok fejlődését és munkájuk népszerűsítését.
- A mozgalomban kiemelkedő munkát végzők elismerésére szövetkezeti kitüntetés alapít és adományoz, állami kitüntetésekre javaslatot tesz.
- Indokolt esetben érdekvédelmet biztosít a szövetkezeti vezetők és tisztségviselők részére.
- Kapcsolatot tart a tagszövetkezetek területi és szakmai szövetségével, a kölcsönösség alapján segíti azok érdekképviseleti, társadalmi és mozgalmi munkáját.

5. *A tagszövetkezetek igényei alapján saját szervezetébe integráltan rendszeresen szolgáltatásokat végez és szervez, továbbá elősegíti, hogy a szövetkezetek ezekhez hozzáférjenek. Ilyenek különösen:*

- adó- és adóigazgatás, árképzés és árkalkuláció, vállalkozás valamint pénzügyek
- jogi szaktanácsadás és segítségnyújtás
- számvitel, ügyviteltechnika
- piacinformációk, informatika
- külgazdasági kapcsolatok szervezése
- munkaügy és foglalkoztatáspolitikai
- vagyonvédelem.

A Szövetség tagjainak jogai és kötelezettségei

A tagszövetkezet joga:

- küldöttek útján részt vesz a Szövetség irányításában, feladatainak meghatározásában, tevékenységének ellenőrzésében, indokolt esetben felügyelő bizottsági vizsgálatot kezdeményezhet,
- tájékoztatást kérhet azoknak a testületeknek a munkájáról, amelyekben küldötte nem vesz részt,
- igényelheti az általános vagy országos intézmények illetékességi körébe tartozó egyedi jellegű ügyekben az érdekképviselőt, az érdekvédelmet, a tanácsadást, vagy szolgáltatást,
- kezdeményezheti, hogy javaslata alapján a Szövetség általános vagy fontos egyedi kérdést tűzzön napirendre, abban foglaljon állást és intézkedéseket tegyen,
- az érdekképviselő körébe tartozó kérdésekben az állásfoglalásra feljogosított szerv véleményét kérheti.

A tagszövetkezet kötelezettsége:

- információkkal segítse a hatékony érdekképviselőt, vegyen részt testületi álláspontok kialakításában,
- a Szövetség testületeiben biztosítsa a képviselőt,

- az Alapszabály rendelkezéseit tartsa be,
- segítse a Szövetség tevékenységét,
- tegyen eleget a fenntartási hozzájárulási kötelezettségének.

Az Országos Szövetség működése

Az Országos Szövetséget a tagszövetkezetek a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa megszűnéséről hozott határozattal, annak egyik jogutódjaként az áfész-ek érdekképviselőire alapított országos szervezetként hozzák létre, abban tagként az a szövetkezet vesz részt, amelyik a kongresszust megelőző gyűlésen erről határozatot hozott. Az Áfész Szövetség létrehozásakor kimutatott intézményi vagyron az 1988. december 31-én a SZÖVOSZ érdekképviselői körébe tartozó alapító szövetkezetek közös vagyona.

Az Országos Szövetségbe az alakulást követően beléphetnek azok a szövetkezetek is, amelyek belépési szándékát az Országos Tanács elfogadja.

Az Országos Szövetségből év végén – az Elnökséghez legalább 6 hónappal korábban küldött bejelentéssel – lehet kilépni. A tagsági viszony ideje alatti vagyonnövekedés fenntartási hozzájárulással arányos része a kilépő tagszövetkezetet a Szövetség megszűnése esetén illeti meg.

Az Országos Tanács minősített szótöbbséggel megszüntetheti a tagsági viszonyát annak a tagszövetkezetnek, amelyik az Alapszabályban foglalt kötelezettségének – az Elnökség felhívása ellenére – nem tesz eleget, vagy intézkedéseivel sérti a szövetségi tagok és a mozgalom érdekeit.

Az Országos Szövetség legfelsőbb szerve a tagszövetkezetek kongresszusa, amelyet az Országos Tanács legalább ötévenként hív össze. A kongresszus összehívásának és szervezésének feltételeit az Országos Tanács állapítja meg.

Az Országos Szövetség szervezete:

- az Országos Tanács
- az Elnökség
- a Felügyelő Bizottság
- bizottságok
- szakmai ügyintéző szervezet.

Az Országos Szövetséget a kongresszusok közötti időben az Országos Tanács irányítja, amely a megszűnés kivételével minden kérdésben jogosult dönteni.

Az Országos Tanács a tagszövetkezetek egy-egy küldöttéből áll. A fogyasztási kishozvetkezetek és kistermelői szövetkezetek megyénként egy tanácstagot választanak. Ülését szükség szerint, de évente legalább egyszer, az Elnökség hívja

össze. Össze kell hívni az Országos Tanács ülését abban az esetben is, ha a Tanács tagjainak legalább 10 %-a azt az ok és cél megjelölésével írásban kezdeményezi.

Az Országos Tanács ülésén az Elnökség és a Felügyelő Bizottság tagjai szavazati joggal vesznek részt.

Kizárólagos hatáskörébe tartozik:

- a kongresszus összehívása,
- elnök, alelnökök, felügyelő bizottsági elnök két kongresszus között szükségessé váló választása, felmentése, a tisztségviselők személyes felelősségrevonása, a függetlenítettek feletti fontosabb munkáltatói jogok gyakorlása,
- az Alapszabály módosítása,
- döntés a tagfelvételtől és a tagsági viszony megszüntetéséről,
- az Elnökség és a Felügyelő Bizottság beszámoltatása,
- az Országos Szövetség fenntartásához a hozzájárulás mértékének megállapítása,
- a Szövetség egyesülésének, szétválásának elhatározása,
- döntés a gazdálkodó tevékenység végzésére, önálló szervezet vagy intézmény létesítésére, gazdasági társaságban történő részvételre.

Az Országos Tanács határozatait nyílt szavazással, szótöbbséggel hozza. Titkosan szavaz az elnök, az alelnökök, felügyelő bizottsági elnök választásáról. Minősített szótöbbség szükséges az Alapszabály módosításához, egyesüléshez, szétváláshoz és a tagsági viszony megszüntetéséhez. Egyéb ügyrendi szabályait maga állapítja meg.

Elnökség

Az Országos Tanács operatív irányító testülete a 21 tagú Elnökség, amely a kongresszus által választott elnökből, két alelnökből és a megyékben működő tagszövetkezetek egy delegáltjából áll.

Hatáskörébe tartozik minden olyan kérdés, amelyet az Alapszabály nem utal felsőbb testületi szerv hatáskörébe.

Üléseire tanácskozási joggal a Felügyelő Bizottság elnökét minden esetben, a téma szerint érintett bizottságok elnökeit pedig esetenként meg kell hívni. Üléseire más szakemberek is meghívhatók.

Üléseit általában kéthónaponként tartja, határozatait egyszerű szótöbbséggel és nyílt szavazással hozza. Munkájáról az Országos Tanácsnak rendszeresen beszámol. Hatásköri és működési szabályait az előző korlátozások figyelembe vételével, ügyrendjében maga állapítja meg.

Felügyelő Bizottság

Az Országos Tanács a Szövetség szerveinek törvényes, alapszabályszerű működését, a költségvetés szabályszerűségét 21 tagú felügyelő bizottság létrehozásával ellenőrzi. A felügyelő bizottság a Kongresszus által választott elnökből és a megyékben gazdálkodó tagszövetkezetek egy delegáltjából áll. Tagjai az Országos Tanács ülésén szavazati joggal vesznek részt.

A Felügyelő Bizottság az Országos Szövetség bármely szervétől, a szakmai ügyintéző szervezet bármely dolgozójától felvilágosítást kérhet, önkormányzati és ügyviteli kérdésben vizsgálatot végezhet, vagy végeztesethet, mindezekről véleményt nyilváníthat.

A Szövetség testületi szervei a Felügyelő Bizottság indítványait kötelesek megtárgyalni és abban állást foglalni.

Ügyrendjét maga állapítja meg. Tevékenységéről az Országos Tanácsnak és a kongresszusnak rendszeresen beszámol.

Bizottságok

Az Országos Szövetségen belül biztosítani kell az egyes szövetkezeti tevékenységek és tagi érdekek fontosabb kérdéseinek közvetlen érvényesülését. Ezek feltárására, a döntések előkészítésére az Országos Tanács, illetve az Elnökség állandó és ideiglenes bizottságokat hozhat létre és működtethet. Bizottság hozható létre egyes érdekképviselési kérdések előkészítésére, akciók szervezésére is.

A bizottság tagjait az Elnökség által kidolgozott elvek szerint és létszámban a kérdésben érintett tagszövetkezetek delegálják. Elnökét a tagok maguk közül választják meg.

Szakmai ügyintéző szervezet

Az Országos Szövetség ügyeinek előkészítésére, az ügyek vitelére, a testületek hivatali feladatainak ellátására szakmai ügyintéző szervezetet hoz létre, amelynek létszámkeretét és szervezeti felépítését az Elnökség határozza meg, irányítását az elnök végzi.

Az ügyintéző szervezet munkáját az Elnökség évenként értékeli.

Tisztségviselők

Az Országos Szövetség tisztségviselői az elnök, az alelnökök, a Felügyelő Bizottság elnöke, az Elnökség és a Felügyelő Bizottság tagjai, valamint az állandó bizottságok elnökei.

A tisztségviselők legfeljebb öt évre választhatók.

Képviselet

Az Országos Szövetség törvényes képviselője az elnök, akadályoztatása esetén az alelnökök.

A külső szervek előtti képviselet rendjét az Elnökség határozza meg.

Költségvetés

Az Országos Szövetség és intézményei éves költségvetés alapján működnek. A költségvetési év a naptári évvel azonos.

Az éves költségvetésről az Országos Tanács dönt.

Az Országos Szövetség fenntartási költségeit a tagszövetkezetek viselik. A költségviselés nagyságrendjét – a föderatív szervezet fenntartásának arányos részét is beleszámítva – minimális és maximális határok között a szövetkezetek nagysága szerint differenciáltan, évente fix összegben kell megállapítani.

Az éves fenntartási hozzájárulás két részletben, március 31-ig, illetve október 31-ig fizetendő.

Az Országos Szövetség kapcsolatai

Az Országos Szövetség érdekképviseleti feladatainak ellátásához szükséges információkat közvetlenül a tagszövetkezetektől, saját szervezetein keresztül, illetve

a kölcsönösség jegyében a megyei szövetségek segítségét igénybe véve szerzi be. Munkájáról azokat tájékoztatja, tevékenységüket igény szerint összehangolja.

Az Országos Tanács – a takarékszövetkezetek, a lakásszövetkezetek és más csatlakozni kívánó országos érdekképviselői szervek egybehangzó határozata esetén – részt vesz egy jogi személyiségű, de társadalmi alapon szervezett, apparátus nélkül működő Föderatív Szervezetben és annak vezetésében.

A Föderatív Szervezetet az Országos Tanács igénybe veszi mindazokban a társadalom-, gazdaság- és általános szövetkezetpolitikai jelentőségű kérdésekben, amikor a közös érdekek megállapíthatók, az együttes fellépés hatékonysága biztosítható.

A föderatív tanácsba és vezetésébe történő delegálásra az Országos Tanács jogosult.

Az Országos Szövetség tagja a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének. Érdekeinek megfelelően részt vesz azok intézményeiben és támogatja a szövetkezetek nemzetközi együttműködését.

Az Országos Szövetség részt vesz az Országos Szövetkezeti Tanács munkájában.

A Szövetség megszűnése

Az Országos Szövetséget a tagszövetkezetek kongresszusa minősített szótöbbséggel szüntetheti meg. Megszűnés esetén az alapítói vagyont az 1988. december 31-én a SZÖVOSZ érdekképviselői körébe tartozó alapító áfész-ek, a növekményt a tagszövetkezetek között kell felosztani, vagy közös célokra fordítani.

Gödöllő, 1990. április 21.

Dr. Tóth Sándor sk.
a Kongresszust levezető elnök

Dr. Kovacsik Erzsébet sk.
jegyzőkönyv hitelesítő

László Sándor sk.
jegyzőkönyv hitelesítő

AZ ÁLTALÁNOS FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETEK
ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK TAGJAI

dr. Szilvasán Pál függetlenített elnök

BARANYA MEGYE

<i>Puch László</i>	Bóly és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Dibusz Ferenc</i>	Drávamenti Áfész, Sellye elnöke
<i>Deák János</i>	Hegyháti Áfész, Sásd ügyvezető igazgatója
<i>dr. Finta József</i>	Komló és Vidéke Áfész elnöke
<i>Vincze László</i>	Mohács és Vidéke Áfész elnöke
<i>Jángli Béla</i>	Pannónia Áfész, Pécs elnöke
<i>Dobor Nándor</i>	Pécsváros és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Gyenis László</i>	Pécsvárad és Vidéke Áfész elnöke
<i>Vér Nándor</i>	Szentlőrinc és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Kiss György</i>	Szigetvár és Vidéke Áfész elnöke
<i>Almameléki Károly</i>	Tenkesalja Áfész, Siklós elnöke
<i>Csakay Géza</i>	Újpetre és Vidéke Áfész elnöke
<i>Komáromi István</i>	Pécsi „Garancia” Szállító és Szolgáltató Ipari Szövetkezet elnöke

BÁCS-KISKUN MEGYE

<i>Pestaloty József</i>	Baja és Vidéke Áfész elnöke
<i>Zátonyi Sándor</i>	Bácsalmás és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kreisz Mihály</i>	Bácsbokod és Vidéke Áfész elnöke
<i>Galló János</i>	Csátalja és Vidéke Áfész elnöke
<i>Borbély Lajos</i>	Dunavecse és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tamás Sándor</i>	Fajsz-Dusnok Körzeti Áfész elnöke
<i>Martus Gyula</i>	Integrál Áfész, Kiskunfélegyháza elnöke
<i>Andrássy Ferenc</i>	Izsáki Áfész elnöke
<i>Kovács Gábor</i>	Jánoshalma és vidéke Áfész elnöke
<i>Béres Zoltán</i>	Kalocsa és Vidéke Áfész elnökhelyettese
<i>Szabó Ferenc</i>	Kecel és Vidéke Áfész elnöke
<i>Pétervári János</i>	Kisörös és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Zs. Szőke Zoltán</i>	Kiskunhalas és Vidéke Áfész elnöke
<i>Vásárhelyi János</i>	Kiskunmajsza és Vidéke Áfész elnöke

Baski Jónás
Biró Lajos
Wittner Istvánné
Kovács János
dr. Juhász Imre
Kerekes Vince
Marusa Ferenc
Szarka Balázs

Kunszentmiklós és Vidéke Áfész elnöke
Lajosmizse és Vidéke Áfész elnöke
Mélykút és Vidéke Áfész elnöke
Solt-Harta és Vidéke Áfész elnöke
Soltvadkert és Vidéke Áfész elnöke
Tiszakécskei Áfész elnöke
Tompa és Vidéke Áfész elnöke
Univer Áfész, Kecskemét elnöke

BÉKÉS MEGYE

Major Lászlóné
Jenei Sándor
Seres Mihály
Dékány László
Török Sándor
Schreyer József
Hajdú Mihály
Szili Zoltán
Zahorán András
Vincze Miklós
Szívós Lajos
dr. Tóth Sándor
Béhr Attila
Bödi Jánosné
Zsadányi Sándor
Pipis János

Battonya-Dombegyháza és Vidéke Áfész elnöke
Békés és Vidéke Áfész elnöke
Békéscsaba és Vidéke Áfész elnöke
Dévaványa és Vidéke Áfész elnöke
Gyomaendrőd és Vidéke Áfész elnöke
Gyula és Vidéke Áfész elnökhelyettese
Kondorosi Áfész elnöke
Körösmenti Áfész, Vésztő elnöke
Medgyesegyháza és Vidéke Áfész elnöke
Mezőberény és Vidéke Áfész elnöke
Mezőkovácsháza és Vidéke Áfész elnökhelyettese
Orosháza és Vidéke Áfész elnöke
Sarkad és Vidéke Áfész elnöke
Szarvas és Vidéke Áfész elnöke
Szeghalom és Vidéke Áfész elnöke
Tótkomlós és Vidéke Áfész elnöke

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE

Sochackkiné Molnár
Ilona
Viszoki Lajos
Kántor János
Dobos Miklós
Zsiga József
Azari István
Radomski József
Koch Péter

Bodrogközi Áfész, Cigánd elnöke
Bódvaszilás és Vidéke Áfész főkönyvelője
Délborsodi Áfész, Mezőcsát elnöke
Edelény és Vidéke Áfész osztályvezetője
Encs és Vidéke Áfész elnöke
Gönc és Vidéke Áfész elnöke
Halmaj és Vidéke Áfész elnöke
Kazincbarcika és Vidéke Áfész elnöke

<i>Eperjesi József</i>	Mezőkövesd és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Restás László</i>	Ózd és Vidéke Áfész elnöke
<i>Réthy Pál</i>	Sárospatak és Vidéke Áfész elnöke
<i>Gaál László</i>	Sátoraljaújhely és Vidéke Áfész elnöke
<i>Veres József</i>	Szendről és Vidéke Áfész elnöke
<i>Ács Károly</i>	Szerencs és Vidéke Áfész elnöke
<i>Bélli Zoltán</i>	Tokaj és Vidéke Áfész elnöke
<i>Rák József</i>	Tolcsva és Vidéke Áfész elnöke
<i>Szabó György</i>	Unió Áfész, Miskolc elnöke

CSONGRÁD MEGYE

<i>Lakita Jánosné</i>	Csanádpalota és Vidéke Áfész elnöke
<i>Juhász László</i>	Csongrád és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kelemen János</i>	Dél-Tiszamenti Áfész, Szeged elnöke
<i>Bischof József</i>	Egység Áfész, Kistelek elnöke
<i>Kokovai János</i>	Hódmezővásárhely és Környéke Áfész elnöke
<i>Bakai István</i>	Marosmenti Áfész, Makó elnöke
<i>Nagy László</i>	Mindszent és Vidéke Áfész elnöke
<i>Dobó Lajos</i>	Mórahalom és Vidéke Áfész elnöke
<i>Darázs József</i>	Sándorfalva és Vidéke Áfész elnöke
<i>Sánta Sándor</i>	Szatymaz és Vidéke Áfész elnöke
<i>Rácz Ferenc</i>	Szentes és Vidéke Áfész elnöke
<i>Fráter György</i>	Virág-Disznóvény Áfész, Szeged-Szőreg elnöke
<i>Patik Imre</i>	Üllés és Vidéke Áfész elnöke
<i>Vidács Lajos</i>	Kisállattenyészti Áfész, Hódmezővásárhely elnöke
<i>Ács S. Lajos</i>	Szegedi Munkás Kisárutermelő Áfész elnöke
<i>ifj. Harmati Albert</i>	Nagymágócs-Árpádhalom Áfész elnöke

FEJÉR MEGYE

<i>Kovács Béla</i>	Bicske és Környéke Áfész ügyvezető igazgatója
<i>Szabó István</i>	DUNASZÖV Áfész, Dunaujváros elnöke
<i>Szabó Gyula</i>	Dunaujvárosi Fogyasztási és Beszerző Munkásszöv. elnöke
<i>Balogh Jenő</i>	Enyingi Egyesült Áfész elnöke
<i>Németh László</i>	Gorsium Áfész, Székesfehérvár elnöke
<i>Maróti Imre</i>	Mór és Környéke Áfész elnökhelyettese
<i>Tóth József</i>	Sárbogárd és Vidéke Áfész elnöke
<i>Dénes László</i>	Velence-tó Környéke Áfész, Gárdony elnöke

GYÖR-SOPRON MEGYE

<i>Vados László</i>	Ásványráró és Vidéke Áfész elnöke
<i>Deák Zsolt</i>	Beled és Vidéke Áfész elnöke
<i>Pető Imre</i>	Fertőd és Vidéke Áfész elnöke
<i>Herlicska István</i>	Győri Áfész elnöke
<i>Herczeg Antal</i>	Jánossomorja és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Kiss Gyula</i>	Kapuvári HANSÁG Áfész elnöke
<i>Perlaki József</i>	Kóny, Kisalföld Áfész elnöke
<i>Prikler György</i>	Lébény-Mosonszentmiklós Áfész elnöke
<i>Novits Ernő</i>	Mosonmagyaróvár és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tengelics József</i>	Rábaközi Áfész, Csorna elnöke
<i>Grécs István</i>	Sopron és Vidéke Áfész elnöke
<i>Mészáros Béláné</i>	Sopronhorpács és Vidéke Áfész ügyvezető igazgatója
<i>Huszár Zoltán</i>	Szany és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tompos Ferenc</i>	Szil és Vidéke Áfész elnöke

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

<i>Leiter Imre</i>	Balmazújváros és Vidéke Áfész elnöke
<i>Gyöngyösi László</i>	Berettyóújfalu és Vidéke Körzeti Áfész elnöke
<i>dr. Koszoriú Jenő</i>	Biharkeresztes és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Szilágyi Péter</i>	Debreceni Áfész elnöke
<i>Szöllősi József</i>	Derecske és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kovács József</i>	Egyeki Áfész elnöke
<i>László Sándor</i>	EGYETÉRTÉS Áfész, Hajdúdorog elnöke
<i>Szilágyi Antal</i>	Hajdúböszörmény és Vidéke Áfész elnöke
<i>Szilágyi Ferenc</i>	Hajdúhadház-Téglás Áfész elnöke
<i>Komócsi György</i>	Hajdúszoboszló és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Gál Károly</i>	HALADÁS Áfész, Püspökladány elnöke
<i>Bokor Bálint</i>	Komádi és Vidéke Áfész elnöke
<i>Orosz Ferenc</i>	Nyírvidéki Áfész, Nyíradony elnöke
<i>Béke László</i>	Polgár és Vidéke Áfész elnöke
<i>Herczeg Imre</i>	Sárrémenti Áfész, Biharnagybajom elnöke
<i>Zsomolyi Antal</i>	Tiszacsege és Vidéke Áfész elnöke
<i>Daróczi Imre</i>	Zsáka és Vidéke Áfész elnöke
<i>Sarudi Sándor</i>	Vámospércs és Vidéke Áfész elnöke

HEVES MEGYE

<i>Matiny Ferenc</i>	BENEVÖLGYE Körzeti Áfész, Ludas elnöke
<i>Harmati László</i>	Eger és Vidéke Körzeti Áfész elnöke
<i>Varga András</i>	Egyesült Körzeti Áfész, Lőrinci elnöke
<i>Nagy Zoltán</i>	Füzesabony és Vidéke Áfész elnöke
<i>Rohánszky Ferenc</i>	GYÖNGYSZÖV Áfész, Gyöngyös elnöke
<i>Bocsi László</i>	Hatvan és Vidéke Áfész elnöke
<i>Göz Pál</i>	Heves és Vidéke Áfész elnöke
<i>Fülöp Ferenc</i>	Kápolnai Áfész elnöke
<i>Tóth Lajos</i>	Mátraaljai Körzeti Áfész, Domoszló elnöke
<i>Czene Györgyné</i>	Pétervására és Vidéke Áfész elnöke
<i>Timán János</i>	Általános Fogyasztási és Értékesítő Szöv., Parád elnöke
<i>Besenyei Ferenc</i>	Tarnaméra és Vidéke Áfész elnöke

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

<i>Sebák Józsefné</i>	Esztergom és Vidéke Áfész elnöke
<i>Lovászi Ödön</i>	Kisbér és Vidéke Áfész elnökhelyettese
<i>Koczka Valéria</i>	Komárom és Vidéke Áfész elnöke
<i>Szeniczey Csaba</i>	Tata és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kuhár Péter</i>	Vértessalja Áfész, Tatabánya elnöke

NÓGRÁD MEGYE

<i>dr. Horváth József</i>	Balassagyarmat és Vidéke Áfész elnöke
<i>Demus István</i>	Börzsönyi Áfész, Rétság elnöke
<i>Gonda Pál</i>	Egyesült Áfész, Szécsény elnöke
<i>Danyi Balázs</i>	Egyesült Zagyvavölgye Áfész, Bátorfyerenye elnöke
<i>Mikus András</i>	Galgamenti Áfész, Magyarnándor elnöke
<i>dr. Abay Nemes Gyula</i>	Ipolyvidéki Egyesült Áfész, Érsekvedkert elnöke
<i>Hídvégi Ernő</i>	Pásztó és Vidéke Áfész elnöke
<i>Vincze József</i>	Salgótarján és Vidéke Áfész elnöke

PEST MEGYE

<i>Bori Pál</i>	Alsótápiómenti Áfész, Süllyás elnöke
<i>Schäffer Árpád</i>	Budakörnyéki Áfész, Budakeszi elnöke

<i>Molitor Erzsébet</i>	Dabas és Vidéke Áfész elnöke
<i>Sárik Jánosné</i>	Dél-Pest megyei Áfész, Cegléd elnöke
<i>Varga László</i>	Galga Áfész, Tura elnöke
<i>Tóth Mihályné</i>	Gödöllő és Vidéke Áfész elnöke
<i>Medgyes Nagy István</i>	Monorvidéki Áfész, Üllő elnöke
<i>Burján László</i>	Nagykátá és Vidéke Áfész elnöke
<i>Bekő Józsefné</i>	Nagykörös és Vidéke Áfész elnöke
<i>Stégner Mihály</i>	Ócsa és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kovács Zoltán</i>	Pécel-Isaszeg Áfész elnöke
<i>Nyári Imre</i>	Ráckeve és Vidéke Áfész elnöke
<i>Rasman István</i>	Szob és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kovács János</i>	Taksony és Vidéke Áfész főigazgatóvezetője
<i>Kiss Sándor</i>	Tápiószéle és Vidéke Áfész elnöke
<i>Furák János</i>	Vác és Vidéke Áfész elnöke

SOMOGY MEGYE

<i>Bakos Ernő</i>	Balatonmáriafürdő és Vidéke Áfész elnöke
<i>Nagy Lajos</i>	Balatonszárszó és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kusz Ernő</i>	Barcs és Vidéke Áfész elnöke
<i>Druskóczi János</i>	Boglárléle és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tamás László</i>	Böhönye és Vidéke Áfész elnöke
<i>dr. Gulyás Árpád</i>	Csurgó és Vidéke Áfész elnöke
<i>Márton Dénes</i>	Igal-Gölle és Vidéke Áfész elnöke
<i>Dénes Zoltán</i>	Kadarkút és Vidéke Áfész igazgatósági tagja
<i>Horváth Lajos</i>	Kaposvár és Vidéke Áfész, Áfész Szövetség elnöke
<i>Kudomrák János</i>	Karád-Koppánvölgye Áfész elnöke
<i>Teveli László</i>	Lengyeltóti és Vidéke Áfész elnöke
<i>Hornok Józsefné</i>	Marcali és Vidéke Áfész főkönyvelője
<i>Szöke József</i>	Nagyatád és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kiss József</i>	Nagybajom-Kaposfő és Vidéke Áfész elnöke
<i>Suhajdáné dr. Csugány</i>	
<i>Ibolya</i>	Siófok és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kecskés Gábor</i>	Tab és Vidéke Áfész elnöke

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE

<i>Kincs Géza</i>	Baktalórántháza és Vidéke Áfész elnöke
<i>Keszler György</i>	Balkány és Vidéke Áfész elnöke

<i>Szécsi Ferenc</i>	Csenger és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kerekes László</i>	Demecser és Vidéke Áfész igazgatósági tagja
<i>Dankó Ferenc</i>	Dombrád és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tóth Árpád</i>	Győrtelek és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tóth Zsigmond</i>	Fehérgyarmat és Vidéke Áfész elnöke
<i>Fábiánné Puskás</i>	
<i>Amália</i>	Ibrány és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kovács Alfréd</i>	Jánkmajtis és Vidéke Áfész elnöke
<i>Szombati Attila</i>	Mátészalka és Vidéke Áfész elnöke
<i>Pekó László</i>	Kisvárdá és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tóth Jánosné</i>	Nagyecsed és Vidéke Áfész elnöke
<i>Gulyás Ferenc</i>	Nagyhalász és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kujbus Károly</i>	Nagykálló és Vidéke Áfész elnöke
<i>Béni Mihály</i>	Nyíregyháza és Vidéke Áfész elnöke
<i>Pálócziné dr. Kocsis</i>	
<i>Ottília</i>	Nyírbátor és Vidéke Áfész osztályvezetője
<i>Kiss János</i>	Nyírbétek és Vidéke Áfész elnöke
<i>Németh Pál</i>	Rakamaz és Vidéke Áfész elnöke
<i>György Sándor</i>	Tarpa és Vidéke Áfész elnöke
<i>Winkler János</i>	Tiszaszalka és Vidéke Áfész elnöke
<i>Eszenyi Attila</i>	Tiszavasvári Áfész elnöke
<i>Kemecseiné Póka</i>	
<i>Júlia</i>	Újfehértói Áfész elnöke
<i>Gergely Ferenc</i>	Vásárosnamény és Vidéke Áfész elnöke
<i>Ésik Árpád</i>	Záhony és Vidéke Áfész elnöke

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

<i>Bartus Pál</i>	Egyesült Jászsági Áfész, Jászberény elnöke
<i>Bukta Jánosné</i>	Fegyvernek és Vidéke Áfész elnöke
<i>Fazekas József</i>	Jászapáti és Vidéke Áfész elnöke
<i>Szabó Károly</i>	Karcag és Vidéke Áfész elnöke
<i>Tóvizi Zoltán</i>	Közép-Tiszavidéki Áfész, Kunhegyes elnöke
<i>Gyenes József</i>	Kunszentmárton és Vidéke Áfész elnöke
<i>Takács István</i>	Mezőtúri Áfész elnöke
<i>Guba Kálmánné</i>	Szolnok és Vidéke Áfész elnöke
<i>Kiss Gábor</i>	SZÖVETSEG Áfész, Kisújszállás fősztályvezetője
<i>dr. Tóth József</i>	Tiszaföldvár és Vidéke Áfész fősztályvezetője
<i>Rajki Imre</i>	Tiszafüred és Vidéke Áfész elnöke
<i>Nagy Sándor</i>	Túrkeve és Vidéke Áfész elnökhelyettese

Mász Imre
Dorogi Julianna

Törökszentmiklós és Vidéke Áfész elnöke
Újszászi Áfész elnöke

TOLNA MEGYE

Bodony Lajos
Schwarcz Márton
dr. Bodó János
Bircsár Ferenc
Gárdi György
Jakab Ede
Jaksa János
Rauth János
Beidek László
Béres Vilmos
Versánszky János
dr. Varga Jenő

Bátaszék és Vidéke Áfész elnöke
Bonyhád és Vidéke Áfész elnöke
Dombóvári Áfész elnöke
Dunaföldvár és Bölcse Egyesült Áfész elnökhelyettese
Kölesd és Vidéke Áfész elnöke
KOP-KA Áfész, Tamási intézőbizottsági tagja
Nagydorog és Vidéke Áfész ügyvezető igazgatója
Paks és Vidéke Áfész elnöke
Siómenti Körzeti Áfész, Simontornya elnöke
Szekszárd-Sárköz és Vidéke Áfész elnöke
Tolna és Vidéke Áfész elnöke
Szekszárdi Kisállattenyésztő Szövetkezet elnöke

VAS MEGYE

Gérczei József
Kálmán László
Koloszvály Károly
Kleimann Sándor
Horváth László
Vámos Kálmán
Bándli Imre
Boroznaki János
Antal Sándor
Sipos Tompa János

Cellőmök és Vidéke Áfész elnöke
Csepreg és Vidéke Áfész elnöke
Körmend és Vidéke Áfész elnöke
Kőszeg és Vidéke Áfész elnöke
Őrségi Áfész, Pankasz elnöke
Répcelak és Vidéke Áfész elnöke
Sárvár és Vidéke Áfész elnöke
Szentgotthárd és Vidéke Áfész elnöke
Szombathely és Vidéke Áfész elnöke
Vasvár és Vidéke Áfész elnöke

VESZPRÉM MEGYE

Hartmann József
Markovics Gáspár
Molnár Lajos
Szécsi János
Végh Tibor

Ajka és Vidéke Áfész elnöke
Balatonfüred és Vidéke Áfész elnöke
Balatonvidéki Áfész, Berhida elnöke
Pápa és Vidéke Áfész elnöke
Pápateszér és Vidéke Áfész elnöke

Simon István
Hurtony Miklós
Kovács Lászlóné

Kaposi Tibor
Istenes György

Sümege és Vidéke Áfész elnöke
Tapolca és Vidéke Áfész osztályvezetője
THURY GYÖRGY Fogyasztási és Értékesítő Munkás-
szövetkezet, Várpalota elnökhelyettese
Veszprém és Vidéke Áfész elnöke
Zirc és Vidéke Áfész elnöke

ZALA MEGYE

László Zoltán
Molnár Zoltán
dr. Gelencsér Antal
Szabó János
Deme Zoltán
Géczi József
Proszenyák Zoltánné
Föllér Géza
Bécs József
Padl Zoltán
Péter János
Somjai László
Sebestyén Ferenc

Bak-Söjtör és Vidéke Áfész elnöke
Csesztreg-Zalabaksa Egyesült Áfész elnöke
GEORGIKON Áfész, Keszthely elnöke
Kerkavölgye Áfész, Lenti elnöke
Közép-Zalai Áfész, Gelse elnöke
Mura Áfész, Letenye elnöke
Nagykanizsa és Vidéke Áfémsz elnöke
Pacsa és Vidéke Áfész elnöke
Páka és Vidéke Áfész elnöke
Zalaegerszeg és Vidéke Áfémsz elnöke
Zalakomár és Vidéke Áfész elnöke
Zalalövő és Vidéke Áfész elnöke
Zalaszentgrót és Vidéke Áfész elnöke

BUDAPEST

Jakab László
Szenczi Imre
Kelemen Ferenc
Juhász Béla
dr. Vass Nándor
Király Istvánné dr.
Markó Imre
dr. Urbán Sándor
dr. Gläser Erzsébet

Csepeli Munkás Áfész igazgatósági tagja
Dél-Budai Áfész elnöke
Dél-Pesti Áfész elnöke
Észak-Budai Áfész elnöke
Észak-Pesti Áfész elnöke
HERMES Áfész elnöke
Alfa Mozaik Áfész elnöke
Rákosmenti Áfész elnöke
SKÁLA Áfész elnöke

AZ ÁFEOSZ ELNÖKSÉGE

Elnök:

dr. Szilvasán Pál

Alelnökök:

Bartus Pál, az Egyesült Jászsági Áfész Jászberény elnöke

dr. Szilágyi Péter, a Debrecen és Vidéke Áfész elnöke

Tagok:

Bocsi László, a Hatvan és Vidéke Áfész elnöke

dr. Gelencsér Antal, a keszthelyi Georgikon Áfész elnöke

dr. Horváth József, a Balassagyarmat és Vidéke Áfész elnöke

Horváth Lajos, az Áfész-ek Somogy megyei Szövetsége elnöke

Juhász Béla, az Észak-Budai Munkás Áfész elnöke

Kelemen János, a szegedi Dél-Tiszamenti Áfész elnöke

Koczka Valéria, a Komárom és Vidéke Áfész elnöke

Kovács János, a Solt-Harta és Vidéke Áfész elnöke

Markovics Gáspár, a Balatonfüred és Vidéke Áfész elnöke

Puch László, a Bóly és Vidéke Áfész elnöke

Sárik Jánosné, a ceglédi Dél-Pestmegyei Áfész elnöke

Schwarz Márton, a Bonyhád és Vidéke Áfész elnöke

Szabó György, a miskolci Unió Áfész elnöke

Szabó László, az Áfész-ek Fejér megyei Szövetsége titkára

Szombati Attila, a Mátészalka és Vidéke Áfész elnöke

dr. Tóth Sándor, az Orosháza és Vidéke Áfész elnöke

Vados László, az Ásványráró és Vidéke Áfész elnöke

Vámos Kálmán, a Répcelak és Vidéke Áfész elnöke

AZ ÁFEOSZ FELÜGYELŐ BIZOTTSÁGA

Elnök:

Péteřvári János, a Kiskőrös és Vidéke Áfész elnöke

Tagok:

Baj József, a Nagykanizsai Áfémsz FB elnöke
Bakai István, a makói Áfész elnöke
Bankó Béla, a mezőtúri Áfész FB elnöke
Budai Károly, a tatabányai Áfész igazgatóságának tagja
Czimmer Józsefné, a paksi Áfész igazgatóságának tagja
Daranco Károly, a salgótarjáni Áfész igazgatóságának tagja
Falvi Károlyné, a győri Áfész főkönvvelője
Fráter Iván, a komádi Áfész FB elnöke
dr. Kiss György, a szigetvári Áfész elnöke
Kiss József, a nagybajomi Áfész elnöke
Molnár Pál, a péteřvásárai Áfész FB elnöke
Nagy Béla, a tapolcai Áfész elnöke
Murányi László, a mezőkövesdi Áfész elnökhelyettese
Paulik János, a Békés megyei Meszöv elnöke
Pekó László, a kisvárdai Áfész elnöke
Ruzicska József, a csepregi Áfész fősztályvezetője
dr. Zs. Szőke Zoltán, a kiskunhalasi Áfész elnöke
Tóth Mihályné, a gödöllői Áfész elnöke
Vadász Gusztáv, a móri Áfész elnöke
dr. Varga Ferenc, az ÁBSZ elnöke

FÜGGELEK

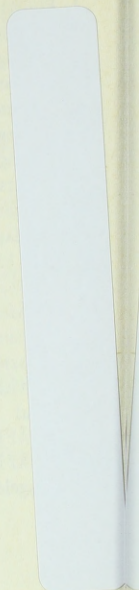
AZ ÁLTALÁNOS FOGYASZTÁSI ÉS ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETEK KONGRESSZUSÁNAK ÍRÁSBAN KIADOTT DOKUMENTUMAI

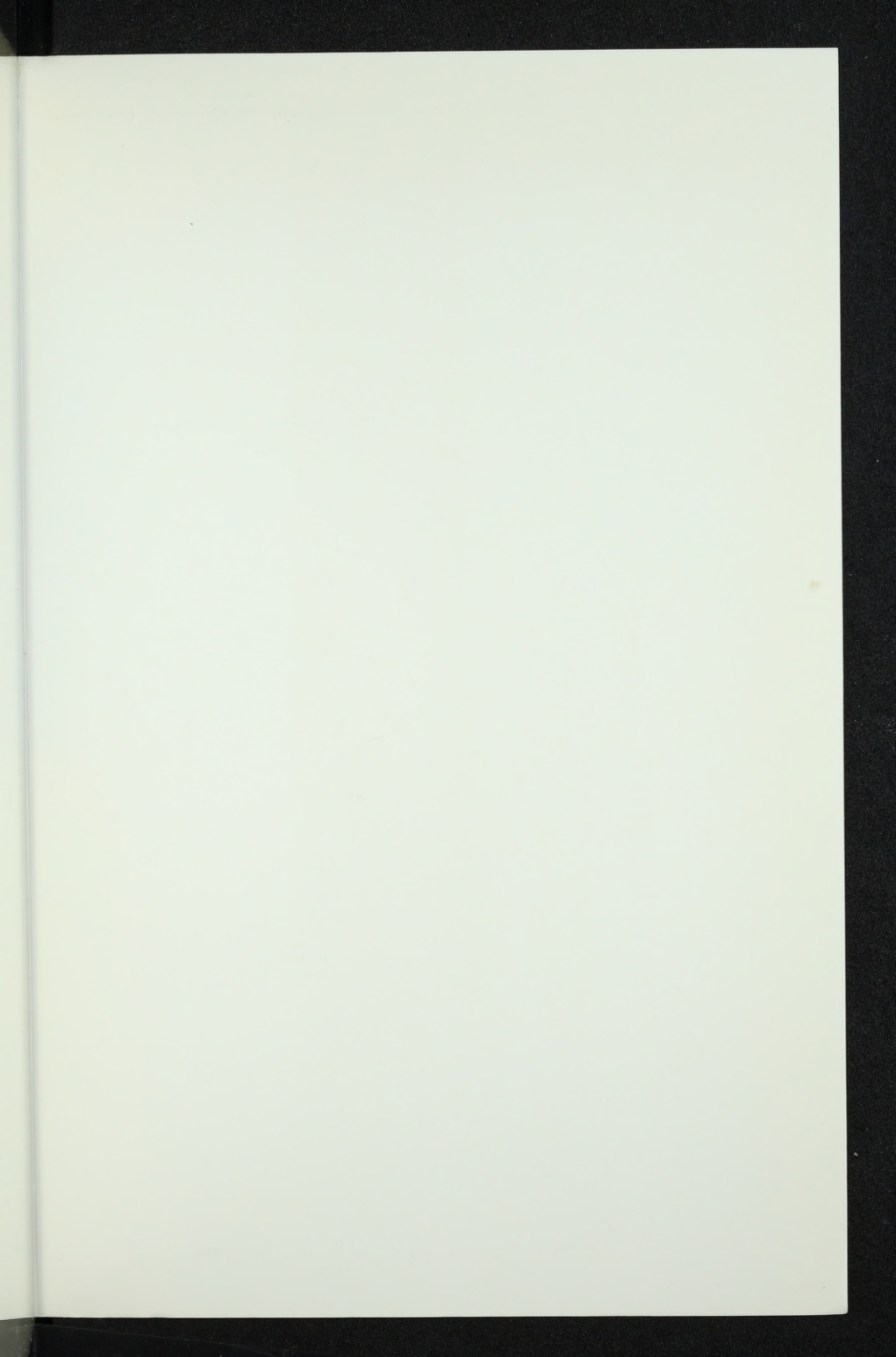
1. Az Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetek kongresszusi állásfoglalása
2. A Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa Felügyelő Bizottságának kongresszusi jelentése
3. Az Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetségének Alapszabálya
4. Adatok és tények az áfész-ek 1986-1989 évek közötti tevékenységéről
5. Tájékoztató jelentés az áfész-ek kongresszusának az országos közös támogatási és fejlesztési alapok működéséről a 80-as évtizedben
6. Az Általános Fogyasztási Szövetkezetek kongresszusi küldötteinek és az Országos Tanácsba delegáltak névsora

TARTALOMJEGYZÉK

1. Elnöki megnyitó	3. oldal
2. A Kongresszust előkészítő munkabizottság szóbeli beszámolója	5. oldal
3. A kongresszus mandátumvizsgáló bizottságának jelentése	16. oldal
4. Állásfoglalás az 1956-os népfelkelés SZÖVOSZ-beli eseményeinek tanulságairól	17. oldal
5. A kongresszus vitájában elhangzott hozzászólások	23. oldal
6. A kongresszus vitájának összefoglalója	64. oldal
7. Bizottsági jelentések	
– Szerkesztőbizottság	71. oldal
– Alapszabály előkészítő bizottság	73. oldal
– A bizottsági javaslatához elhangzott észrevételek	78. oldal
8. A kongresszus zárszava	82. oldal
9. Az Áfész-ek I. Kongresszusának állásfoglalása	84. oldal
10. Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Szövetsége alapszabálya	93. oldal
11. Az Általános Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsának tagjai	103. oldal
12. Az ÁFEOSZ Elnöksége	112. oldal
13. Az ÁFEOSZ Felügyelő Bizottsága	113. oldal
14. Függelék	114. oldal

37726+